

**T.C.
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI**

**EĞİTİMİN VE SAHİP OLUNAN DİPLOMANIN
GETİRİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hüseyin Utku DEMİR

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Haluk LEVENT

TEMMUZ 2011

ÖNSÖZ

Bu çalışmaya başlamadan önce aklımıza takılan başlıca sorular şöyleydi. Eğitim, gerçekten düşünüldüğü kadar bireysel gelir üzerinde etkili midir? Bireysel getiri, eğitim arttıkça artar mı? Eğer artıyorsa, bu artış her iş kolu, her gelir seviyesi her bölge, her yaş, her meslek için benzer mi? Yıllar boyunca, çalışanların eğitim seviyelerindeki artış, gelirlerini de aynı ölçüde arttırmış mıdır? Kadınlar ve Erkekler arasında eğitim ve gelir eşitsizliği var mıdır? Varsa yıllara göre nasıl değişmektedir? Daha yüksek eğitim gerektiren iş kolları daha mı fazla kazandırır? Çalışmanın sonunda bu soruların birçoğuna cevap bulabildik diye düşünüyoruz.

Bütün çalışma boyunca, yurtdışında olduğu zamanlar dâhil, bilgisini ve desteğini her zaman paylaşan değerli tez hocam sayın Doç. Dr. Haluk Levent'e çok teşekkür ederim. Manevi desteklerini esirgemeyen annem Kudret Demir, ablam Hülya Demir ve babam Ahmet Demir'e, başta Nurhan Arslan olmak üzere iş yeri arkadaşlarım Kadıköy Belediyesi İnsan Kaynakları Eğitim Müdürlüğü çalışanlarına, ayrıca tez sürem boyunca desteklerini yanımda hissettiğim bütün arkadaşlarıma teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	II
ŞEKİL LİSTESİ.....	V
TABLO LİSTESİ	VII
ÖZET.....	VIII
ABSTRACT (İNGİLİZCE ÖZET).....	IX
THE ADVANTAGES OF RECEIVING AN EDUCATION AND OBTAINING A DIPLOMA	IX
ABSTRACT (FRANSIZCA ÖZET).....	X
RENDEMENT DE LA FORMATION ET D'ETRE DIPLÔME.....	X
1. GİRİŞ.....	1
2. BEŞERİ SERMAYE YAKLAŞIMLARI VE ELEŞTİRİLERİ	7
2.1 Klasik Yaklaşım.....	7
2.2 Neoklasik Yaklaşım.....	10
2.3 Beşeri Sermaye Teorilerine Eleştiriler	13
3. TÜRKİYE'DE EĞİTİM SİSTEMİ.....	15
4. TÜRKİYE'DE EĞİTİM-GELİR İLİŞKİSİ.....	20
4.1 İşgücü piyasasının içindeki eğitim	22
4.2 1994 – 2007 arası gelirlerin değişimi.....	27
5. YÖNTEM	36
5.1 Eğitim-Gelir Modelleri.....	36
5.2 Veri	39
5.3 Tahmin Teknikleri	41
6. BİREYSEL GELİRİ ETKİLEYEN UNSURLAR.....	42
6.1 Eğitime harcanan her ek yılın getirisi	42
6.2 Sahip olunan diplomanın getirisi	44
6.3 Eğitim grubunun içindeki gelirler	50
6.4 Ücret üzerindeki diğer kişisel özelliklerin etkisi.....	56
6.5 Eğitimin ücret eşitsizliğine etkisi.....	58
7. SONUÇ	60
A. DİĞER TABLOLAR GRAFİKLER.....	63
B. OLS REGRESYON MODELLERİ VE DEĞİŞKENLERİN AÇIKLAMARI.....	75

Modeller	75
Açıklamalar.....	77
C. 1. MODEL OLS REGRESYON SONUÇLARI.....	79
Tüm Çalışanlar İçin 1. Model OLS Regresyon Sonuçları.....	79
Kadın Çalışanlar İçin 1. Model OLS Regresyon Sonuçları.....	83
Erkek Çalışanlar İçin 1. Model OLS Regresyon Sonuçları.....	86
D. 2. MODEL OLS REGRESYON SONUÇLARI.....	89
Tüm Çalışanlar İçin 2. Model OLS Regresyon Sonuçları	89
Kadın Çalışanlar İçin 2. Model OLS Regresyon Sonuçları.....	93
Erkek Çalışanlar İçin 2. Model OLS Regresyon Sonuçları.....	97
E. 1994 YILI DİLİM REGRESYON SONUÇLARI	101
F. 2007 YILI DİLİM REGRESYON SONUÇLARI	102
Kaynakça	103

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1: Gelir Dağılımı Eğrisi	8
Şekil 3.1: Öğrenime harcanan sürenin istihdam içindeki payı.....	17
Şekil 3.2: Eğitime yapılan harcamalarda ve öğrenci sayısında değişim. (Yüksek Öğretim Hariç)	18
Şekil 3.3: Eğitime yapılan harcamalarda ve öğrenci sayısında değişim. (Yüksek Öğretim)	19
Şekil 4.1: Okullaşmadaki cinsiyet fark oranı	23
Şekil 4.2: Yas Gruplarına göre Eğitim İçin Harcanan Ortalama Süre	24
Şekil 4.3: Yas Gruplarına göre Ortalama Yıllık Gelir	35
Şekil 6.1: Yıllara göre eğitime harcanan ortalama süre, gelir ilişkisi	43
Şekil 6.2: Eğitim için harcanan süre-Gelir Kutu-Çizgi grafiği.....	48
Şekil 6.3: Her bir dilim için eğitimin getirisi	50
Şekil 6.4: Yıllara göre gelir gruplarının eğitime harcadığı ortalama süre	54
Şekil 6.5: Yıllara göre gelir gruplarının kazanç değişimi.....	55
Şekil 6.6: Ücret eşitsizliği, eğitim eşitsizliği, eğitimin getirisi.....	58
Şekil A.1: Lise eğitimin gelir guruplarına göre getirisi	63
Şekil A.2: Meslek lisesi eğitimin gelir guruplarına göre getirisi.....	63
Şekil A.3: Üniversite eğitimin gelir guruplarına göre getirisi.....	64
Şekil A.4: Yaş Gruplarına göre ortalama saatlik gelir.....	64
Şekil A.5: Üniversite mezunları için yaş gruplarına göre ortalama saatlik gelir.....	65
Şekil A.6: Meslek Lisesi mezunları için yaş gruplarına göre ortalama saatlik gelir	65
Şekil A.7: Diğer Lise mezunları için yaş gruplarına göre ortalama saatlik gelir	66
Şekil A.8: Ortaokul mezunları için yaş gruplarına göre ortalama saatlik gelir	66
Şekil A.9: İlkokul mezunları için yaş gruplarına göre ortalama saatlik gelir....	67
Şekil A.10: Okur-Yazar için yaş gruplarına göre ortalama saatlik gelir.....	67
Şekil A.11: Okur-Yazar olmayan için yaş gruplarına göre ortalama saatlik gelir	68
Şekil A.12: Gelir gruplarına göre ortalama saatlik kazanç değişimi	68
Şekil A.13: Üniversite mezunları için gelir gruplarına göre ortalama saatlik kazanç değişimi	69
Şekil A.14: Meslek lisesi mezunları için gelir gruplarına göre ortalama saatlik kazanç değişimi	69
Şekil A.15: Diğer lise mezunları için gelir gruplarına göre ortalama saatlik kazanç değişimi	70
Şekil A.16: İlkokul mezunları için gelir gruplarına göre ortalama saatlik kazanç değişimi	70
Şekil A.17: Okur-Yazar olanlar için gelir gruplarına göre ortalama saatlik kazanç değişimi	71
Şekil A.18: Ortaokul (ilköğretim) mezunları için gelir gruplarına göre ortalama saatlik kazanç değişimi	71

Şekil A.19: Okur-Yazar olmayanlar için gelir gruplarına göre ortalama saatlik kazanç değişimi	72
Şekil A.20: Gelir gruplarına göre eğitime harcanan ortalama sene değişimi	72

TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1: Yıllara göre işgücüne katılım, işsizlik ve istihdam oranları.....	3
Tablo 1.2: OECD Ülkeleri yıllara göre istihdam, kadın iş gücü, işsizlik ve işgücüne katılma oranları.....	4
Tablo 3.1: Yıllara göre yetişkin okur-yazarlık oranları.....	16
Tablo 4.1: Sahip olunan diploma – İstihdamdaki Payları	22
Tablo 4.2: Sahip olunan diploma – Cinsiyete göre İstihdamdaki Payları	23
Tablo 4.3: Yerleşim yerine göre Eğitim İçin Harcanan Ortalama Süre.....	25
Tablo 4.4: İşyerinin Ana faaliyet alanına göre Eğitim İçin Harcanan Ortalama Süre.....	26
Tablo 4.5: Sahip olunan diploma – Yıllık Gelir İlişkisi	27
Tablo 4.6: Sahip olunan diploma–Cinsiyete göre Ortalama yıllık gelirleri.....	29
Tablo 4.7: Sahip olunan diploma – (Kır-Kent) için Gelirler.....	30
Tablo 4.8: Yerleşim yerine göre Ortalama Yıllık Gelir.....	31
Tablo 4.9: İşyerinin Ana faaliyet alanına göre Ortalama Yıllık Gelir	32
Tablo 4.10: Meslek alanına göre 1994 yılında Eğitim İçin Harcanan Ortalama Süre ve Ortalama Yıllık Gelir	33
Tablo 4.11: Meslek alanına göre 2007 yılında Eğitim İçin Harcanan Ortalama Süre ve Ortalama Yıllık Gelir	34
Tablo 6.1: Sahip olunan diplomanın getirisi ve bir üst diplomanın sağladığı gelir artışı (2a Modeli)	44
Tablo 6.2: İlgili eğitimde harcanan bir yılın gelir üstündeki etkisi.....	45
Tablo 6.3: Sahip olunan diplomanın getirisi ve bir üst diplomanın sağladığı gelir artışı (2b Modeli)	46
Tablo 6.4: Eğitim seviyelerine göre ilgili eğitimde harcanan bir yılın gelir üstündeki etkisi (2b Modeli).....	46
Tablo 6.5: Sahip olunan diplomanın getirisi ve bir üst diplomanın sağladığı gelir artışı (2c Modeli)	47
Tablo 6.6: Eğitim seviyelerine göre ilgili eğitimde harcanan bir yılın gelir üstündeki etkisi (2c Modeli)	48
Tablo 6.7: Eğitim grupları içerisindeki yakınsama ve ıraksama.....	51
Tablo 6.8: Ortalama saatlik gelir indeksleri.....	52
Tablo 6.9: Medyan saatlik gelir indeksleri	53
Tablo 6.10: 1994-2007 Cinsiyet ve Eğitim durumlarına göre işgücüne katılım oranları.....	57
Tablo 6.11: Sahip olunan diploma – Eşitsizlik katsayıları	59
Tablo A.1: Gelir gruplarına göre saatlik kazanç tablosu.....	73

ÖZET

Eğitimin yıllık ve saatlik bireysel getirisi, 1994-2007 yıllarında ücretli ve yevmiyeli çalışan fert açısından nasıl değişmiştir? Bu araştırma Gelir ve Yaşam Koşulları veri seti kullanılarak hazırlanmıştır. İki yılın, veri setinde de sadece ücretli ve yevmiyeli, 15 yaş ve üstü bireylerin bilgileri kullanılmıştır. Eğitimin yıllık getirisini tahmin etmek için Mincer usulü yarı logaritmik kazanç modelleri oluşturulmuştur. Ayrıca her bir eğitim dönemi için (Okur-yazar, İlkokul, İlköğretim-ortaokul, Lise, Meslek Lisesi, Önlisans-Lisans-Lisansüstü) yıllık getiri tahmin edilmeye çalışılmıştır. Gelir grupları içinde eğitimin getirisinin farklılaşp farklılaşmadığını ölçmek için dilim regresyon (Quantile Regression) çalışmada kullanılan bir diğer yöntemdir. Çalışan ferdin eğitiminin getirisinde çalıştığı faaliyet alanının, cinsiyetinin, yaşadığı bölgenin, deneyiminin ve mesleğinin etkileri de incelenmiştir.

Kesit veriler de eğitim yılları ve sahip olunan diploma seviyesi arttıkça, grup içi gelir eşitsizliğini azalttığı gözlemlenmiştir. Ayrıca gelirden yüksek ölçüde artmaktadır. Ancak bu gelir artışı, yıllar arasında artan eğitim seviyesine yaklaşmamıştır. Hatta yıllar arasında her eğitim seviyesinin kazançları düşüş göstermiştir. İşgücünün değişen yapısı daha eğitilmiş bireylerden oluşsa da, bu bireylerin daha fazla gelir elde ettikleri söylenemez. Alt gelir gurupları açısından daha eğitilmiş olmak üst gelir guruplarına geçmek için daha cazipken artık bu büyük cazibesini kaybetmiştir.

ABSTRACT (İNGİLİZCE ÖZET)
THE ADVANTAGES OF RECEIVING AN EDUCATION AND
OBTAINING A DIPLOMA

How has the annual and hourly proceeds of education changed between 1994-2007 with regards to wage-earning and casual employees? This study has been compiled using the Income and Living Conditions data set. Only the data related to individuals over 15 years of age, who are employed as wage-earning and casual employees have been used out of the data sets of both years. Semi logarithmic income models have been created using the Mincer approach in order to estimate the annual proceeds of education. Furthermore, annual incomes for each period (Literate, Primary, Primary-intermediate, High School, Vocational High School, Associate's Degree-Undergraduate-Graduate) have been attempted to be estimated. Another method used in the studies to determine if the proceeds of education has changed within the income groups is the Quantile Regression method. The area of activity, gender, residential area, experience and the profession of the working individuals have also been examined while assessing the advantages of having received an education in income. It is observed from the quantile data that as the years of education and the level of the obtained diploma increases, the income inequality within the group decreases. Furthermore, the income increases considerably. However, this increase in income has not been able to approach the increase in the level of education during the years in question. Moreover, the advantages in income of each education level has decreased over the years. Although the changing structure of the workforce is comprised of more educated individuals; we cannot say that these individuals earn more income. For the lower income groups, receiving an education in order to move to a higher income group has lost its appeal.

ABSTRACT (FRANSIZCA ÖZET)**RENDEMENT DE LA FORMATION ET D'ETRE DIPLÔME**

Comment a-t-il changé le rendement annuel et horaire de la formation, entre les années 1994 et 2007, au regard du travailleur rémunéré et occasionnel? Cette recherche est préparée en utilisant des ensembles de données sur le Revenu et les Conditions de Vie. Les renseignements des personnes âgées de 15 ans, en ne consistant que les travailleurs rémunérés et occasionnels sont utilisés pour des ensembles de données de deux années. Pour estimer le rendement annuel de la formation, des modèles de rendement de type de Mincer sont formés, qui sont semi-logarithmiques. En outre, pour chaque période de formation (l'alphabétisation, l'école primaire, le renseignement primaire et secondaire, le lycée, le lycée professionnel, le DEUG, la licence, les études supérieures) le rendement annuel est prédit. Pour mesurer la différenciation du rendement de la formation parmi les groupes de revenu, la régression robuste (la régression Quantile) est une autre méthode utilisée dans cette étude. Nous avons également étudié les effets du domaine d'activité, du sexe, du territoire où la personne vit, de ses expériences et de sa profession pour le rendement de la formation du travailleur. Dans les données transversales, on a observé que plus les années de formation et les diplômes obtenus s'accroissent, plus l'inégalité des revenus intra-groupe diminue. En outre, le revenu augmente aussi considérablement. Cependant, cette augmentation des revenus n'est pas approchée au niveau de formation entre les années. En fait, les rendements de chaque niveau de formation ont diminué entre les années. Bien que la structure variable de la main d'œuvre consiste en individus plus instruits, on ne peut pas dire que ces individus génèrent plus de revenus. Pour les groupes de revenue inférieurs, être bien formé était auparavant plus attrayant pour accéder aux groupes de revenue supérieurs, cela a perdu son attrait maintenant.

1. GİRİŞ

Bireyler, rasyonel optimizasyon kararlarının bir sonucu olarak gelecekte elde etmeyi umdukları geliri arttırmak için, kendilerine veya çocuklarına harcama yaparlar (Sahota, 1978). Eğitim, sağlık, göç gibi harcamalar, ilk başta aileyi ekonomik olarak sıkıntıya soksa da, gelecekteki gelirleri arttıracığı beklentisi, bu harcamaları yatırım olarak değerlendirilebileceğini göstermektedir. Bu harcamalara, beşeri kaynağın içine gömülerek gelecek reel geliri etkilediği için beşeri sermayeye yatırımı adı verilebilir (Becker, 1962). Bireyde vücut bulan bilgi ve beceri beşeri sermayedir (Florides). İnsan yatırım kararı alırken rasyonel davranır ve bunun sonucunda yaptığı yatırımın marjinal getiri oranı cari faiz oranına eşitleninceye kadar yatırımlarını sürdürür (Ünal, 1992). Eğitimin yatırım olup olmadığı tartışmasında ekonomik bir harcamanın yatırım olup olmadığını belirleyen kriterler ön plana çıkmıştır: Beklenti, yarar, dönem ve üretim. Bir yatırım kararı ileride sağlanacak bir beklentiyi içermelidir. Eğer sağlanan yarar (ya da fayda) eş dönemli ise yapılan harcama tüketim harcamasıdır. Yatırım ayrıca bir üretim çabasını içermelidir. Gelecek gelirlerini etkileyen harcamalar, yatırım olarak düşünülebilir. Ayrıca daha önce yapılmış birçok ampirik çalışma, beşeri sermayeyi kazançları etkileyen en önemli faktör olarak göstermiştir (Selowsky, 1967), (Krueger, 1968), (Tinbergen, 1970), (Tinbergen, 1980).

Geliri oluşturan kalemler arasında ücret, en büyük paya sahiptir. Ücretler, ailelerin ve bireylerin yaşamlarını devam ettirmek ve hedeflerini gerçekleştirmek için ihtiyaçları olan gelirin tamamını ya da çok büyük bir parçasını oluşturmaktadır. Bu açıdan bakıldığında eğitim, ücretleri açıklamak için en önemli değişkenlerden biridir.

Eğitim, çağdaş dünyada iş piyasası için merkezi bir rol üstlenmektedir. Birbirinden farklı birçok ülkede yapılan, birbirinden bağımsız yüzlerce çalışma, daha iyi eğitimli bireyin, kendinden daha az eğitimli bireylere göre, daha az işsiz kaldığını, daha çok kazanç elde ettiğini, daha saygın işlerde çalıştığını göstermiştir¹. Eğitim ve gelirler arasında yüksek pozitif bağıntı olduğu, yaygın bir şekilde kabul görmesine rağmen, sosyal bilimciler bu konuya hep şüpheyle yaklaşmışlardır. Eldeki verilerin yetersizliğinden dolayı, yüksek eğitimli kişilerin mi yüksek kazanç elde ettikleri yoksa büyük kazanç potansiyeli olan bireylerin mi yüksek eğitimi tercih ettikleri sorusunun cevabını bulabilmek çok zordur.

Beşeri sermaye teorisi, bireyin eğitim ve yetiştirilme niteliklerinin fonksiyonu olarak işgücü talebi yoluyla onun gelirini açıklamaya çalışmaktadır (Ducharme, 1998). Eğitim, ürün araştırma ve geliştirme çalışmaları, iş başında yetiştirme, kaynakların daha etkin kullanımını ve bilgede ilerlemeyi doğurarak toplam faktör verimliliğini artırmaktadır (Benhabib & Spiegel, 1994). Aynı zamanda eğitim işgücü verimliliğini pozitif etkilemektedir (Becker G. , 1964) ve genel ekonomik büyümeyi teşvik etmektedir, yeni bilgileri anlamada ve kullanmada gereken bilgilerin yayılımına ve taşınmasına ve yeni teknolojinin başarılı bir şekilde hayata geçmesine kolaylık sağlamaktadır (Nelson & Phelps, 1966). Ek olarak eğitim, yoksullukla mücadelenin en önemli stratejilerden biri olarak da gösterilmiştir (World Bank, 2000).

Eğitim oranı ülkemizde kadınlar için de erkekler için de yükselmiştir. Ancak bu değişimin işgücüne katılım, işsizlik ve istihdam oranlarını değiştirebildiği söylenemez. Tablo 1-1 de görüldüğü üzere işgücüne katılım oranı, kadınlar için de erkekler için de düşüş göstermektedir, ek olarak işsizlik oranı her iki grup için de 1994'ten 2004'e artış göstermiştir.

¹Psacharopoulos (1985, 1994) Katz and Murphy (1992), Cohn Addison (1997), Murphy, Riddle, and Romer (1998), Krueger ve Lindahl (1999), World Bank (1999), Lachler (1998), Tansel (1994), Dayioğlu ve Kasnakoğlu (1997), Özcan, Özcan ve Üçdoğruk (2003)

Tablo 1.1: Yıllara göre işgücüne katılım, işsizlik ve istihdam oranları

YILLAR	İŞGÜCÜNE KATILIM ORANI (%)	İŞSİZLİK ORANI (%)	İSTİHDAM ORANI (%)
<i>KADIN</i>			
1988	34,2	10,6	2,2
1994	31,3	8,0	4,2
2000	26,6	6,3	2,8
2004	25,4	9,7	1,8
<i>ERKEK</i>			
1988	81,2	7,5	8,5
1994	78,5	8,8	10,2
2000	73,7	6,6	8,4
2004	72,3	10,5	4,9

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

Tablo 1-1 Türkiye’de yıllara göre değişimi sunarken Tablo 1-2 OECD ülkeleri arasında istihdam, kadın iş gücü, işsizlik ve işgücüne katılma oranlarını sunmaktadır. Kadın işgücü oranı OECD ülkeleri arasında en az orana sahip ülke 2007 yılı itibariyle %26 ile Türkiye’dir. 1996’dan 2007’ye bu oran diğer ülkelerde çoğunlukla, küçük de olsa artış göstermiştir. Tablo 1-2’ye bakıldığında Türkiye, 2007 yılı için, işsizlik oranı Polonya’dan sonra en yüksek ülke olarak da göze çarpmaktadır. İşgücüne katılım oranları genel olarak erkekler için düşüş göstermiş kadınlar için ise artmıştır. Türkiye’de bu oran iki cins için de düşüş göstermektedir. Kadınların işgücüne katılım oranı %30,6’dan %23,6’ya düşmüştür. OECD ülkelerinde ise bu oran genellikle %45 civarında seyretmektedir.

Tablo 1.2: OECD Ülkeleri yıllara göre istihdam, kadın iş gücü, işsizlik ve işgücüne katılma oranları.

YIL	ÜLKE ADI	İSTİHDAM (BİN)	KADIN İŞGÜCÜ (%)	İŞSİZLİK ORANI (%)	İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI (ERKEK)	İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI (KADIN)	İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI (TOPLAM)
1996	Avusturya	3047	43,2	7,0	69,7	48,3	58,5
2007	Avusturya	3344	45,1	6,2	68,9	52,8	60,6
1996	Avustralya	8364	42,8	8,2	73,6	53,6	63,5
2007	Avustralya	10470	45,1	4,4	72,5	58,0	65,2
1996	Belçika	3792	41,4	13,8	60,8	40,4	50,3
2007	Belçika	4455	44,7	7,5	61,2	46,6	53,7
1996	Kanada	13421	45,0	9,6	72,0	56,7	64,2
2007	Kanada	16866	46,9	6,0	72,5	61,9	67,1
1996	İsviçre	3781	43,6	4,7	78,8	56,9	67,5
2007	İsviçre	3851	45,8	2,8	75,5	59,9	67,4
1996	Çek Cumhuriyeti	4971	44,0	3,1	71,3	51,7	61,1
2007	Çek Cumhuriyeti	4922	43,6	6,6	68,4	49,8	58,8
1996	Almanya	37496	42,6	11,5	69,1	47,8	58,1
2007	Almanya	39652	45,3	9,0	67,0	52,5	59,6
1996	Danimarka	2627	45,5	8,7	72,9	58,3	65,4
2007	Danimarka	2779	46,9	2,9	71,3	60,7	65,9
1996	İspanya	12835	38,1	22,2	64	37,1	50,2
2007	İspanya	20356	42,4	8,3	68	47,9	57,8
1996	Finlandiya	2096	47,8	17,9	64,1	54,7	59,3
2007	Finlandiya	2492	48,3	6,9	65,4	57,5	61,3
1996	Fransa	22311	45,1	11,0	63,3	47,8	55,2
2007	Fransa	25564	46,9	8,0	62,2	50,7	56,2
1996	İngiltere	26056	44,6	8,1	70,3	52,2	60,9
2007	İngiltere	29228	45,6	5,4	69,5	54,9	62
1996	Yunanistan	3872	37,4	10,3	66,1	37,9	51,7
2007	Yunanistan	4510	40,5	8,3	65,2	43	53,9
1996	Macaristan	3648	43,7	9,9	57,9	39,8	48,3
2007	Macaristan	3929	45,3	7,4	58,9	42,9	50,4
1996	İrlanda	1329	38,4	11,8	68,3	41,1	54,5
2007	İrlanda	2123	42,7	4,6	73,4	54	63,6
1996	İzlanda	142	46,4	4,4	83,9	71,9	77,8
2007	İzlanda	177	46,1	1,0	84,1	73,6	78,9
1996	İtalya	20328	37,3	11,2	61,7	33,6	47,0
2007	İtalya	23222	40,2	6,1	60,7	37,7	48,7
1996	Japonya	64860	40,6	3,4	77,8	50,1	63,5
2007	Japonya	64120	41,4	3,8	73,4	48,6	60,6
1996	Güney Kore	20817	40,1	2,0	75,3	49,1	62,0
2007	Güney Kore	23433	41,8	3,3	72,9	50,2	61,3
1996	Lüksemburg	220	36,7	3,3	65,9	36,2	50,7
2007	Lüksemburg	336	43,4	4,4	63,6	47,1	55,2
1996	Meksika	35226	32,1	3,7	83,2	37,5	59,8
2007	Meksika	43057	35,6	3,7	81,6	42,7	61,6

TABLO 1-2 (DEVAM)

YIL	ÜLKE ADI	İSTİHDAM (BİN)	KADIN İŞGÜCÜ (%)	İŞSİZLİK ORANI (%)	İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI (ERKEK)	İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI (KADIN)	İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI (TOPLAM)
1996	Hollanda	6441	41,7	6,6	70,0	48,3	59,0
2007	Hollanda	7309	45,3	4,5	73,0	58,4	65,6
1996	Norveç	2132	46,1	4,8	71,4	58,7	64,9
2007	Norveç	2439	47,4	2,5	71,8	62,9	67,3
	Yeni						
1996	Zelanda	1688	44,4	6,1	74,5	56,6	65,3
2007	Zelanda	2173	45,9	3,7	75,7	61,3	68,3
1996	Polonya	14969	45,5	14,3	65,8	50,6	57,9
2007	Polonya	15240	44,9	12,7	62,2	46,4	54
1996	Portekiz	4467	44,6	7,3	68,5	50,0	58,8
2007	Portekiz	5170	46,9	8,0	69,6	56,3	62,6
1996	İsveç	3964	47,7	8,0	68,2	59,5	63,7
2007	İsveç	4543	47,5	6,1	69,2	60,7	64,9
1996	Slovak Cum.	2225	45,2	11,3	68,8	52,3	60,2
2007	Slovak Cum.	2357	44,6	8,4	67,9	50,5	58,9
1996	Türkiye	21194	28,7	6,6	77,3	30,6	53,7
2007	Türkiye	20738	26,0	10,3	69,8	23,6	46,2
1996	ABD	126709	45,5	5,4	74,5	58,7	66,4
2007	ABD	146047	45,9	4,6	72,5	58,6	65,4

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

Ücret değişimini anlamak için içgöçler, parasal teşvikler ve yoksulluk gibi işgücü piyasasını etkileyen diğer faktörlerin etkilerini de incelemek gereklidir. Ayrıca Türkiye'deki ücret eşitsizliği, işçi sendikaları, devlet sektörünün istihdamı ve büyük firmalar göreceli olarak işgücü piyasasını etkilemektedir.

Türkiye'nin eğitime yaptığı harcamalar diğer OECD ülkelerinden daha azdır. Ancak toplam ve öğrenci başına yapılan harcamalardaki değişimin en fazla olduğu ülke Türkiye'dir.² Bu çalışma, tüm bu genel verilerin ışığında, artan eğitilmiş insan sayısını ve öğrenci başına yapılan harcamalardaki değişimi göz önüne alarak, kazançların bu değişimden etkilenip etkilenmediğini araştırmaktadır.

² Bakınız Şekil 3.2 ve Şekil 3.3

Ücretler üzerinde, eğitimin ve deneyimin etkisinin olup olmadığını dilim (quantile) regresyon ve EKK (En Küçük Kareler – OLS) regresyon yöntemleriyle araştırılmıştır. Dilim regresyon, eğitimin ve deneyimin, ücret üzerindeki etkilerini ücret dağılımını da dikkate alacak şekilde belirlememize olanak tanımıştır. Öte yandan dilim regresyon kullanımı uç değerlerin etkisiyle ortaya çıkan tahmin hatalarını da azaltmamızı mümkün kılmıştır.

1994 yılında eğitime harcanan her bir yıl düşük gelir grubunda daha yüksek getiri sağlıyordu. 2007 yılına gelindiğinde ise her bir ek eğitim yılının getirdiği kazancın gruplar arasındaki farklılığı 1994 yılındakine oranla azalmıştır. 2007 yılında, 1994 yılının aksine, sahip olunan bir üst diploma, üst gelir gruplarına alt gelir gruplarından daha fazla kazandırmıştır.

Üniversite eğitime yatırım, 2007 yılında, 1994 yılına göre her gelir diliminde daha az gelir getirmekteydi. 1994 yılında, daha yüksek dilimde daha yüksek eğitim göreceli olarak daha az kazandırmıştır. 2007 yılında, daha yüksek dilimde daha yüksek eğitim daha fazla kazandırmıştır. Ancak 2007 yılında gelir grupları arasında eğitimin getirisi, 1994 yılındaki kadar yüksek düzeyde farklılaşmıyordu.

İkinci bölümde, beşeri sermayenin gelir üzerindeki etkisini inceleyen çeşitli iktisadi yaklaşımlardan ve bunlara yönelik eleştirilerden bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde Türkiye'nin eğitim sistemi ele alınmış, dördüncü bölümde Türkiye için yapılmış önceki ampirik çalışmalar ve son 20 yıl için eğitim getiri ilişkisi irdelenmiş, beşinci bölümde analiz yöntemi açıklanmış ve altıncı bölümde de analiz sonuçları tartışılmıştır.

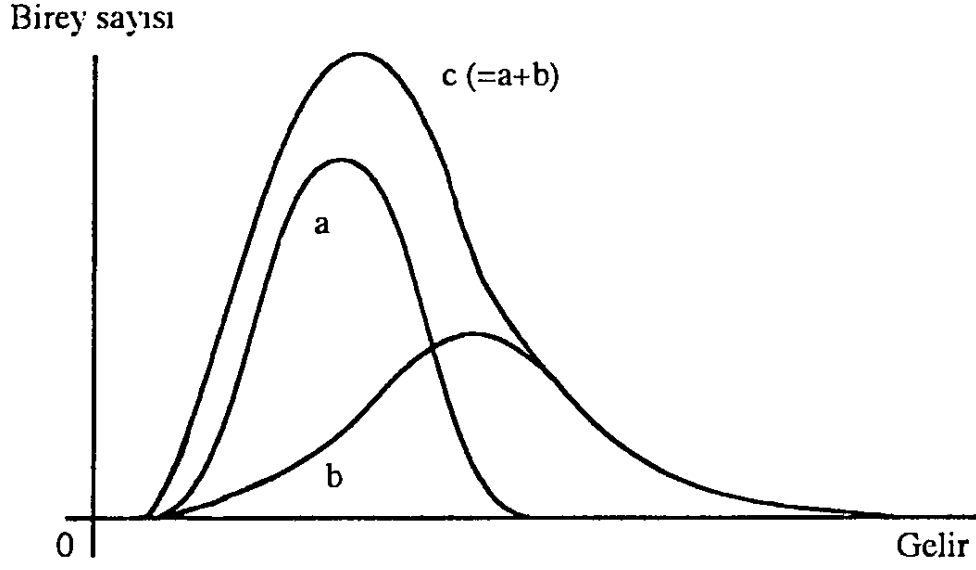
2. BEŞERİ SERMAYE YAKLAŞIMLARI VE ELEŞTİRİLERİ

Bu bölüm de geçmişten günümüze beşeri sermaye yaklaşımları ve eleştirileri yer almaktadır. İlk bölüm de Klasik Yaklaşım, daha sonra Neoklasik Yaklaşım, son bölüm de ise beşeri sermaye teorilerine yönelik eleştiriler ele alınmıştır.

2.1 Klasik Yaklaşım

Eski çağlarda elde edilen gelirlerin, bireylerin fiziksel ve biyolojik özellikleriyle ilgili olduğu düşünülmekteydi. Daha sonra, 19. Yüzyılda kas gücü, boy, ağırlık gibi fiziksel özelliklerin normal dağıldığı bulundu (Neal & Rosen, 1998). Dönemin ekonomistleri açısından bakıldığında fiziksel ve biyolojik özellikler normal dağıldığı için gelirlerin de normal dağılması bekleniyordu. Ancak Vilfredo Pareto'nun (1848 – 1943) yaptığı çalışmalar gelirin normal hatta lognormal dağılmadığını göstermiştir. Ayrıca şekil 2.1'deki c eğrisinden de görüleceği gibi gelir dağılımı eğrisi sağa eğik düz bir kuyruğa sahiptir (Bronfenbrenner, 1971). Bu durum "Kabilyet Teorisi" olarak adlandırılan ve kişilerin gelirleriyle, fiziksel ve biyolojik özellikleri arasında bağıntı olduğunu ileri süren teorinin geçerliliği üzerinde düşünülmesine yol açmıştır. Derek Neal ve Sherwin Rosen (1998) fiziksel ve biyolojik dünyada dağılımlar simetrik ve çan eğrisi şekline sahip olduğunu düşünmüşlerdir. Stokastik teori, gelir dağılımı eğrisinin şeklinin sadece şansa, talihe ve rastlantısal oluşumlara bağlı olduğunu iddia etmektedir (Sahota, 1978). Sağa eğik dağılım eğrisi daha karmaşık bir yapının birleştirilmiş bir sonucu olabilir. Ekonomik sistem, normal dağılımı oluşturan bireylerden daha yukarıda becerilere yüksek ödül verirken, normalden daha az becerilere sahip bireylere göreceli düşük ceza vermektedir (Stachle, 1943).

Eğitim kademelerini gösteren piramit ne kadar düzgün olursa eğitimin gelir dağılımlarını ve milli gelir artışıını etkilemesi de o derecede yüksek olmaktadır (Kasliwal, 1995). Adam Smith, eğitimin fertlerin meslek statülerine ve bireysel ücret farklılıklarına etkisi olduğunu düşünür (Camoy, 1992). Gelişmede önemli bir faktör olarak işçi kütlesinin verimi üzerinde durmuş, insan yeteneklerinin sadece toplum servetinin bir parçası değil, ferd servetinde bir parçası olduğunu savunmuştur (mleki, 1971).

Şekil 2.1: Gelir Dağılımı Eğrisi

Kaynak: Bronfenbrenner, age., s.59.

İnsanın zekâ ve yeteneklerinin sabit sermaye kavramı içinde düşünülebileceğini iddia etmiştir (Savaş, 1986). Smith'e göre eğitilmiş işçiler pahalı bir makineye çok benzerler. Bir insanda vücut bulan beceriler işverene kiralanabilir. Beceri ne kadar yüksekse kira o kadar yüksek olacaktır. Sonuçta beşeri sermaye yatırımlarından beklenen getiri çalışma yaşamı boyunca daha yüksek iş tatmini ve daha yüksek gelir düzeyidir (Smith, 1776).

Beşeri sermaye başlangıç stoku çok küçük olduğu için, tüm mevcut zamanı kapsayan bir girdi olsa bile, yüksek ikame gücü olmayan diğer kaynaklar yüzünden optimal çıktı miktarından daha az üretir. Stok artarken, yatırım çıktısı, toplam kullanılan zamanın daha azının çıktısı olarak optimuma ulaştığı zamana kadar bir bütün olarak artar. Bu noktada tahsis edilen yatırım (para) ve zaman azalmaya başlar (Smith, 1776). Tarihsel gelişme süreci içinde, düşük becerili temelde birbiriyle değiştirilebilir, adale çalışmasına dayalı homojen emek tanımlaması; beceri gerekleri artmış, giderek birbiriyle değiştirilemez hale gelmiş heterojen emek tanımlamasına dönüşmüştür (Toffler & Toffler, 1996).

2.2 Neoklasik Yaklaşım

Becker, eğitimin ve iş başında yetiştirmenin bireysel getiriler üzerindeki etkisinin araştırılması gerektiğini düşünüyordu. Becker'e göre, bireyler kendi eğitim sermayesi stoklarına (H) ekler üreten (Q) firmalar gibidirler. Bu üretim için kendi zamanlarını (T) ve piyasa kaynaklarını (R) kullanırlar. Bu üretim fonksiyonu; $Q = f(H, T, R)$ olarak ifade edilebilir. Azalan verimler yasası Q içinde işleyeceği için, üretim artıkça maliyetlerde yükselir. Q'nun ek bir biriminin marjinal getirişi, gelir gücündeki gelecek artışların iskonto edilmiş akımıdır (Mincer, 1970). Becker beşeri sermaye ve gelir arasındaki ilişkiyi şu şekilde ortaya koymuştur (Becker G. S., 1962, p. 29).

- Gelir ve yaş arasında azalan bir artış söz konusudur. Bu oran beceri düzeyi ile pozitif ilişki içerisindedir.
- İşsizlik ve beceri düzeyi arasında negatif bir ilişki vardır.
- Gençler daha sık iş değiştirir, hem okulda hem iş sürecinde daha fazla eğitim alırlar.
- Gelirlerin dağılımı, profesyonel ve diğer nitelikli çalışanlar arasında pozitif olarak çarpık olma eğilimindedir.
- Daha yetenekli insanlar, eğitimin çeşitli şekillerini diğerlerine göre daha fazla alırlar.

Becker, gelirin, eğitim, sağlık gibi beşeri sermaye yatırımlarından etkilendiğini vurgulamaktadır. Becker, Mincer ve daha sonraki takipçileri Psacharopolous eğitimin getiri oranını fayda maliyet analiziyle tahmin etmişlerdir. Tinbergen'e göre teknoloji ve eğitim arasında bir yarış mevcuttur (Tinbergen, 1975). Adelman & Morris (1973) ve Chenery & Syrquin (1975) teknolojinin ücretler arasındaki farkı arttırırken, eğitimin bu farkı kapattığını iddia eder. Chiswick (1974) ve Dollar & Kraay (2000) bu görüşün tam tersini savunmuşlardır. Eğitim bireyleri yeteneklerine göre sınıflayan ve bu yetenekleri "eğitim belgeleri" ile belgeleyen bir mekanizmadır. Bu yüzden eğitimsel kazanımlar, piyasada belli tür ve düzeydeki yeteneklerin bir tanımlayıcısı durumundadırlar (Ünal, 1991).

Eğitim insanları iki veri setine göre sınıflamaktır. "İndis" olarak isimlendirilen ilk set, insanların yaş, ırk, cinsiyet gibi değiştirilemez özelliklerini içerir. İkinci grup "signal" olarak isimlendirilmektedir, bireyin yatırım yapılarak ve yetenekleri harekete geçirilerek verimliliği artırabilecek nitelikleridir (Whitehead, 1992). Kurumların mezuniyet belgeleri yetenekli bireylerin bir göstergesidir. Tartışılması gereken bu belgelerin "doğuştan gelen ve eğitim sistemine girerken belli olan yetenekleri" mi, yoksa "eğitimin üretkenliği artırıcı etkisini içeren ve sonradan belirlenen bazı yetenekleri" mi tanımladığı konusudur (nal, 1991, s. 759). Eğitim düzeyi yükseldikçe bireysel maliyetler önemli ölçüde artmıyorsa, eğitim kararı alınacaktır. Yetenekli bireyler daha kısa sürede öğrenecekleri için daha fazla eğitim alacaklardır. Eğitim sistemi sadece daha yeteneklilerin üst basamaklara ulaşmasını sağlamaktadır (nal, 1991). Bir diğer sorun İkincil piyasalar emek yoğun piyasalardır. Verimlilikleri ve çalışan iş gücünün eğitimi düşüktür. Ücretler üretilen ürünün toplam değer ve talebe göre belirlenmekte, bu yüzden yüksek eğitim düzeyi yüksek ücret getirmemektedir.

Bireysel maliyet bir bireyin bir üst eğitim aşamasına devam etmek için katlanmak zorunda olduğu tüm okul masraflarını ve kaçırdığı iş fırsatlarını içerir. Devlet tarafından çoğunlukla büyük kısmı karşılandığı için, maliyet olarak genellikle fırsat maliyetini yani vazgeçilen geliri değerlendirmektedir (Psacharopolous, 1995). Eğitime yatırımın ana maliyeti bir insanın zamanıdır. Kişisel yatırım konusunda verilerin yetersizliği, kişilerin öğrenim sürelerine ilişkin verilerin ise kolay bulunabilirliği yüzünden, gelir denklemlerinde açıklayıcı değerken olarak beşeri sermaye yatırım harcamalarının parasal değer yerine yatırıma ayrılan zaman kullanılmıştır (Varlier, 1982). Eğer işgücü piyasasında ücret seviyesi yüksekse, evli kadınların evde oturmalarının maliyeti daha da yükselecektir (Flenderson, 1993). Hızlı nüfus artışı okullara gitmek isteyen geniş bir grup yaratırken, sınırlı devlet fonları daha verimli bir alanda kullanılmak yerine eğitimin daha çok kişiye ulaşabilmesi için harcanacağından eğitimin toplumsal maliyeti hızla yükselir (Todaro, 1994). Toplumsal getiri ile bireysel getiri arasındaki fark, eğitim sektörüne kamu desteğinin derecesini yansıtır (Psacharopolous, 1995, s. 4). Eğitim talebi daha yüksek düzeylere çıkıldıkça artar. Hatta eğitim fırsatları, bu çarpıtılmış, aşın talebe ancak sosyal maliyetleri artırılarak uydurulabilir (Todaro, 1994).

C. McConnell ve S. Brue üç temel nedenle insanların farklı yatırım kararı aldıklarını düşünür (McConnell & Brue, 1989).

- I. Diğer bütün şartlar eşit olsa bile toplumdaki bireyler yetenek açısından birbirinden farklıdır. Yeteneği fazla olan birey, az olan bireye göre daha fazla eğitim talep edecektir. Aynı zamanda eğitim yatırımına göre getiri oranı daha fazla olacaktır.
- II. İkinci varsayım toplumdaki kişilerin yetenekleri aynı olsa bile ayrımcılığa maruz kalabilirler. Örneğin kadınların okula gönderilmesini ve okul sonrası çalışmasını uygun görmeyen toplumlarda, kadınların yetenekleri aynı olsa da okullaşma talebi daha az olacaktır. Bu durum ücret farklılıklarına yol açacaktır.
- III. Son varsayıma göre bireyle eşit yeteneğe sahip olsa bile ailesinin gelir durumu yatırım kararını etkileyecektir. Ailesinin maddi durumu daha iyi olan birey için fazla eğitim almanın maliyeti, daha az olacağından eğitime yatırım yapmak daha mantıklıdır.

2.3 Beşeri Sermaye Teorilerine Eleştiriler

Beşeri sermaye kavramı ele alındığında direk modellemeye yönelik eleştirilerle beraber, beşeri sermaye kavramı içerisinde kullanılan varsayımların kullanılmayacağını iddia eden eleştiriler de vardır.

Model eleştirisinin temelinde beşeri sermaye teorisinin varsayımlarıyla model dışında bırakılan çok büyük bir kısım gelirlerin açıklanabileceği düşüncesi vardır. Benhabib ve Spiegel'e göre beşeri sermaye birikimi bir stok değişken durumunda iken, kayıt oranları ancak ona yatırımı ölçebilir (Benhabib & Spiegel, 1994, p. 155). Yapılacak olası ülke karşılaştırmaları için ülkeler arasındaki veri veya eğitim yapısının farklı oluşu, sonuçları ve eğitimin getirisini karşılaştırılabilir olmaktan uzaklaştırır.

Bir diğer eleştiri toplumsal beklentilerle bireysel beklentilerin çatışmasıdır. Daha verimli olan, toplumun kaynaklarının, eğitimden başka alanlara aktarılıp, bireyin daha önce üretim tarafına geçmesi olabilir. Böyle bir durum da bireyler, bireysel faydaları için, daha açık ifadeyle daha yüksek eğitimle daha çok gelir elde edebileceklerini düşündükleri için, direk üretme aşamasına geçmek yerine eğitimlerine devam etmeyi tercih edebilirler. Kaynaklar daha verimli bir yatırım yerine daha çok eğitime aktarılacağından daha fazla iş alanı açılmayacaktır. Bu da işsizler ordusunun oluşmasına yol açabilecektir (Todaro, 1994).

Teorinin varsayımları da eleştiri konusu olmuştur, eğitimin gelirleri arttırmadığı, sadece zeki insanların daha fazla eğitimi oldukları düşünülmüştür. Bir diğer eleştiri, ikili işgücü piyasaları hipotezidir. İkili işgücü piyasaları hipotezi işgücü piyasasının ikili bir yapıdan oluştuğunu iddia etmektedir. Birincil piyasalarda daha eğitilmiş bireyler teknoloji yoğun çalışırlar. Bu piyasalarda ücretler teknoloji düzeyinin bir fonksiyonudur (Ünal, İşgücü Piyasasında Eğitimsel Niteliklerin Rolü, 1991, s. 756).

İkincil piyasalarda ise daha az eğitimli bireyler beden gücüyle çalışırlar. Ücretler üretilen ürünün toplam değeri ve talebe göre belirlenmektedir. Birincil piyasalarda işler birbirine benzemez bu yüzden çalışanlar niteliklerinin gerektirdiği aynı işleri yaparlar. İkincil piyasalarda işler beden gücüyle yapıldığından yüksek eğitim, yüksek gelir getirmemektedir. İkincil piyasalarda çalışanların piyasaya girişleri, cinsiyetleri, ırkları, etnik kimlikleriyle doğrudan orantılıdır. Bu yüzden piyasalar arası geçiş çok zordur. Eğitim iki grup içinde de homojendir bu yüzden gelirlere etki etmez (Güven, 1995).

Ayrıca iş piyasasının, işe alabileceği kitle hakkında bilgi eksikliği vardır. Eğitim işe alınacak kişinin yeteneğiyle ilgili bilgi verir. Birey, yatırım yapılarak işe alınabilir olduğunu eğitim sayesinde gösterebilmektedir.

3. TÜRKİYE'DE EĞİTİM SİSTEMİ

Son 20 sene içinde Türkiye ekonomisindeki yapısal değişiklikler eğitim sistemini de etkilemiştir. Daha liberal politikalar her seviyede daha çok özel okul açılmasını teşvik etmiştir. 1997 yılına kadar Türkiye’de eğitim, 5 sene ilkokul ve 3 sene ortaokul olmak üzere, ilköğretim, 3 sene lise veya 3-4 sene meslek lisesi olmak üzere, ortaöğretim, çalışılan bölüme göre değişen 2-6 sene arası üniversite eğitimi olmak üzere, yükseköğretim olarak üç parçaya ayrılabilir.

1997 yılındaki büyük eğitim reformuyla “*Kimse eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır*” T.C. Anayasası'nın 42. Maddesi birlikte 5 senelik zorunlu ilkokul eğitimi 8 senelik zorunlu ilköğretim eğitimine dönüştürülmüştür. Özellikle 1992 yılından sonra kurulan yeni üniversiteler ile yükseköğretimin, eğitim içindeki payı arttırılmıştır. Sadece üniversitelerin değil bütün eğitim seviyelerindeki okulların kayıtların da büyük oranda artış olmuştur.

Tablo 3-1’e baktığımız da yetişkin okur-yazarlık oranı 1994 yılından itibaren %84’lerden %90’ların üzerine çıkmıştır. Kadınların okur-yazarlık oranları %75’lerden %80’lerin üzerine çıkmıştır. Türkiye'nin eğitime yaptığı harcamaları arttırması eğitime daha fazla süre harcayan çalışanların iş gücü piyasasının içindeki oranlarının da artmasına yol açmıştır.

Bu durumun şirket (çıkıtı) verimliliğini dolayısıyla bireysel olarak da kişi gelirlerini artırması beklenmektedir. Ücret eşitsizliğinin önemli bir nedeninin de kadın ve erkekler arasında ki eğitim farkından ortaya çıktığı düşünülen ücret eşitsizliği olduğu düşünülürse, gelir eşitsizliğinin de düzelmesi beklenmektedir.

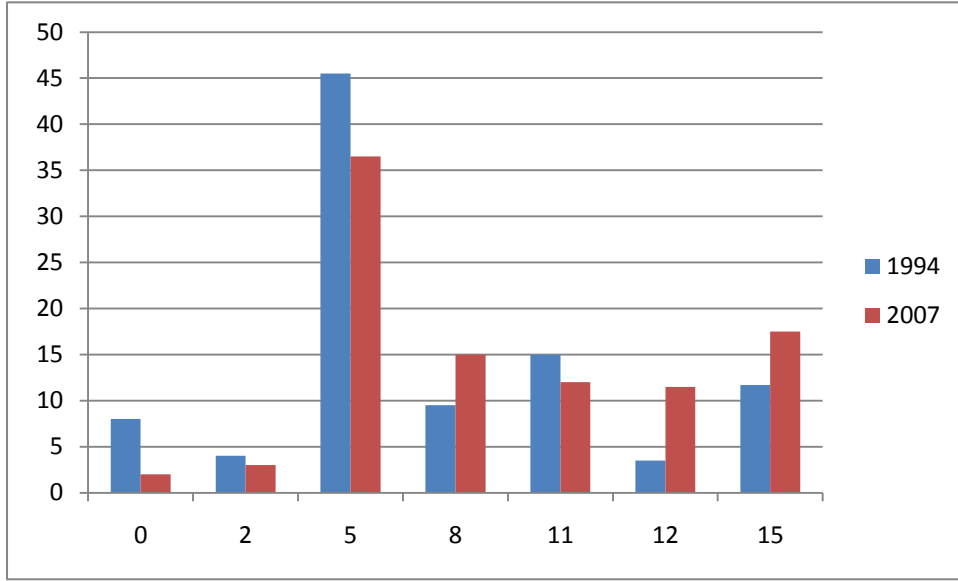
Tablo 3.1: Yıllara göre yetişkin okur-yazarlık oranları

YILLAR	YETİŞKİN OKUR-YAZARLIK ORANI (%)	ERKEK (%)	KADIN (%)
1990	78,4	89,8	67,4
1991	79,9	91,1	68,9
1992	82,0	92,2	72,0
1993	85,0	93,5	76,7
1994	84,4	93,4	75,6
1995	85,2	94,0	75,6
1996	85,1	94,0	76,3
1997	85,3	93,9	76,9
1998	85,9	94,4	77,6
1999	86,3	94,6	78,1
2000	86,4	94,5	78,3
2001	86,3	94,5	78,2
2002	87,5	95,3	79,9
2003	88,3	95,7	81,1
2004	87,4	95,3	79,6
2005	88,1	96,0	80,3
2006	88,1	96,0	80,4

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TUIK)

Şekil 3.1 bireylerin eğitime harcadıkları süreye göre istihdam içindeki paylarını göstermektedir. Zorunlu eğitimin 8 yıla çıkması, ilköğretim mezunu çalışanların istihdam içindeki payını artırmıştır. İşsizlik sorunu ve Türkiye'nin ara eleman eksikliğine vurgu yapılması daha çok meslek lisesi açılmasına, meslek lisesi mezunlarının daha kolay iş bulmasına ve daha çok mezun vermesine yol açmıştır.

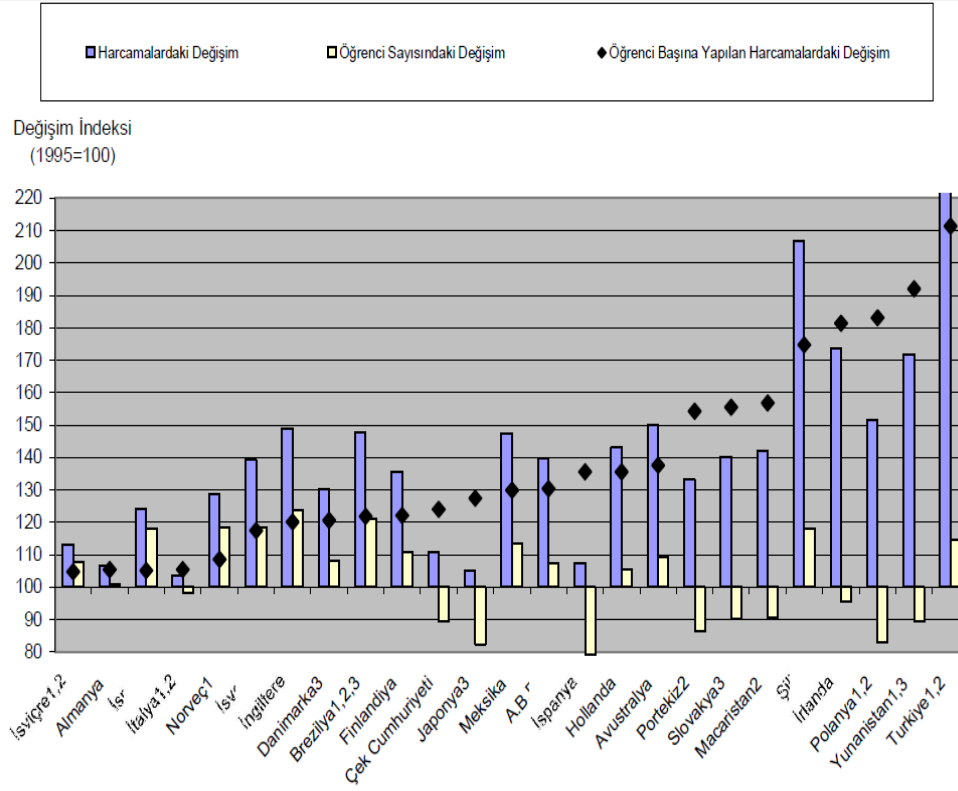
Aynı mantıkla daha çok üniversite mezunu kendine iş piyasasında daha çok yer bulmaya başlamıştır. Ancak iş piyasasında ki üniversite mezunlarının kendi mesleklerini yapıp yapmadıkları tartışma konusudur.

Şekil 3.1: Öğrenime harcanan sürenin istihdam içindeki payı

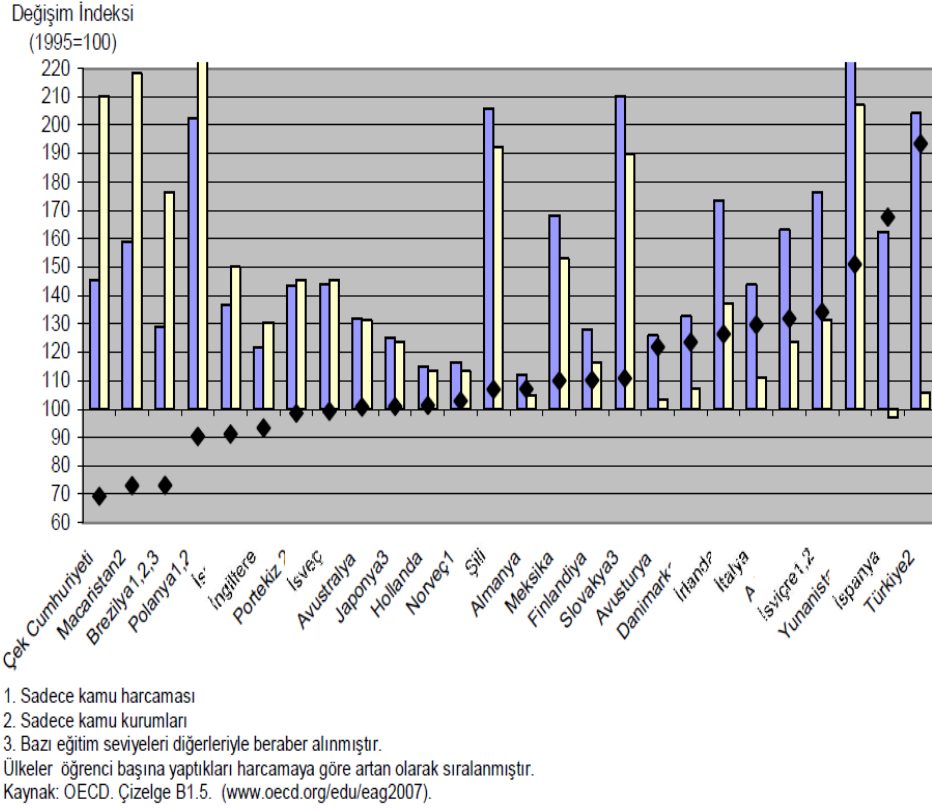
Şekil 3.2 ve Şekil 3.3 Türkiye'nin, OECD ülkeleri arasında eğitime yaptığı harcamaları en çok değiştiren ülke olduğunu göstermektedir. Genç nüfusun birçok ülkeye göre fazla olması ülkenin eğitime yapmış olduğu yatırımın önemini artırmaktadır. Ancak ülkede ki diplomalı işsizlerin artış göstermesi, yeni iş olanaklarının yaratılmaması ve iş bulan diplomalıların kendi mesleklerini yapmamaları eleştiri konusu olmaya devam etmektedir.

Şekil 3.2'ye göre Türkiye yüksek öğretim hariç eğitime yaptığı harcamalardaki değişimin ve öğrenci başına eğitime yapılan harcamalardaki değişimin en çok olduğu OECD ülkesidir. Öğrenci başına yapılan harcamalardaki değişimin en az İsviçre ve Almanya'da olduğu gözlemlenmektedir. Çünkü bu ülkelerin geçmiş yıllarda yapmış oldukları eğitim harcamaları zaten yüksektir. Öğrenci sayısındaki değişimle orantılı harcama değişimi bu ülkelerin harcamalarındaki artışın düşüklüğünü anlamak için yeterli olmaktadır. Türkiye şu anda OECD ülkeleri arasında halen en düşük eğitim harcaması yapan ülkelere biri olmasına rağmen geçmişe göre en çok artış gösteren ülkedir.

Şekil 3.2: Eğitime yapılan harcamalarda ve öğrenci sayısında değişim. (Yüksek Öğretim Hariç)

Şekil 3.3 yüksek öğretimde de OECD ülkeleri arasında öğrenci başına yapılan harcamalardaki değişimin en çok olduğu ülkenin yine Türkiye olduğunu göstermektedir. Öğrenci sayısındaki değişim çok az olmasına rağmen eğitime yapılan harcama arttırılmıştır. Diğer OECD ülkelerinin çoğunda yüksek öğretim de öğrenim gören öğrenci sayısının artması öğrenci başına yapılan harcamaların düşüş göstermesinin başlıca nedenidir. Almanya ve İsviçre harcamalarını öğrenci sayısının artışıyla sınırlandırmıştır.

**Şekil 3.3: Eğitime yapılan harcamalarda ve öğrenci sayısında değişim.
(Yüksek Öğretim)**

Kaynak: OECD. Çizelge B1.5 (www.oecd.org/edu/eag2007)

4. TÜRKİYE'DE EĞİTİM-GELİR İLİŞKİSİ

Geçmişten günümüze Türkiye’de eğitim gelir ilişkisi; Krueger (1971) Türkiye’de yüksek öğrenimin getiri oranını hesaplamış ve özel eğitim kurumlarının getiri oranının eğitime katılımı ile birlikte artış gösterdiğini saptamıştır. Odekon (1977), 1968 yılı Hacettepe Üniversitesi nüfus çalışmaları verilerini kullanarak, temel insan sermayesi modeli değişkenlerinden eğitim ve deneyimin gelirdeki değişimin %33’ünü açıklayabildiği sonucuna varmıştır. Tansel (1994), Türkiye’de eğitim seviyesi arttıkça gelir seviyesi arttığını, ilkokul ve ortaokul mezunu erkekler için eğitimin getirisi daha düşük olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca kadın ve erkek çalışanların gelirlerindeki değişimlerin %50’sinin temel beşeri sermaye modelindeki değişkenlerle açıklandığını ve eğitimin getirisinin eğitim düzeyi ile birlikte arttığını ve en yüksek getirinin ise üniversite eğitiminden kaynaklandığını göstermiştir. Dayıoğlu (1995) kadınlar ve erkekler arasındaki gelir farklılıklarını araştırmış ve eğitimin kadınların ihtiyaçları ölçüsünde işgücüne katılımlarını belirleyen en önemli etken olduğunu saptamıştır. Şehirdeki işgücüne katılımlarının düşük düzeylerde olması kadınların eğitim seviyelerinin yetersizliğine bağlanmıştır. Eğitim ve deneyim değişkenleri kadınlar arasındaki gelir farklılıklarının yaklaşık olarak %40’ını açıklayabilmiştir. Analizde meslekler ve meslek statüleri de dikkate alındığında ise modelin gelir farklılıklarını açıklama gücü yükselmiştir.

Yine Dayıoğlu & Kasnakoğlu (1997) Türkiye’de kadınların eğitim getirisi erkeklerden yüksektir sonucuna ulaşmışlardır. Tansel (2002), Türkiye’de Kendi adına çalışan kadınların eğitime bağlı getirileri ücretli çalışan kadınların eğitime bağlı getirilerinden daha fazla olduğunu ortaya koymuştur. Sarı (2002) Türkiye’de eğitimin getirisi eğitimin süresine bağlı olarak artar, zcan, zcan, & doğruk (2003) Türkiye’de ücretli çalışanlara göre kendi adına çalışanlar için eğitimin getirisi daha fazladır ve Türkiye’de az gelişmiş illerde kadının eğitime bağlı getirisi daha yüksektir (doğruk, zcan, & zcan, 2003) sonuçlarına ulaşmışlardır.

Bu bölümde, 1994 - 2007 yılları için eğitim ve gelir ilişki irdelenecektir. İlk bölüm işgücü piyasasının içindeki eğitim, ikinci bölüm 1994-2007 arası gelirlerin değişimi ele alınmıştır.

4.1 İşgücü piyasasının içindeki eğitim

1994'den 2007'ye işgücü piyasasının içinde çalışanların eğitime harcadığı ortalama süre 7,16 seneden 8,6 seneye çıkmıştır. Bu %20'lik artış daha az eğitilmiş çalışanların emekli olması yeni kuşak eğitilmiş çalışanların işgücü piyasasına katılmasıyla açıklanabilir. Bu artışa rağmen Türkiye'nin eğitilmiş personel açığı devam etmektedir. Tablo 4.1'deki oranlara baktığımızda Türkiye'nin işgücü piyasasındaki ara eleman eksikliği 1994 yılına göre meslek lisesi mezunu çalışanların %200 oranında artış göstermesiyle görece olarak azaldığını görmekteyiz.. Okur-yazar olmayan çalışanların emekli olması ya da artan yetişkin okuma-yazma kursları sayesinde %70 azalmıştır. Zorunlu 8 yıllık eğitime geçiş ilköğretim mezunu çalışanların %20 azalmasına, ilköğretim mezunu çalışanların %50 artmasına yol açmıştır. Meslek lisesi ve Üniversite mezunlarındaki artış diğer liselerden mezun olmuş çalışan personel sayısında %20'lik bir azalışa neden olmuştur.

Tablo 4.1: Sahip olunan diploma – İstihdamdaki Payları

Ücretli-Yevmiyeli İstihdamdaki Payları

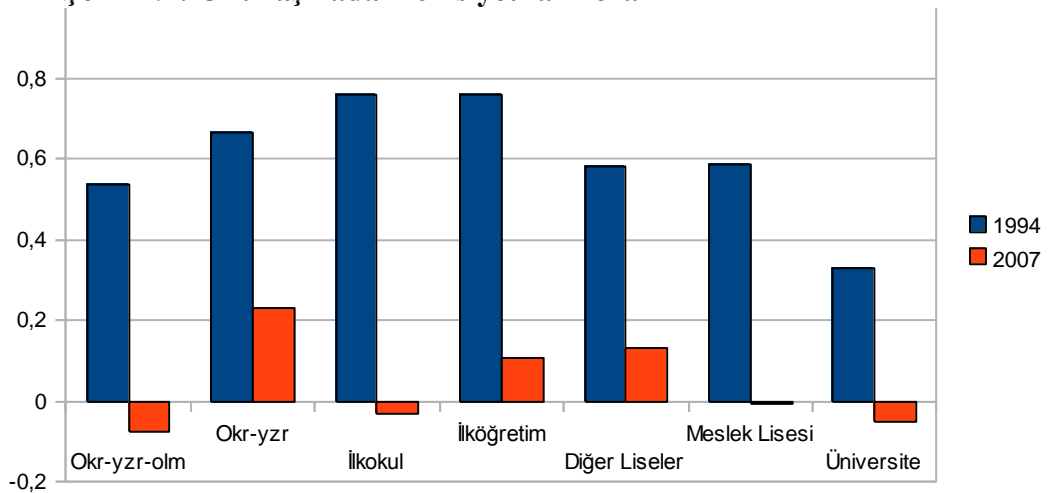
<u>Eğitim Düzeyi</u>	1994	2007	Değişim
Üniversite	%11,99	%17,89	%50
Meslek Lisesi	%3,88	%11,76	%200
Diğer Liseler	%15,41	%12,4	-%20
İlköğretim (Ortaokul)	%10,22	%15,36	%50
İlkokul	%45,94	%36,82	-%20
Okuryazar	%4,27	%3,27	-%23
Okuryazar Olm	%8,29	%2,50	-%70

Tablo 5.2'ye göre Türkiye'de kadın çalışanların işgücü piyasasının içindeki oranları 1994'ten 2007'lere, %25'lerden %49'lara çıkmıştır. 1994 yılında kadın olarak iş bulabilmek için neredeyse üniversite mezunu olmak şarttı denilebilir. Kadın çalışanlar içinde üniversite mezunu olanların oranı %20'lerdeyken bu oran erkeklerde %10'lardaydı. 2007 yılında bu oranlar eşitlendi. Meslek Lisesi mezunu çalışanların oranları da yine kadınlar ve erkekler için çok büyük oranda artış göstermiştir.

Tablo 4.2: Sahip olunan diploma – Cinsiyete göre İstihdamdaki Payları

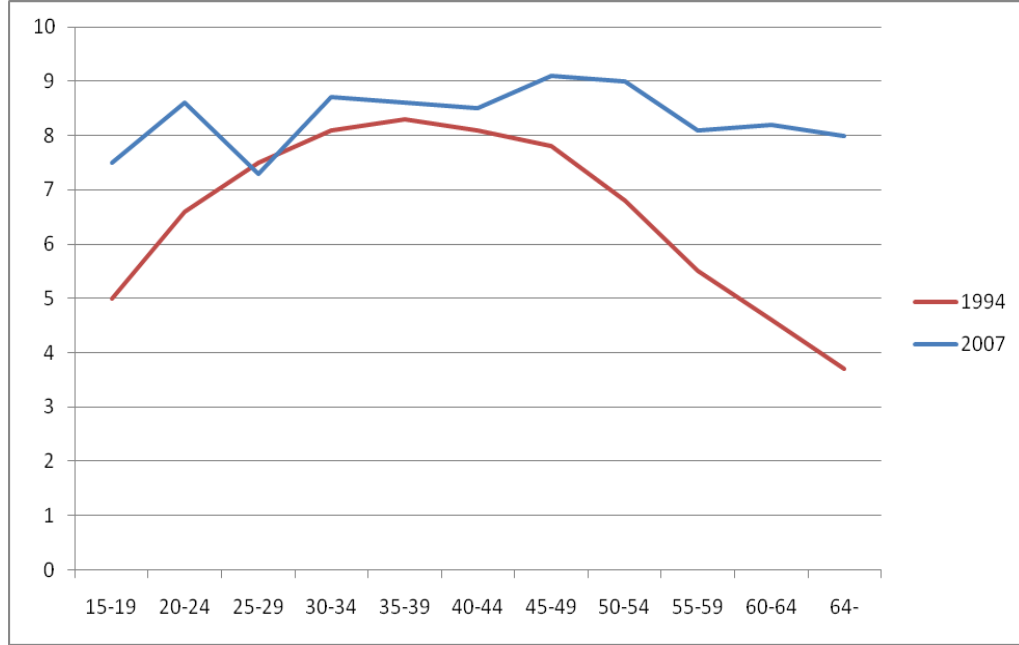
<u>Eğitim Düzeyi</u>	<u>Kadın</u>		<u>Erkek</u>	
	1994	2007	1994	2007
Üniversite	% 19,24	% 18,52	% 9,57	% 17,28
Meslek Lisesi	% 4,52	% 11,91	% 3,67	% 11,61
Diğer Liseler	% 18,09	% 11,66	% 14,51	% 13,13
Ortaokul	% 7,89	% 14,53	% 11	% 16,07
İlkokul	% 35,50	% 37,79	% 49,43	% 35,86
Okuryzr	% 4,28	% 2,88	% 4,26	% 3,65
Okuryzr Olm	% 10,49	% 2,62	% 7,56	% 2,38

Son 20 yılda eğitimdeki cinsiyet ayrımı Şekil 4.1’den de görüldüğü üzere gözle görülür şekilde azalmıştır. Her eğitim seviyesi için cinsiyet ayrımı sifıra yaklaşmış Meslek Lisesi ve Üniversite için kadın lehine dönmüştür. İşgücünde üniversiteli kadın çalışan sayısı çok azda olsa üste çıkmıştır. Şekilde ilköğretim ve lise düzeyinde istihdam edilenlerin erkek olma olasılıklarının fazla olması bu eğitim düzeyinden mezun olan kadınların eğitimlerine devam ettikleri erkeklerin ise iş hayatına atılmayı tercih etmeleriyle açıklanabilir.

Şekil 4.1: Okullaşmadaki cinsiyet fark oranı

Not: Cinsiyet farkının oranı her eğitim seviyesindeki erkek çalışan yüzdesinden o eğitim seviyesindeki kadın çalışan yüzdesini çıkararak, yeniden erkek çalışan yüzdesine bölünmesiyle bulunmuştur. $((\%Erkek - \%Kadın) / \%Erkek)$

Şekil 4.2'ye bakarsak yaş gruplarına göre eğitim süresi zorunlu eğitimin arttırılması nedeniyle düz bir çizgi şekline dönmüştür denilebilir. 1994 yılında gençler ve yaşlılar için nispeten daha az eğitilmiş olmaları normal karşılanabilir. 2007 yılında yaşlar arasında bu farklılık görünmemektedir.

Şekil 4.2: Yas Gruplarına göre Eğitim İçin Harcanan Ortalama Süre

Sonuç olarak eğitim için harcanan ortalama süre kadınlar için de erkekler için de her yaş seviyesinde artış göstermiştir. Tablo 4.3’de bu artışın Türkiye’nin her bölgesi için geçerli olduğunu görmekteyiz. Ancak bu eğitim atağında bazı bölgeler daha fazla yararlanırken bazı bölgeler daha az yararlanmışlardır.

Tablo 4.3: Yerleşim yerine göre Eğitim İçin Harcanan Ortalama Süre
Eğitim İçin Harcanan Ortalama Süre (Yıl)

Bölgeler	1994	2007
TR1- İstanbul	7.1	8.6
TR2- Batı Marmara	6.7	8.4
TR3- Ege	7,0	8.7
TR4- Doğu Marmara	7,0	9.2
TR5- Batı Anadolu	8.2	9.5
TR6- Akdeniz	7,0	8.6
TR7- Orta Anadolu	7,0	8.7
TR8- Batı Karadeniz	7.2	8.6
TR9- Doğu Karadeniz	8.3	9.4
TRA- Kuzey Doğu Anadolu	8.4	8.9
TRB- Orta Doğu Anadolu	7.7	8,0
TRC- Güney Doğu Anadolu	5.5	6.4

İstihdamın içindeki işyerleri ana faaliyetlerine göre eğitimli personel alımlarını arttırmışlardır. Tablo 4.4 incelendiğinde bütün ana faaliyet alanlarında çalışan personelin daha eğitimli olduğunu görmekteyiz. Tarım, avcılık, ormancılık, balıkçılık ve inşaat sektörleri hala en az eğitimli personel çalıştıran ana faaliyet alanlarıdır. Eğitim seviyesi bu alanlar için de artmıştır.

Tablo 4.4: İşyerinin Ana faaliyet alanına göre Eğitim İçin Harcanan Ortalama Süre

<u>Ferdin esas işindeki çalıştığı yer, kuruluş veya işyerinin ana faaliyeti</u>	Eğitim İçin Harcanan Ortalama Süre (Yıl)	
	<u>1994</u>	<u>2007</u>
01- Tarım, Avcılık ve Ormanlık	3.4	4.6
02- Balıkçılık	3.4*	4.6*
03- Madencilik ve Taşocaklığı	7.1	8.1
04- İmalat	6.1	7.8
05- Elektrik, Gaz ve Su	9.3	10.3
06- İnşaat	5.0	6.3
07- Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Taşıt, Motosiklet, Kişisel ve Ev Eşyalarının Onarımı	6.6	8.7
08- Oteller ve Lokantalar	5.7	7.7
09- Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama Hizmetleri	7.3	8.1
10- Mali Aracı Kuruluşların Faaliyetleri	10.3	12.6
11- Gayrimenkul, Kiralama ve İş Faaliyetleri	8.6	9.7
12- Kamu Yönetimi ve Savunma, Zorunlu Sosyal Güvenlik	9,0	10.1
13- Eğitim	12.5	13.9
14- Sağlık İşleri ve Sosyal Hizmetler	10.3	12.2
15- Diğer Sosyal, Toplumsal ve Kişisel Hizmet Faaliyetleri	6.3	9,0

*02 Balıkçılık küçük örnekleme sahip olduğundan hataları önlemek için 01 Tarım Avcılık Ormanlık ana faaliyetine dâhil edilmiştir.

4.2 1994 – 2007 arası gelirlerin değişimi

1994'te, ortalama bir çalışanın ortalama saatlik kazancı 3,93 TL, ortalama haftalık çalıştığı süre ise 48,8 saattir, 2007 yılında ortalama saatlik kazancı 3,58 TL olurken bir haftada çalıştığı ortalama süre 52,5 saate çıkmıştır. Ortalama bir çalışanın haftalık ücreti 2007 yılında 170,7 TL 1994 yılında 169,7 TL olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar çalışanların aynı ücreti kazanmak için 2007 yılında daha fazla çalıştıkları anlamını taşımaktadır. 2007 yılında, 1994 yılına göre yılda yaklaşık 192 saat daha fazla çalışan daha iyi eğitilmiş işçi 1994 yılındakiyle aynı geliri elde etmektedir.

Tablo 4.5'ten de görüleceği üzere eğitim seviyesi arttıkça ortalama gelir de, ortanca gelirden artmaktadır. Ancak bu eğitim seviyeleri için kazanılan gelir 1994 yılına göre düşüş göstermiştir.

Tablo 4.5: Sahip olunan diploma – Yıllık Gelir İlişkisi

<u>Eğitim Düzeyi</u>	<u>Ortalama Gelir</u>		<u>Ortanca Gelir</u>	
	1994	2007	1994	2007
Üniversite	17.254TL	16.028TL	12.997TL	13.973TL
Meslek Lisesi	10.857TL	9.636TL	9.118TL	8.400TL
Diğer Liseler	10.449TL	9.516TL	8.341TL	8.200TL
Ortaokul	8.321TL	7.035TL	6.733TL	6.000TL
İlkokul	7.122TL	6.454TL	5.461TL	5.800TL
Okuryazr	6.028TL	4.559TL	4.863TL	4.500TL
Okuryazr Olm	4.175TL	3.858TL	3.261TL	2.890TL
GENEL	8.826TL	8.875TL	6.540TL	7.000TL

Not: 1994 gelirleri karşılaştırma yapılabilmesi için 2007 gelirlerine dönüştürülmüştür.

Eğitim için harcanan ortalama yıllara, işsizlik oranı arasında görmüş olduğumuz doğru orantıyı, yıllara ve eğitim durumlarına göre kazanılan gelirlerde görememekteyiz. Türkiye’de ortalama gelir her eğitim seviyesi için düşüş göstermiştir.

Ücretli veya yevmiyeli olarak çalışan fertlerin eğitim için harcadıkları ortalama ve ortanca süreleri 1994 yılında sırasıyla 7,16 yıl ve 5 yılken, 2007 yılında 8,6 yıl ve 8 yıldır. 1994 yılında ücretli veya yevmiyeli olarak çalışan bireylerin ortalama ve ortanca yıllık geliri sırasıyla yaklaşık 8826TL ve 6540TL olarak görülürken, 2007 yılında bu yıllık gelirlerin 8875TL ve 7000TL yükseldiğini gözlemleyebiliyoruz. Ancak üniversite mezunları için ortalama yıllık gelir için aynı yükseliş söz konusu değil. Üniversite mezunu çalışanların 1994 yılında hesaplanan ortalama ve ortanca yıllık gelir sırasıyla 17254TL ve 12997TL iken, 2007 yılında sırasıyla 16028TL ve 13972TL olarak gözlemlenmiştir. Üniversite mezunları ortalama olarak daha az gelir elde etmeye başlamışlardır ancak aralarında daha adil bir dağılım söz konusudur diyebiliriz. Aynı şekilde meslek lisesi, diğer liseler, ortaokul ve ilköğretim, ilkokul mezunlarıyla beraber okuryazar olan ve olmayanların gelirlerindeki ortalama değişiklikleri tablolarda bulabilirsiniz.

1994 yılında çalışan kadınlar ortalama 7,9 yılını eğitime harcarken, erkekler ortalama 6,9 yılını harcamışlardır. Buna karşın bir kadının ortalama yıllık geliri 8591TL iken bir erkeğin ortalama yıllık geliri 8905TL olarak hesaplanmıştır. Ortanca gelir ise kadın için 5751TL erkek için 6766TL olarak görülmüştür.

2007 yılı için yapılan hesaplamalarda çalışan bir kadın eğitime ortalama 8,6 yıl harcarken, bir erkek ortalama 8,5 yılını harcamaktadır. Bir kadının ortalama yıllık geliri 8790TL iken bir erkeğin 8959TL olmuştur.

Bu sonuçlar hem yıl içinde hem yıllar karşılaştırıldığında eğitimin etkisizleştiğini göstermektedir. Çalışan kadınlar daha eğitilmiş olmalarına rağmen daha az gelir elde etmektedirler. Eğitimsiz olmak kadınların iş bulmasında da erkeklere göre daha çok sorun çıkarmaktadır.

Tablo 4.6 iki cins için de eğitim için harcanan ortalama yılların artışına göre gelirlerinde belirli bir artış olmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.6: Sahip olunan diploma–Cinsiyete göre Ortalama yıllık gelirleri

<u>Eğitim Düzeyi</u>	<u>Kadın Ortalama Gelir</u>		<u>Erkek Ortalama Gelir</u>	
	1994	2007	1994	2007
Üniversite	17.660TL	15.788TL	16.981TL	16.281TL
Meslek Lisesi	9.745TL	9.743TL	11.315TL	9.529TL
Diğer Liseler	9.699TL	8.829TL	10.762TL	10.114TL
Ortaokul	6.566TL	6.988TL	8.742TL	7.077TL
İlkokul	5.493TL	6.438TL	7.513TL	6.470TL
Okuryzr	4.572TL	4.585TL	6.517TL	4.538TL
Okuryzr Olm	3.195TL	3.438TL	4.629TL	3.646TL

Gelir eğitim, deneyim, cinsiyet dışında bölgelere göre de farklılıklar göstermektedir. İstihdam edilenlerin eğitim seviyeleri kırsal ve kent açısından da farklılık göstermektedir. 1994 yılında kırsal için ücretli ve yevmiyeli çalışanların eğitime harcadıkları ortalama süre 5,9 yılken, kent için bu süre 7,4 yıldır. 2007 yılında eğitim her iki yerleşim yerinde de artış göstermektedir. Kırsal çalışanlar ortalama 7,3 yıllarını eğitime harcarlarken, kentte çalışanlar ortalama 9 yıllarını eğitim için harcamışlardır.

Tablo 4.7, 1994 ve 2007 yıllarında, kırsal ve kentte çalışanların, eğitim durumlarına göre elde ettikleri yıllık ortalama gelirleri göstermektedir. Aynı eğitim seviyelerinin de kırsal çalışanların ortalama ve ortanca gelirleri kentte çalışanların ortalama ve ortanca gelirlerinden daha azdır.

Tablo 4.7: Sahip olunan diploma – (Kır-Kent) için Gelirler

<i>Eğitim Düzeyi</i>	<i>Ortalama Yıllık Gelir (Kır)</i>		<i>Ortalama Yıllık Gelir (Kent)</i>	
	1994	2007	1994	2007
Üniversite	12413	13251	17887	16467
Meslek Lisesi	9341	8631	11066	9932
Diğer Liseler	7969	8623	10807	9754
Ortaokul	7963	5672	8390	7712
İlkokul	6363	5420	7331	7016
Okuryzr	4478	3996	6403	4818
Okuryzr Olm	3526	3097	4484	3938

Yıllara göre gelirlerin düşmesinin yanında kentte her zaman için daha yüksek gelir elde edildiği ortadadır. Kenttin ve Kırın eğitim seviyeleri aynı olan çalışanları arasında bile büyük gelir farkı vardır. Verimliliğini sahip olduğu yeteneğe (sahip olunan diploma) göre ölçtüğümüzde kır kente göre yeteneğinin karşılığını alamamıştır. Artan ortalama eğitim yıllarına rağmen kırdaki ve kentte yeterli bir gelir artışı olmadığı gibi kentte bütün eğitim gruplarında gelirler azalmıştır.

Eğitim için harcanan ortalama süre her bölge için artmıştır. Buna karşılık, Tablo 4.8 de görüldüğü gibi gelirler için benzer bir artış söz konusu değildir. Akdeniz, Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgelerinde gelirler de küçük de olsa bir artış gözlemlenmektedir. Diğer bölgeler de eğitim seviyesi artmış olmasına rağmen gelirler de düşüş gözlemlenmektedir.

**Tablo 4.8: Yerleşim yerine göre Ortalama Yıllık Gelir
Gelir (TL)**

Bölgeler	1994	2007
TR1- İstanbul	11489	11314
TR2- Batı Marmara	7664	6965
TR3- Ege	8659	7626
TR4- Doğu Marmara	9676	8386
TR5- Batı Anadolu	9954	10328
TR6- Akdeniz	7808	8473
TR7- Orta Anadolu	8455	7427
TR8- Batı Karadeniz	7960	9234
TR9- Doğu Karadeniz	9056	9908
TRA- Kuzey Doğu Anadolu	9824	10897
TRB- Orta Doğu Anadolu	7742	9861
TRC- Güney Doğu Anadolu	6256	6950

Doğu Marmara, Batı Anadolu, Doğu Karadeniz en eğitimli bölgelerdir. Daha eğitimli bölgeler olmasına rağmen ortalama kazançları İstanbul bölgesinden daha azdır. Diğer bütün bölgelerde eğitim için harcanan yıllık süre artmasına rağmen ortalama yıllık gelirlerde düşüş meydana gelmiştir.

Çalışılan işyerinin ana faaliyet alanı kazanılan gelirin miktarını değiştiren önemli etkenlerden biridir. Daha fazla kazandıran faaliyet alanlarının da çalışabilmek için genelde daha fazla eğitim almak gereklidir. Tablo 4.9, tarım, avcılık ormancılık, balıkçılık en az eğitim gerektiren ve en az kazandıran faaliyet alanı olduğunu göstermektedir. Ancak 1994'ten 2007'ye her alanda eğitim seviyesi artmış olmasına rağmen gelirlerde artış meydana gelmemiştir. Eğitim ana faaliyet alanı en eğitimli personeli çalıştırmasına rağmen Mali Aracı Kuruluşların Faaliyetleri ve Sağlık işleri faaliyet alanında çalışan personelden daha az kazanmaktadırlar.

Tablo 4.9: İşyerinin Ana faaliyet alanına göre Ortalama Yıllık Gelir

<u>Ferdin esas işindeki çalıştığı yer, kuruluş</u> <u>veya işyerinin ana faaliyeti</u>	<u>1994</u> <u>GELİR (TL)</u>	<u>2007</u> <u>GELİR (TL)</u>
01- Tarım, Avcılık ve Ormancılık	3329.83	2969.58
02- Balıkçılık	3329.83*	2969.58*
03- Madencilik ve Taşocakçılığı	12210.84	9698.84
04- İmalat	8063.563	8629.60
05- Elektrik, Gaz ve Su	16173.79	14278.35
06- İnşaat	6667.66	6457.60
07- Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Taşıt, Motosiklet, Kişisel ve Ev Eşyalarının Onarımı	8005.30	8144.62
08- Oteller ve Lokantalar	6292.36	7311.58
09- Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama Hizmetleri	10137.39	9345.59
10- Mali Aracı Kuruluşların Faaliyetleri	14525.16	18527.36
11- Gayrimenkul, Kiralama ve İş Faaliyetleri	11056.59	7921.69
12- Kamu Yönetimi ve Savunma, Zorunlu Sosyal Güvenlik	11424.56	12021.54
13- Eğitim	12481.83	12412.06
14- Sağlık İşleri ve Sosyal Hizmetler	12367.07	13895.54
15- Diğer Sosyal, Toplumsal ve Kişisel Hizmet Faaliyetleri	6871.40	7820.51

*02-Balıkçılık küçük örnekleme sahip olduğundan, hataları önlemek amacıyla 01-Tarım Avcılık Ormancılık ana faaliyetine dâhil edilmiştir.

Çalışılan meslek gelirler ve eğitim açısından önemli olan faktörlerden biridir. Tablo 4.10'a baktığımızda 1994 yılında mesleklere göre kazanılan gelirler de en çok geliri müteşebbisler, direktörler ve üst kademe yöneticileri elde etmektedir. Ancak bu meslek grubunun eğitime harcadığı süre ilmi ve teknik elemanlar, serbest meslek sahipleri ve bunlarla ilgili diğer meslek sahiplerinin harcadığı süreden daha azdır. En az geliri yine en az eğitime süre harcayan tarımcı, hayvancı, ormancı ve balıkçılar kazanmaktadır.

Tablo 4.10: Meslek alanına göre 1994 yılında Eğitim İçin Harcanan Ortalama Süre ve Ortalama Yıllık Gelir

<u>Meslekler (1994 verileri için)</u>	<u>Eğitime Harcanan Süre (Yıl)</u>	<u>Gelir (TL)</u>
İlmi ve teknik elemanlar,		
serbest meslek sahipleri ve	12.2	13987.36
bunlarla ilgili diğer meslekler		
Müteşebbisler, direktörler ve		
üst kademe yöneticileri	11.5	19829.59
İdari personel vb. çalışanlar	9.9	10763.01
Ticaret ve satış personeli	7,0	9024.10
Hizmet işlerinde çalışanlar	5.8	7240.38
Tarımcı, hayvancı, ormancı,		
balıkçı ve avcılar	3.3	3404.33
Tarım dışı üretim		
faaliyetlerinde çalışanlar ve		
ulaştırma makineleri	5.7	7521.54
kullananlar		

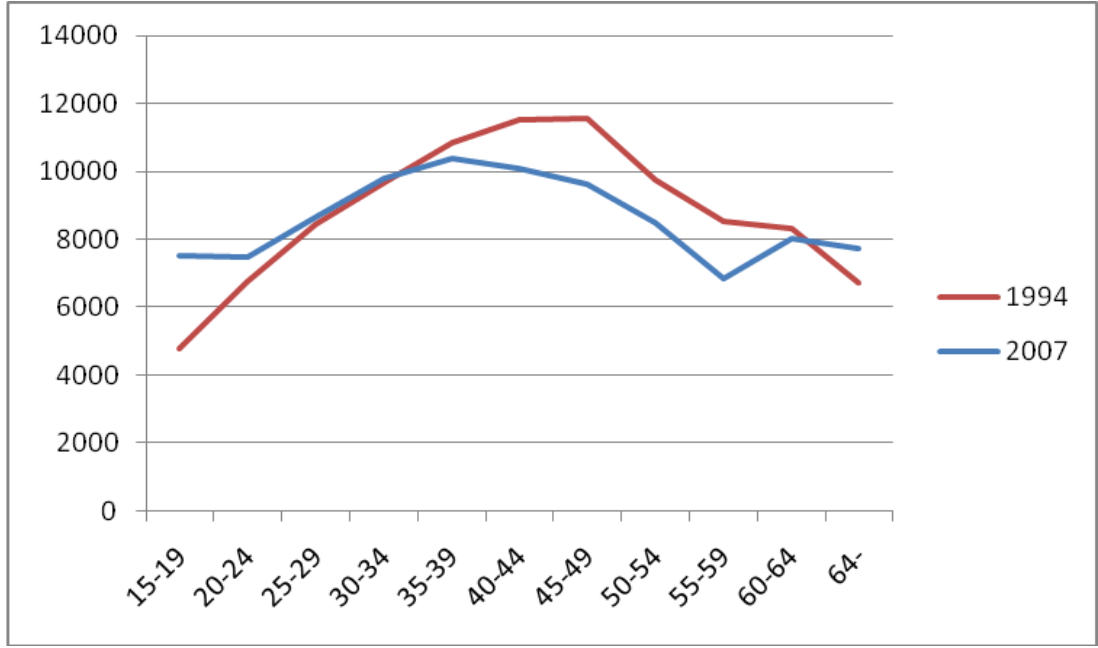
Tablo 4.11, kanun yapımcılar, üst düzey yöneticiler ve müdürler, eğitime profesyonel meslek mensuplarından daha az süre harcamalarına rağmen daha fazla gelir elde ettiklerini göstermektedir. Kanun yapımcılar, üst düzey yöneticiler ve müdürler ortalama 11,7 yıllarını eğitime harcarlarken, profesyonel meslek mensupları ortalama 14,4 yıllarını eğitime harcarlar. Buna karşın, kanun yapımcılar, üst düzey yöneticiler ve müdürler %25 daha fazla kazanmaktadırlar. En az eğitimli ve en az gelir elde eden grup ise Nitelikli Tarım, Hayvancılık, Avcılık, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanlarıdır.

Tablo 4.11: Meslek alanına göre 2007 yılında Eğitim İçin Harcanan Ortalama Süre ve Ortalama Yıllık Gelir

<u>Meslekler (2007 verileri için)</u>	<u>Eğitime Harcanan Süre (Yıl)</u>	<u>Gelir (TL)</u>
1- Kanun Yapıcılar, Üst Düzey Yöneticiler ve Müdürler	11.7	19408.78
2- Profesyonel Meslek Mensupları	14.4	15576.30
3- Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	11.7	11837.69
4- Büro ve Müşteri Hizmetleri. Çalışan Elemanlar	11.5	9788.61
5- Hizmet ve Satış Elemanları	8.2	7422.67
6- Nitelikli Tarım, Hayvancılık, Avcılık, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	5,0	5203.26
7- Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	6.6	6861.01
8- Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları	7,0	8041.32
9- Nitelik Gerektirmeyen İşlerde Çalışanlar	5.7	5065.38

Profesyonel Meslek Mensupları (Fizik, Matematik ve Mühendislik Bilimleri İle İlgili Profesyonel Meslek Mensupları, Yaşam Bilimleri ve Sağlık İle İlgili Profesyonel Meslek Mensupları, Eğitim Bilimleri İle İlgili Profesyonel Meslek Mensupları, Diğer Profesyonel Meslek Mensupları) daha eğitilmiş olmalarına rağmen Kanun Yapıcılar, Üst Düzey Yöneticiler ve Müdürler (Kanun Yapıcılar ve Üst Düzey Yöneticiler, Şirket Müdürleri, Küçük İşletme Sahipleri ve Müdürleri)'den daha az gelir elde etmektedirler.

Şekil 4.3'de yaş grupları için gelir değişimini görebiliriz. Özellikle 35-64 yaş arası eğitim için harcanan sürenin çok fazla artmış olmasına rağmen bu yaş grubunun gelirlerinde büyük oranda düşüş olmuştur. Yaş gruplarına göre gelir önce artmış belli bir yaş grubundan sonrada düşüşe geçmiştir. Yaş geliri arttıran en önemli etkenlerden biridir.

Şekil 4.3: Yaş Gruplarına göre Ortalama Yıllık Gelir

5. YÖNTEM

Bu bölüm üç alt gruba ayrılmıştır, birinci bölümde Türkiye’de bireysel gelir ile eğitim arasındaki ilişkiyi incelemek için oluşturduğumuz eğitim-gelir modelleri ve bu modelleri etkileyen faktörleri tahmin eden Jacop Mincer’in beşeri sermaye modeli incelenmiştir. İkinci bölümde bu modeller için kullanılan verilerin açıklamaları, üçüncü bölümde bu modellerin hangi tahmin teknikleriyle tahmin edildikleri anlatılmıştır.

5.1 Eğitim-Gelir Modelleri

Bireysel gelir dağılımındaki farklılıkların ne kadarlık kısmı beşeri sermayedeki farklılıklar ile açıklanabilir? Jacop Mincer, 1958 yılında *Journal of Political Economy*’de yayınlanan, “Investment in Human Capital and Personal Income Distribution” başlıklı makalesinde bu sorunun cevabını araştırmıştır. Jacop Mincer yaşam boyu gelirlerin bugün ki değerinin, eğitim ve deneyim için harcanan süre ile açıklanabileceğini savunmuştur. Mincer modeli her bireyin, işe girişte eşit yeteneklere ve şartlara sahip olduğu varsayar. Ayrıca, kişisel verimin kazancı belirlediği, kişinin, rasyonel bir karar alıcı olduğu, işgücü piyasasında tam rekabetin olduğu, bireylerin gelecek konusunda tam bilgiye sahip olduğu, işsizliğin olmadığı, gelişmiş bir sermaye piyasasının var olduğu ve bireylerin bu piyasa da eşit kabul edildiği gibi eleştiri konusu varsayımlara sahiptir (Mincer J. , 1974).

Ek olarak Mincer bireylerin eğitim için harcama yapmadıklarını varsaymıştır. Bireylerin gelecekteki gelirlerini arttırmak için eğitime yaptıkları yatırım, parasal bir yatırım değil eğitime harcanan zaman şeklinde gerçekleştirilen bir yatırımdır. Mincer’in gelir denklemi aşağıdaki gibi ifade edilebilir (Varler, 1982):

$$\ln Y = \beta_0 + \beta_1 E + \beta_2 D + \beta_3 D^2 + U$$

$\ln Y$	= Yıllık Net Kazanç
E	= Öğrenim Süresi
D	= İş Deneyimi
D^2	= İş Deneyiminin Karesi

Bu çalışmada eğitime yapılan yatırımın getirisini tahmin edebilmek için yarı logaritmik mincer (1974) modelleri kullanılmıştır. Eğitime harcanan her bir yılın ne kadar gelir yaratabileceği de bu modeller kullanılarak hesaplanmıştır. Deneyimin, gelir üzerinde etkisi olduğu düşünüldüğünden modele eklenmiştir. Ayrıca sahip olunan diplomanın gelir üzerindeki etkisini görebilmek için mezun olunan eğitim seviyesine göre kukla değişkenler oluşturulup modele eklenmiştir. 8 ayrı yarı logaritmik model oluşturulmuştur. Birinci modeller eğitime harcanan yıl, ikinci modeller sahip olunan diploma üzerinden oluşturulmuştur.

$$\ln Y = \alpha + \beta_1 \text{egitim} + \beta_2 \text{den} + \beta_3 \text{den}^2 + \beta_4 \text{kadın} + \beta_5 \text{kent} + \varepsilon \quad (1a)$$

$$\ln Y = \alpha + \beta_1 \text{üni} + \beta_2 \text{mlise} + \beta_3 \text{lise} + \beta_4 \text{orta} + \beta_5 \text{ilk} + \beta_6 \text{okryzrolm} + \beta_7 \text{den} + \beta_8 \text{den}^2 + \beta_9 \text{kadın} + \beta_{10} \text{kent} + \varepsilon \quad (2a)$$

$$\ln Y = \alpha + \beta_1 \text{egitim} + \beta_2 \text{den} + \beta_3 \text{den}^2 + \beta_4 \text{kadın} + \sum \text{Bölge kukla değişkenleri} + \sum \text{Faaliyet alanı kukla değişkenleri} + \varepsilon \quad (1b)$$

$$\ln Y = \alpha + \beta_1 \text{üni} + \beta_2 \text{mlise} + \beta_3 \text{lise} + \beta_4 \text{orta} + \beta_5 \text{ilk} + \beta_6 \text{okryzrolm} + \beta_7 \text{den} + \beta_8 \text{den}^2 + \beta_9 \text{kadın} + \sum \text{Bölge kukla değişkenleri} + \sum \text{Faaliyet alanı kukla değişkenleri} + \varepsilon \quad (2b)$$

$$\ln Y = \alpha + \beta_1 \text{egitim} + \beta_2 \text{den} + \beta_3 \text{den}^2 + \beta_4 \text{kadın} + \sum \text{Bölge kukla değişkenleri} + \sum \text{Faaliyet alanı kukla değişkenleri} + \sum 1994 \text{ verisi meslek kukla değişkenleri} + \varepsilon \quad (1c-1994)$$

$$\ln Y = \alpha + \beta_1 \text{üni} + \beta_2 \text{mlise} + \beta_3 \text{lise} + \beta_4 \text{orta} + \beta_5 \text{ilk} + \beta_6 \text{okryzrolm} + \beta_7 \text{den} + \beta_8 \text{den}^2 + \beta_9 \text{kadın} + \sum \text{Bölge kukla değişkenleri} + \sum \text{Faaliyet alanı kukla değişkenleri} + \sum 1994 \text{ verisi meslek kukla değişkenleri} + \varepsilon \quad (2c-1994)$$

$$\begin{aligned} \ln Y = & \alpha + \beta_1 \text{legitim} + \beta_2 \text{den} + \beta_3 \text{den2} + \beta_4 \text{kadın} + \sum \text{Bölge kukla değişkenleri} \\ & + \sum \text{Faaliyet alanı kukla değişkenleri} + \sum \text{2007 verisi meslek kukla değişkenleri} \\ & + \varepsilon \end{aligned} \quad (1c-2007)$$

$$\begin{aligned} \ln Y = & \alpha + \beta_1 \text{üni} + \beta_2 \text{mlise} + \beta_3 \text{lise} + \beta_4 \text{orta} + \beta_5 \text{ilk} + \beta_6 \text{okryzrolm} + \beta_7 \text{den} \\ & + \beta_8 \text{den2} + \beta_9 \text{kadın} + \sum \text{Bölge kukla değişkenleri} + \sum \text{Faaliyet alanı kukla} \\ & \text{değişkenleri} + \sum \text{2007 verisi meslek kukla değişkenleri} + \varepsilon \end{aligned} \quad (2c-2007)$$

Değişkenlere ait liste ve modellerin açık hali EK 2’de verilmektedir. Her model kadınlar ve erkekler için ayrıca tahmin edilmiştir. Regresyon sonuçları EK tablolar da bulunabilir. Her modelin sırasıyla a, b, c seviyesinde, geliri etkilediği düşünülen faktörlerle açıklayıcılığı arttırılmıştır.

5.2 Veri

Bu çalışmada 1994 yılı için Devlet İstatistik Enstitüsü³ (DİE) Hane halkı Gelir Dağılımı Anketi ve 2007 yılı için Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması verileri kullanılmıştır. 1994 yılı için ücretli, yevmiyeli çalışan 8926 gözlem, 2007 yılı için 6394 gözlem mevcuttur. İki anket yılının arasındaki süre uzunluğundan dolayı, fertlere sorulan soruların bazılarında farklılıklar olması çalışmayı zorlaştırmıştır. Geçen sürede eğitimde ve diğer konularda oluşan yapısal değişiklikler göze çarpmaktadır. Bu değişiklikler 5 yıllık zorunlu eğitim süresinin 8 yıla çıkarılması, ortaokul sürecinin kaldırılması, sorulan meslek kodlarının değiştirilmesi, bölge çalışmalarının farklılaştırılması olarak ele alınabilir.

İki verinin karşılaştırılabilmesi için eğitime harcanan süre temel alınmıştır. Her iki veride de, okur-yazar olmayanlar, eğitime süre harcamamış olarak düşünülmüştür. Okur-yazar olanlar 2 yıl, ilkokul mezunu olanlar 5 yıl, ortaokul veya ilköğretim mezunu olanlar 8 yıl, meslek lisesi mezunu olanlar 12 yıl, diğer liselerden mezun olanlar 11 yıl, yüksek öğretim bitirenler ise ortalama 15 yıllarını eğitime harcamış olarak ele alınmışlardır.

Bu çalışmada, hanelerin ve fertlerin yıllık gelirlerini belirlemek amacıyla yapılan 1994 Hane Halkı Gelir Dağılımı Anketi ve 2007 Gelir ve Yaşam Koşulları Anketleri kullanılmıştır.

1994 Hane Halkı Gelir Dağılımı Anketinde, ISCO 1968 çalışan bireylerin 3 dijital meslek grubu kodları, 8 dijital iktisadi faaliyet gruplarının kodları kullanılmıştır. Ana faaliyet alanları 2007 verileriyle karşılaştırılma yapılabilmesi için NACE REV1.1 kodlarına dönüştürülmüştür. İki veride de Tarım, Avcılık, Ormancılık, Balıkçılık, Evlerde Yapılan Hizmet İşleri, Uluslararası Örgütler ve Temsilcileri bu faaliyet alanında bulunan gözlem azlığı nedeniyle birleştirilmişlerdir.

³Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) 2005 yılında Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) adını kullanmaya başlamıştır.

1994 Veri setinde 7 bölge mevcuttur, bu bölgelerin oluşturduğu illerin kodlarının veri setinde bulunması sayesinde, 2007 yılı verilerinde mevcut olan 12 farklı bölgeye dönüştürülebilmektedir. 2007 yılı verilerinde yaş grupları verileri mevcut olduğundan, 1994 yılı yaş verisi, yaş grupları verisine çevrilmiştir. Veri setlerinden işveren, kendi hesabına çalışan ve ücretsiz aile işçileri çıkarılmıştır. İki veri setinde de saatlik gelir olmadığından, yıllık gelir verisi 52 haftaya ve haftalık ortalama çalışma süresine bölünmüştür

5.3 Tahmin Teknikleri

Yukarıdaki ekonomik modeller iki farklı tahmin tekniğiyle tahmin edilmiştir. Bunlar En Küçük Kareler Yöntemi (EKK veya OLS) ve Dilim Regresyon (Quantile Regression) yöntemidir. Normalde, işgücü piyasası üzerine yapılan çalışmalarda EKK yöntemi gibi ortalama regresyon tahmin edicileri kullanılır. Ancak bu çalışma da dilim regresyon yönteminin de tahmin edici olarak kullanılmasının bir nedeni hata terimlerinin dağılımındaki sabit varyans varsayımıdır. Eğer örnek tamamıyla homojen değilse, bu yaklaşım kısıtlayıcı ve önemli bilgileri gizleyici nitelikte olabilir. Bu nedenle dilim regresyon yöntemi tahminleri uç verilerin etkisinden kurtarabilir.

EKK yöntemiyle bağımlı değişkenin bağımsız değişken üzerindeki ortalama etkisi tahmin edilebilirken, Dilim Regresyon yöntemiyle bağımlı değişkenin bağımsız değişken üzerindeki kantil (medyan, kartiller, desiller vb.) etkileri tahmin edilebilir.

Dilim Regresyon Modeli:

$$\ln Y_{\theta i} = X_i B_{\theta} + u_{\theta i} \text{ ve } Q_{\theta}(\ln Y_i | X_i) = B_{\theta} X_i$$

Dilim regresyonun avantajı, aynı değişkende birçok farklı parametre tahmini elde edilir. Bu çalışmada 1. desil, 1. kartil, medyan, 3. kartil ve 9. desil (10, 25, 50, 75 ve 90. dilimler) tahminleri yapılmıştır. Farklı dilimlerdeki ücret dağılımının detaylı bir resmi görülebilecektir. Ücret dağılımının normal dağılımdan farklı olması dilim regresyonun uygulanmasının nedenlerinden biridir.

6. BİREYSEL GELİRİ ETKİLEYEN UNSURLAR

Bu bölümde, 5. bölümde açıklamış olduğumuz yöntemlerle yaptığımız analizlerin sonuçları üzerine tartışılmıştır.

6.1 Eğitime harcanan her ek yılın getirisi

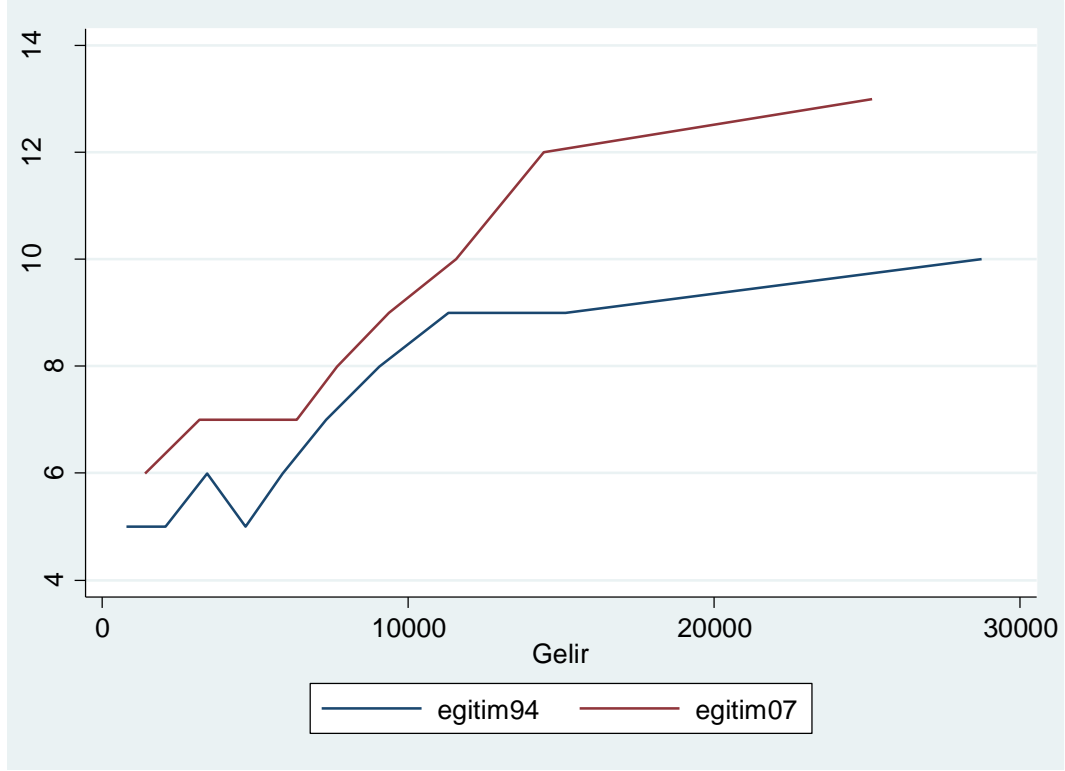
Birinci model eğitime harcanan her bir yılın getirisini ölçmek için kullanılmıştır. 1a, 1b, 1c-1994, 1c-2007 yarı logaritmik regresyon modelleri eğitime harcanan her ek bir yılın getirisini tahmin etmekte kullandığımız modellerdir.

Deneyim ile ilgili veri mevcut olmadığından (yas – eğitim süresi – 7) formülü kullanılarak deneyim verisi elde edilmiştir. Yaş verisi, 1994 veri setinde açık olarak, 2007 veri setinde gruplandırılmış olarak verilmektedir. 1994 veri setindeki yaş verisi de gruplandırılmış, 2 veri setinde de grubun ortanca değeri yaş olarak alınmıştır. İki grupta da 65 yaş üstü bireyler 67 yaşında olarak belirlenmiştir.

En küçük kareler yöntemiyle sonuçlar elde edilmiştir. Model 1a kullanılarak yapılan tahminde, eğitimin 1 yıllık getirisi, 1994 yılında %10, 2007 yılında %8,5 olarak hesaplanmıştır. Deneyimin getirisi %5'den %2'ye düşmüştür. Model 1b için, 1994 yılında eğitimin 1 yıllık getirisi %8,8 iken 2007 yılında %6,3 olmuştur. Deneyim %4,7'den %1,8'e düşmüştür. Modellerin açıklayıcılıklarını arttırmak için meslek değişkenleri de modellere eklenmiştir. Model 1c için, 1994 yılında eğitimin yıllık getiri üzerindeki etkisi %7,8 oranından, 2007 yılında %4,5 oranına düşmüştür.

Şekil 7.1'den de görüleceği üzere iki yıl arasında aynı eğitim seviyesinde olan gruplar 2007 yılında daha az kazanmaktadırlar. 1994 yılına göre eğitim artmış olmasına rağmen gelirler düşmüştür. Bu düşüşün önemli nedenlerinden birine regresyon sonuçlarından ulaşabilmekteyiz. Şekil 7.1 üzerinde ortalama bir bireyin, 15000TL'lık yıllık gelir elde etmek için 1994 yılında ortalama 9 senesini eğitime harcanması gerektiğini görmekteyiz. Aynı miktar gelire ulaşabilmek için birey, 2007 yılında ortalama 12 senesini eğitime harcamak zorunda kalmıştır.

Bu durum bize, 2007 yılında, 1994 yılındakiyle aynı geliri getiren mesleği artık daha eğitilmiş bireylerin yaptığını göstermektedir. Eğitim kazançları arttıran bir yatırım olmaktan çok, daha az eğitilmişlerin yerine işe girişi kolaylaştıran bir yatırıma dönüşmüştür.

Şekil 6.1: Yıllara göre eğitime harcanan ortalama süre, gelir ilişkisi

6.2 Sahip olunan diplomanın getirisi

Sahip olunan diplomanın getirisini tahmin etmek için 2. Modeller kullanılmıştır. 2a, 2b, 2c-1994 ve 2c-2007 kullanılan modellerdir.

Model (2a), sahip olunan diplomanın getirisi üzerine bir fikir vermektedir. Kullanılan kukla değişkenlerin gelir üzerindeki etkisini hesaplayabilmek için

$$(100 * e^{\text{katsayı}}) - 1$$

formülü kullanılmaktadır. Hesaplanan değerler Tablo 6.1’de gösterilmiştir. Hesaplanan bu değerlere göre üniversite mezunu olmak en yüksek geliri getirmektedir. Üniversite mezunu olmanın yıllık gelir üzerindeki etkisi 1994 yılında %361 iken bu oran 2007 yılında %335’e gerilemiştir. Bu gerilemiş farklı oranlarda, her öğrenim seviyesi için mevcuttur. 1994 yılında bireyin meslek lisesi mezunu olmasıyla, normal lise mezunu olmasının arasındaki gelir artışı %13 iken $(100 * (217,7 - 193,5) / 193,5 = 13)$, bu oran 2007 yılında sadece %3 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 6.1: Sahip olunan diplomanın getirisi ve bir üst diplomanın sağladığı gelir artışı (2a Modeli)

<u>Eğitim Düzeyi</u>	<u>Diplomanın getirisi</u>		<u>Bir üst diplomanın sağladığı gelir artışı</u>	
	1994	2007	1994	2007
Üniversite	%361	%335	%66	%66
Meslek Lisesi	%217	%201	%12	%3
Diğer Liseler	%193	%194	%49	%36
Ortaokul	%130	%143	%13	%4
İlkokul	%115	%137	%77	%83

Her bir eğitim seviyesinde, bir yıl öğrenim görmek gelirden ne kadarlık bir artış meydana getirmektedir? sorusuna cevap bulabilmek için eğitimin getirisi

$$100*(E(i) - E(i-1))/S$$

formülüyle hesaplanmıştır. E(i), i'inci eğitim seviyesini, S, i'inci eğitim seviyesinin normal süresini göstermektedir. Bu süreler, üniversite için 4, meslek lisesi için 4, lise için 3, ortaokul için 3, ilkokul için 5, okuryazar için 2 yıl olarak alınmıştır. Hesaplanan değerler Tablo 6.2'de gösterilmiştir. 1994 yılında ve 2007 yılında bir senelik üniversite eğitiminin getirisi %12,7 olarak hesaplanmıştır. Ancak 1994 yılında meslek lisesinde bir yıl öğrenim görmek gelirden %12'lik bir artış meydana getirirken bu oran 2007 yılında %3,4'e kadar düşmüştür. Lise eğitiminin bir yılının kazancı %13 seviyesinden %10 seviyesine düşmüştür.

Tablo 6.2: İlgili eğitimde harcanan bir yılın gelir üstündeki etkisi

<u>İlgili Eğitim seviyesinde harcanan bir yılın gelir</u>		
<u>üzerindeki etkisi</u>		
<u>Eğitim Düzeyi</u>	<u>1994</u>	<u>2007</u>
Üniversite	%12,7	%12,7
Meslek Lisesi	%12	%3,4
Diğer Liseler	%13	%10
Ortaokul	%4	%1
İlkokul	%11	%12

Model 2b için, Nuts1 bölgelerinin ve çalışılan faaliyet alanlarının kukla değişkenlerinin modele katılmasıyla modelin açıklayıcılık oranı 1994 verisi için %26'ya, 2007 verisi için %33'e yükselmiştir. Tablo 6.3'e baktığımızda üniversite diplomasının getirisi %307'lerden %263'lere düşmüştür. Herhangi bir lise diploması sahibi olmanın da getirisi 2007 yılı için 1994 yılına göre düşüş göstermiştir. Yine eğitime harcanan her bir yıl için getiriler düşmüştür

Tablo 6.3: Sahip olunan diplomanın getirisi ve bir üst diplomanın sağladığı gelir artışı (2b Modeli)

<u>Eğitim Düzeyi</u>	<u>Diplomanın getirisi</u>		<u>Bir üst diplomanın sağladığı gelir artışı</u>	
	1994	2007	1994	2007
Üniversite	%307	%263	%66	%59
Meslek Lisesi	%185	%165	%15	%6
Diğer Liseler	%160	%156	%39	%27
Ortaokul	%115	%123	%7	%-2
İlkokul	%107	%125	%62	%39

Yine 2b Modelinin sonuçlarına Tablo 6.4’de baktığımız da meslek lisesinde harcanan bir yılın gelirler üzerinde etkisinin %14,3’den %5,6’ya kadar düştüğünü görmekteyiz. Bunun nedeni, meslek lisesi mezun sayısındaki yüksek artış olarak düşünülebilir. Sadece meslek lisesi seviyesinde değil bütün eğitim seviyelerinde o eğitim seviyesinde harcanan bir yılın geliri arttırıcı etkisi azalmıştır.

Tablo 6.4: Eğitim seviyelerine göre ilgili eğitimde harcanan bir yılın gelir üstündeki etkisi (2b Modeli)

<u>Eğitim Düzeyi</u>	<u>İlgili Eğitim seviyesinde harcanan bir yılın gelir üzerindeki etkisi</u>	
	1994	2007
Üniversite	%12,6	%11,6
Meslek Lisesi	%14,3	%5,6
Diğer Liseler	%10,9	%7,9
Ortaokul	%2,4	-%0,7
İlkokul	%9,6	%6,5

Model 2c, açıklayıcılığı biraz daha arttırmıştır. Bu artışla birlikte Tablo 6.4 bize daha açıklayıcı bilgiler vermektedir. Tablo 6.4'e göre üniversite, meslek ve diğer liselerin diplomalarına sahip olan bireylerin gelirleri düşmüştür. Üniversite ve Lise mezunu olmanın çekiciliğini 1994 senesine göre azalmıştır. Özellikle meslek lisesi mezunu olmanın hiç çekiciliği kalmamıştır denilebilir. Lise mezunu olmak yerine meslek lisesi mezunu olmak 1994 senesinde %13,5 daha fazla kazandırırken, bu oran 2007 yılında %2,7'ye düşmüştür.

Tablo 6.5: Sahip olunan diplomanın getirisi ve bir üst diplomanın sağladığı gelir artışı (2c Modeli)

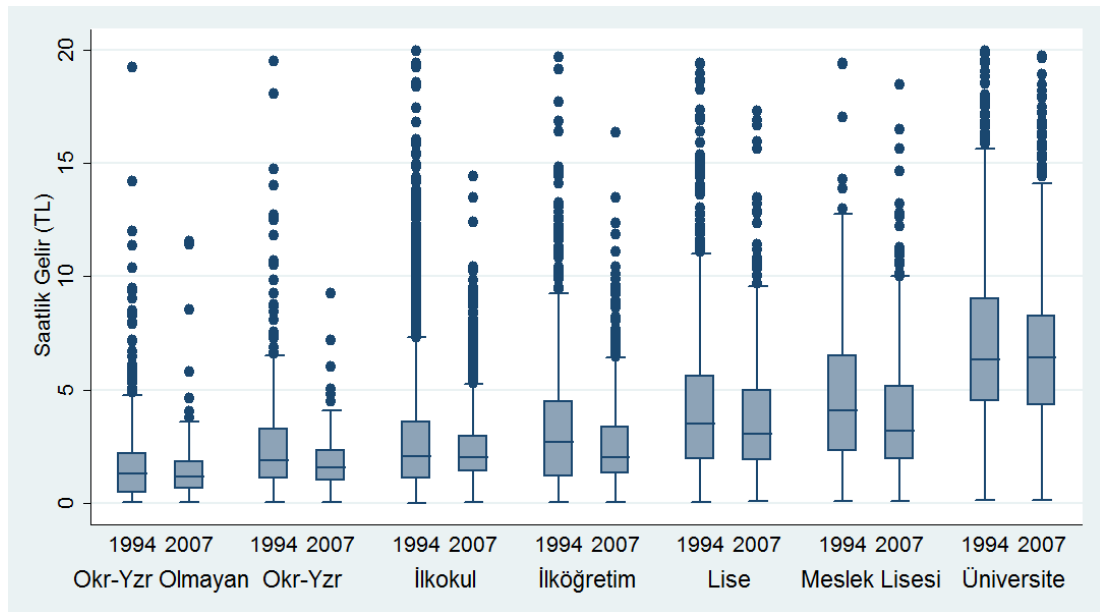
<u>Eğitim Düzeyi</u>	<u>Diplomanın getirisi</u>		<u>Bir üst diplomanın sağladığı gelir artışı</u>	
	1994	2007	1994	2007
Üniversite	%269	%210	%57	%37
Meslek Lisesi	%171	%152	%13,5	%2,7
Diğer Liseler	%151	%148	%34	%22
Ortaokul	%112	%121	%4,8	-%2
İlkokul	%107	%123	%62	%35

Yine Tablo 6.6 incelendiğinde üniversite eğitimine harcanan her bir yılın gelir üzerindeki olumlu etkisi %30 azalmıştır. Aynı şekilde meslek lisesi eğitiminin her bir yılının getirisi %78 azalmıştır.

Tablo 6.6: Eğitim seviyelerine göre ilgili eğitimde harcanan bir yılın gelir üstündeki etkisi (2c Modeli)

<i><u>İlgili Eğitim seviyesinde harcanan bir yılın gelir</u></i>		
<i><u>üzerindeki etkisi</u></i>		
<i><u>Eğitim Düzeyi</u></i>	1994	2007
Üniversite	%11,2	%7,9
Meslek Lisesi	%12,6	%2,7
Diğer Liseler	%9,7	%6,7
Ortaokul	%1,5	-%0,6
İlkokul	%9,5	%5,9

Üniversite ve lise öğrenimlerinin kazandırdıkları büyük oranda düşüş göstermiştir. Bir üst diplomanın sağladığı gelir her diploma için 2007 yılında 1994 yılına göre düşüş göstermektedir. Eğitimin için harcanan her bir yıl için aynı durum söz konusudur.

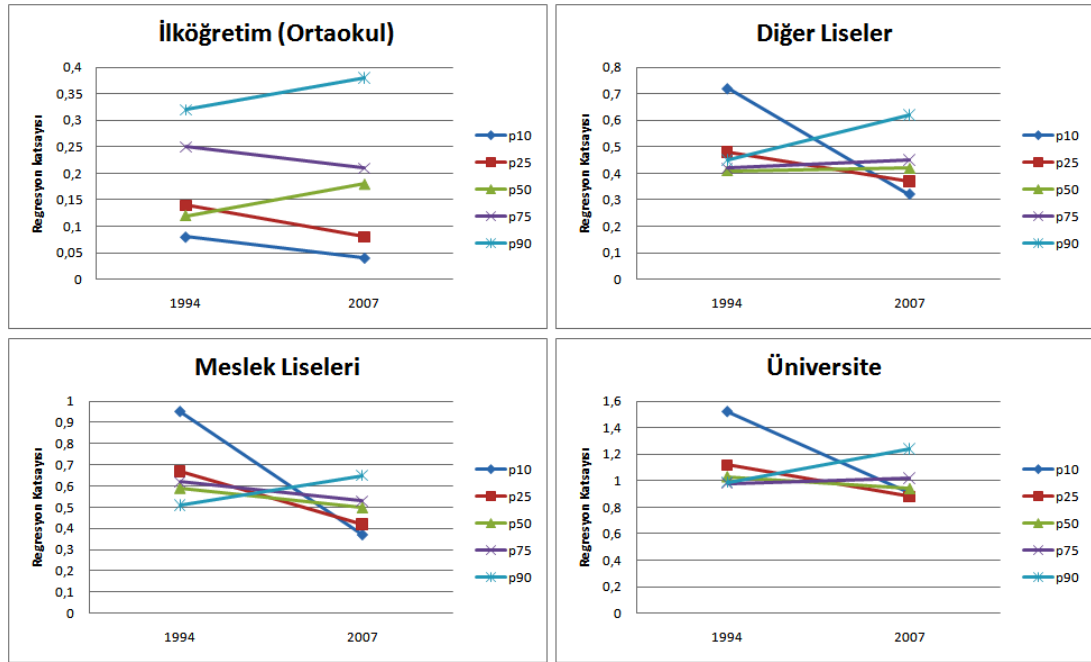
Şekil 6.2: Eğitim için harcanan süre-Gelir Kutu-Çizgi grafiği

Şekil 6.2’de her eğitim seviyesinde medyan gelirlerin düştüğü gözlemlenmektedir. 2007 yılında her eğitim seviyesinin en alt ve en üst grupları birbirine daha fazla yaklaşmıştır. Eğitim içi gelir eşitsizliği azalmaktadır. Lise ve üniversite mezunlarının gelir azalışının, sadece üst %25’lik dilimde kalmadığı alt gelir diliminde bulunanların da gelirlerinin azaldığı gözlemlenmektedir. Bunun dışında kalan ilköğretim ve ilkokul mezunları, okur-yazar olanların ve olmayanların gelirleri üst %25’lik diliminde azalma gösterirken, alt %25’lik dilimin gelirlerinde artış gözlemlenmiştir.

Ayrıca eğitim seviyesi arttıkça medyan gelir artmaktadır, ancak kutu boyu da artmaktadır. Bu bize her eğitim seviyesinde varyansın arttığını göstermektedir. Çok az da olsa düşük eğitim seviyesinde yüksek gelir elde edenler olduğu gibi, yüksek eğitim seviyesinde çok düşük gelir elde edenler vardır. Kutu ve çizgilerin uzaması eğitimin getirisinden her grubun eşit ölçüde yararlanamadığını göstermektedir.

6.3 Eğitim grubunun içindeki gelirler

Yukarıda belirtilen gelirler, aynı eğitim seviyesine sahip bireylerin aynı gelirleri kazanacağını varsayan EKK yöntemiyle tahmin edilmiştir. Bu tahminler eğitimin getirilerindeki yukarıda ifade edilen değişikliklerin aynı eğitim grubundaki bütün çalışanlar için ortak olup olmadığını gösteren herhangi bir bilgi ifade eder mi? Örneğin, üniversite diplomasına sahip olduğunda artan gelir birkaç abartılmış maaşla mı nispeten saklanmıştır? Yoksa grup genelindeki maaş artışı nedeniyle yapılan ödemelerdeki artışla mı? Dilim regresyon yöntemi bu soruya bir cevap verebilir. 10. , 25. , 50. , 75. , 90. her bir dilimde eğitimin getirisi tahmin edilmiştir. Katsayılar, ücret dağılımının içinde yaklaşık tahmin edilmiş bir dilime yerleştirilmiş bir işçinin kendi eğitim seviyesi için getirisinin ne kadar olduğunu gösterir. Şekil 6.3'de her bir dilim için her eğitim seviyesindeki eğitimin getirisi gösterilmiştir.

Şekil 6.3: Her bir dilim için eğitimin getirisi

Şekil 6.3'ten de anlaşılacağı üzere eğitimin getirisi en alt %10 ve %25'lik gelir dilimleri için 1994'ten 2007'ye her eğitim seviyesinde düşüş göstermiştir. En alt %10'luk dilim için bu düşüş çok şiddetlidir. Medyan dilimde eğitimin getirisi meslek liseleri ve üniversiteler için çok ufak bir düşüş, ilköğretim mezunları için ise yükseliş göstermiştir. Bu dilimde diğer liseler açısından bir farklılık görünmemektedir. En üst %25'lik dilimde ilköğretim ve meslek lisesi seviyelerinde eğitimin getirisi ufak bir azalış göstermiştir. Buna karşılık diğer liseler ve üniversite seviyesinde çok ufak bir gelir artışı göze çarpmaktadır. En üst %10'luk dilimde ise her eğitim seviyesi için gelirden artış meydana gelmiştir. Ancak bu artış en alt %10'luk dilimde görülen gelir azalışı kadar değildir. En alt %10'luk dilimde 1994 yılında neredeyse bütün eğitim seviyelerinde eğitimin getirisi en yüksekte iken 2007 yılına geldiğimizde diğer dilimlere göre eğitimin getirisi en altta yer almıştır. Benzeri durum tam tersi özellik göstererek en üst %10'luk dilim içinde geçerlidir.

Tablo 6.7: Eğitim grupları içerisindeki yakınsama ve iraksama

	Mutlak Yayılm (1994)	Mutlak Yayılm (2007)	Mutlak Yayılmadaki Değişim	Görel Yayılm (1994)	Görel Yayılm (2007)	Görel Yayılmadaki Değişim
İlköğretim						
(Ortaokul)	0,24	0,34	41,66	3,00	8,50	183,30
Diğer						
Liseler	0,27	0,30	11,11	0,37	0,93	150,00
Meslek						
Lisesi	0,44	0,28	-36,36	0,46	0,75	63,30
Üniversite	0,53	0,33	-37,73	0,34	0,36	4,00

Not: Mutlak yayılım 90. ve 10. dilimlerdeki tahmin edilen eğitimin getirilerin farkı mutlak farkı alınarak hesaplanmıştır. Görel yayılım mutlak yayılımdaki değer en düşük dilimdeki (10p) tahmin edilen eğitimin getirisine bölünerek hesaplanmıştır.

Mutlak yayılım en yüksek gelir grubu ve en düşük gelir grubu için tahmin edilen eğitim getirileri arasındaki farktır. Tablo 6.7'ye göre 1994 yılında üniversite mezunu olmanın getirisi yüksek ve düşük gelir grupları açısından büyük farklılıklar göstermekteydi. Bu oran 2007 yılında 0,53'ten 0,33'e düşmüştür.

Mutlak yayılıma baktığımızda meslek lisesi ve üniversite eğitiminin getirdiği kazanç getirileri 2007’de 1994 yılına göre daha fazla homojenleştiğini görmekteyiz. Göreli yayılıma baktığımızda her eğitim seviyesinde ıraksama görünmektedir. Göreli yayılımdaki değişimlerin artması her eğitim seviyesindeki eğitimin getirisinin daha çok heterojenleştiğini göstermektedir. EKK yöntemiyle hesaplamış olduğumuz üniversite eğitimi almış çalışanın gelirlerindeki artış, üniversite eğitimi almış göreli olarak düşük gelir grubundaki çalışanı, üniversite eğitimi almış yüksek gelir grubundaki çalışandan daha fazla etkilemektedir.

Tablo 6.8: Ortalama saatlik gelir indeksleri

	1994	2007	1994	2007	1994	2007	1994	2007	
	Saatlik Gelir	Saatlik Gelir	Gelir İndeksi	Gelir İndeksi	Gelir İndeksi (2)	Gelir İndeksi (2)	X	Y	Z
Okr.YzrO.	1,81	1,46	100	100	100	81	-	-	-24%
Okr.Yzr.	2,63	1,76	145	120	100	67	46%	20%	-50%
İlkokul	2,94	2,37	162	162	100	81	12%	35%	-24%
İlköğretim	3,67	2,62	203	179	100	71	25%	10%	-40%
Lise	4,65	3,74	257	256	100	80	27%	43%	-24%
Meslek L.	5,49	3,87	304	265	100	70	18%	4%	-42%
Üniversite	8,46	7,24	468	495	100	85	54%	87%	-17%

X, Y : Bir önceki eğitim seviyesine göre ortalama gelirden meydana gelen artış.

Z : 1994 senesine göre aynı eğitim seviyesi içindeki ortalama gelirdeki yüzdelerlik değişim.

Tablo 6.8 ortalama saatlik gelirle ilgili bilgiler vermektedir. Gelir indeksi okuryazar olmayan kişilerin gelirlerine 100 verdiğimizde diğer eğitim seviyelerindeki bireylerin ortalama gelirlerinin ne kadar olacağını göstermektedir. Gelir indeksi (2) ise 1994 yılındaki bireyin gelirine 100 dersek aynı eğitim seviyesindeki bireyin 2007 yılındaki gelirinin ne kadar olacağını göstermektedir. Tablo 6.8’e göre bütün eğitim seviyeleri gelir kaybı yaşamıştır. En büyük gelir kaybı okur-yazar, ilköğretim ve meslek lisesi seviyelerinde olmuştur.

Tablo 6.9: Medyan saatlik gelir indeksleri

	1994	2007	1994	2007	1994	2007	1994	2007	
	Saatlik Gelir	Saatlik Gelir	Gelir İndeksi	Gelir İndeksi	Gelir İndeksi (2)	Gelir İndeksi (2)	X	Y	Z
OkrYzrO.	1,30	1,15	100	100	100	88	-	-	-13%
Okr.Yzr.	1,88	1,58	144	137	100	84	44%	38%	-19%
İlkokul	2,08	1,99	160	174	100	95	11%	26%	-4%
İlköğretim	2,69	2,01	207	176	100	74	29%	1%	-33%
Lise	3,52	3,05	270	266	100	86	31%	51%	-15%
Meslek L.	4,12	3,21	317	279	100	78	17%	5%	-29%
Üniversite	6,57	6,55	505	570	100	99	59%	104%	0%

X, Y : Bir önceki eğitim seviyesine göre medyan gelirden meydana gelen artış.

Z : 1994 senesine göre aynı eğitim seviyesi içindeki medyan gelirdeki yüzdelerdeki değişim.

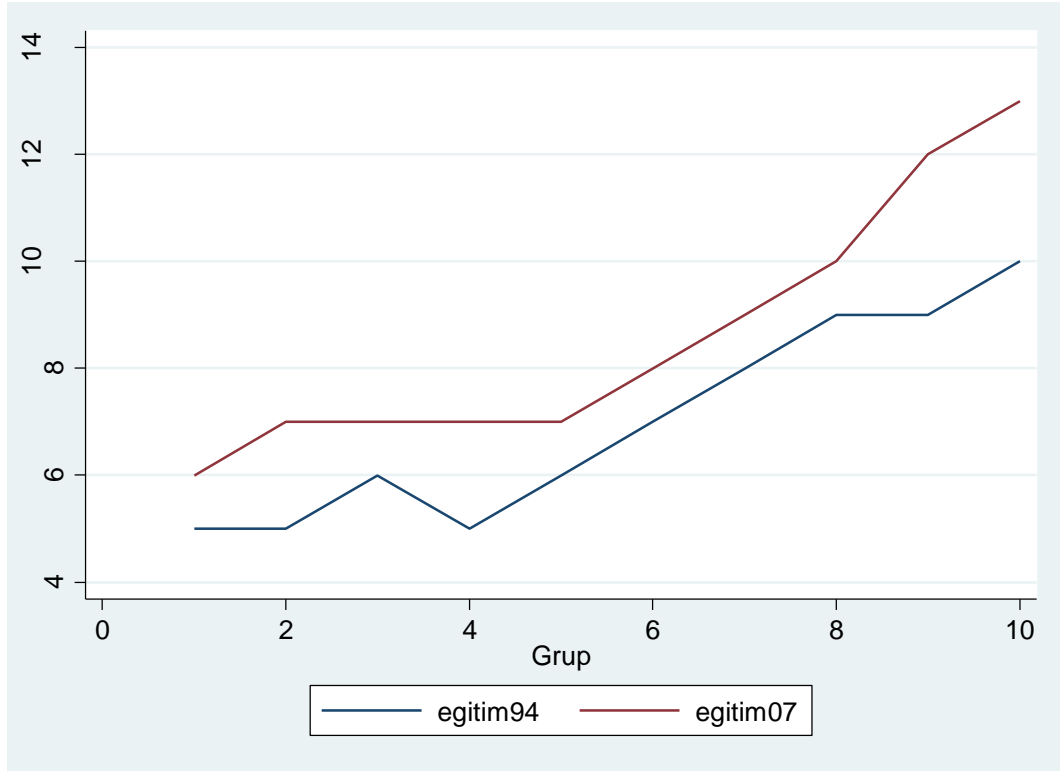
Tablo 6.9 medyan saatlik gelirle ilgili bilgiler vermektedir. Gelir indeksi okuryazar olmayan kişilerin gelirlerine 100 verdiğimizde diğer eğitim seviyelerindeki bireylerin medyan gelirlerinin ne kadar olacağını göstermektedir. Gelir indeksi (2) ise 1994 yılındaki bireyin medyan gelirine 100 dersek aynı eğitim seviyesindeki bireyin 2007 yılındaki gelirinin ne kadar olacağını göstermektedir. Tablo 6.8'e göre bütün eğitim seviyeleri gelir kaybı yaşamıştır. En büyük gelir kaybı okur-yazar, ilköğretim ve meslek lisesi seviyelerinde olmuştur.

Eğitim seviyesi arttıkça medyan gelir etrafındaki yayılım çok daha fazla olmaya başlamıştır. Bu büyük yayılımın nedeni eğitimin getirisiyle ilgili olup modelde kontrol edilemeyen faktörler olabilir. Üç kontrol edilemeyen faktör bu büyük yayılımı açıklayabilir.

Okullaşmanın kalitesi: Eğitimin kalitesinin, eğitimin getirisi üzerinde etkisi olabilir. Yüksek kaliteli eğitim veren bir kurumdan mezun olan öğrenci düşük kaliteli eğitim veren bir kurumdan mezun olan öğrenciye göre iş dünyasına daha çabuk adapte olabilir.

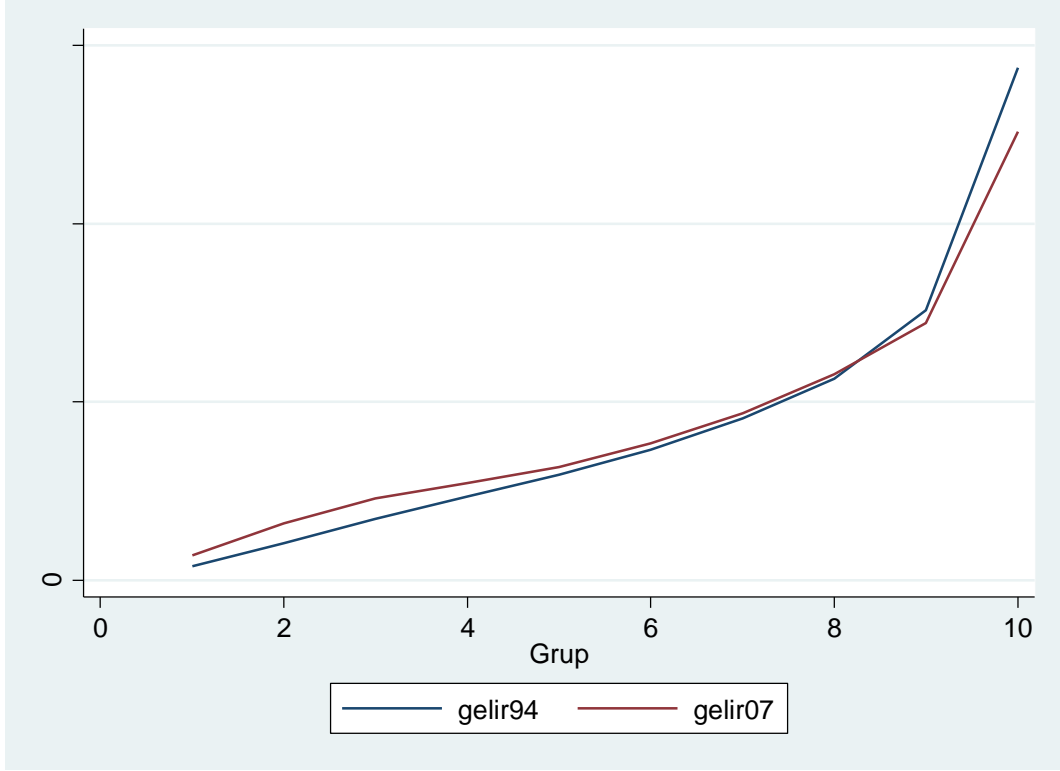
Sosyal sermaye: Sosyal sermaye birçok yoldan açıklanabilir. Sizi diğer kişilerin önüne çıkaracak tanıdığınız insan sayısı sosyal sermaye olarak açıklanabilir.

Gözlemlenemeyen yetenekler: Gözlemlenemeyen yetenek okuldan elde edilen bilgiyi artırır. Sonuç olarak yüksek yetenekli öğrenciler daha az yetenekli öğrencilerden daha fazla gelir elde ederler.

Şekil 6.4: Yıllara göre gelir gruplarının eğitime harcadığı ortalama süre

Şekil 6.4, her gelir seviyesi için eğitime harcanan sürenin arttığını göstermektedir. Ayrıca gelir seviyesi arttıkça alınan eğitim süresi de artmaktadır. Bu daha eğitilmiş bireyler mi daha fazla gelir elde ederler? Yoksa daha fazla gelir elde edenler mi daha fazla eğitim alırlar? Sorularını aklı getirmektedir.

Şekil 6.5: Yıllara göre gelir gruplarının kazanç değişimi

Şekil 6.5, gelir gruplarının 1994 ve 2007 yıllarında elde ettikleri gelir miktarlarını göstermektedir. Alt gelir grupları gelirlerini çok az arttırmakla beraber, üst gelir gruplarının gelirleri çok az miktarda düşüş göstermiştir. Bu farklılaşma gelir gruplarının kazandıkları miktarları çok etkilememektedir. Yıllara göre daha yüksek gelir gurupları daha yüksek eğitim alamaya devam ederken, daha yüksek eğitim alanlar daha yüksek gelir elde etmeye devam etmektedir. Yüksek gelirlilerin daha yüksek eğitim alıp daha çok gelir elde ettikleri gerçeği devam etmektedir. Ancak 1994 senesinden 2007 senesine her gelir gurubunda artan eğitim sonucu gelirler artış göstermemektedir.

6.4 Ücret üzerindeki diğer kişisel özelliklerin etkisi

Tahmin ettiğimiz regresyon modellerimiz eğitim dışında farklı kişisel özellikler de içermektedir. Beşeri sermayeyi etkileyen bu faktörler geliri de olumlu ya da olumsuz etkilemektedir. Bu faktörler deneyim, cinsiyet, çalışılan sektör ve ikamet edilen bölge olarak ele alınabilir. Bu faktörler yarı logaritmik kazanç modellerimizde açıklayıcılığı arttırmak için kullanılmışlardır.

Deneyimin getirisi son 20 yılda hızla düşmüştür. Bu düşüşün iki ana nedeni olabilir, birincisi 1994 yılında ortalama bir çalışanın yaşı 32,9'dan, 2007 yılında 35,4'e çıkmıştır. Bu artış deneyimin getirisinde düşüşe neden olmuş olabilir. İkincisi, deneyimin değeri, yeni ürünlerin girişi ve üretim teknolojisinin değişmesi nedeniyle düşmüş olabilir. Belli bir yaştan sonra deneyim getirileri olumsuz etkilemektedir.

1994 yılında ve 2007 yılında kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus kadınlar ve erkekler için yaklaşık olarak yarı yarıyadır. Ancak kadınlar için işgücüne katılım oranları Tablo 6.10 üzerinde görüleceği gibi her eğitim seviyesinde daha düşüktür. Daha önce belirtildiği gibi ülkedeki kadınların eğitime ortalama olarak erkeklerden daha fazla zaman harcamalarına rağmen daha az işgücüne katılmaları iki şekilde yorumlanabilir. Birincisi ülkedeki kadınlar, eğitimi gelecek gelirlerini artırmak için bir yatırım aracı olarak görmemektedirler. Ya da işgücü piyasasına girişte engellerle karşılaşmaktadırlar. İkinci varsayım doğru kabul edilirse, Türkiye'de kadınlar için eğitim, bireysel gelirlerini arttırmak için yeterli değildir sonucu ortaya çıkmaktadır.

Ancak işgücü piyasasına girebilen kadınlar için, 1994 yılında diğer değişkenler sabitken sadece kadın olmak %20 daha az gelir getirirken, 2007 yılında ait regresyon sonuçlarına bakıldığında cinsiyetin gelirler üzerinde bir etkisi olmadığı görülmektedir. En yüksek %10'luk gelir diliminde (p90) 1994 yılında da cinsiyet gelir üzerinde olumlu ya da olumsuz bir etki yaratmamıştır.

Tablo 6.10: 1994-2007 Cinsiyet ve Eğitim durumlarına göre işgücüne katılım oranları

	1994 (Kadın)	2007 (Kadın)	1994 (Erkek)	2007 (Erkek)
Okuryazar olmayan	%28,5	%14,4	%62,1	%39,6
Okuryazar	%25,3	%17,3	%68,1	%49,6
İlkokul	%32,3	%20,5	%86,8	%75,0
İlköğretim (Ortaokul)	%17,2	%18,7	%56,8	%62,0
Lise	%35,8	%28,4	%74,6	%64,9
Meslek Lisesi	%42,1	%36,4	%81,8	%80,6
Üniversite	%79,9	%69,4	%89,7	%82,6
Genel	%31,3	%23,6	%78,5	%69,8

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

Ferdin çalıştığı ana faaliyet yerleri ücret üzerinde etkilidir. 1994'ten 2007'ye değişen dünya da birçok farklı sektör daha fazla kazandırırken, birçoğu da daha az kazandırmaktadır. Düşük gelir grubunda (p10, p25, p50) bütün sektörlerde 2007 yılında 1994 yılında göre daha fazla gelir elde edilmiştir. Yüksek gelir grubunda (p75, p90) daha az gelir elde etmişlerdir.

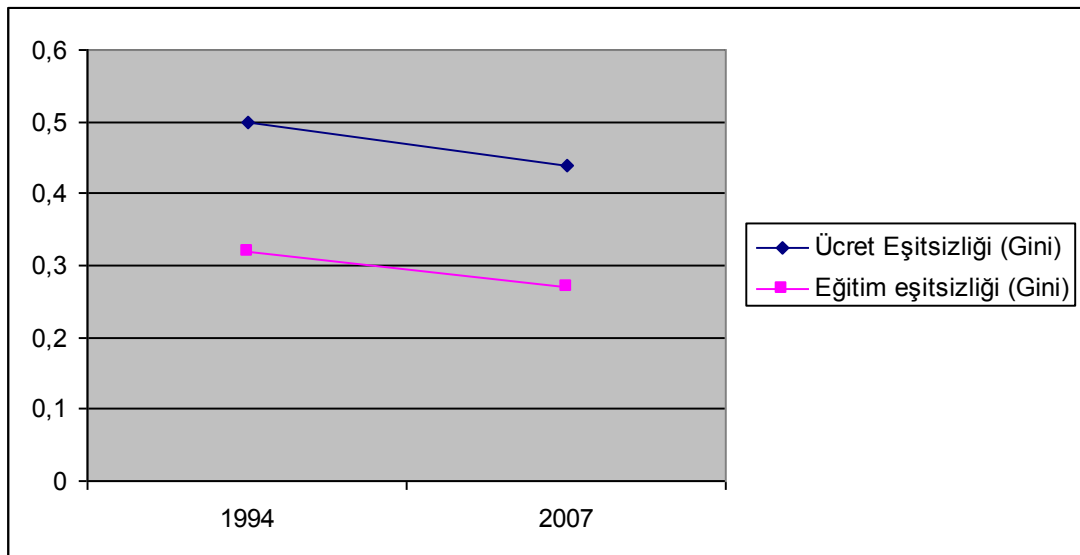
Bütün diğer faktörler sabitken belli bölgelerde olmak daha fazla gelir getirmektedir. 2007 yılında İstanbul en çok gelir getiren bölge olurken, Batı Marmara, Ege, Akdeniz, Karadeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu birbirinden farksız ve en az kazandıran bölgeler olmuştur. İstanbul'dan sonra sırasıyla Kuzeydoğu Anadolu ve Batı Anadolu en çok kazandıran bölgeler olmuştur. Bölge farklılığına göre kazançlar 1994 yılına göre düşüş göstermiştir. En yüksek gelir gruplarında (p75, p90) İstanbul dışındaki bölgelerin kazanç üzerinde etkisi yoktur.

6.5 Eğitimin ücret eşitsizliğine etkisi

Eğitim ücretlerin en önemli belirleyicisidir. Ücretler için eğitimin önemi eğitimin açıkladığı ücretlerin içindeki varyans oranı tarafından ölçülebilir. Eğitimin 1994 yılında açıklayıcılığı tek başına %18, 2007 yılında ise %23 olarak hesaplanmıştır. Bu oranlar eğitimi sadece işçi piyasasının gelirlerinin en önemli belirleyicilerinden biri yapmaz aynı zamanda gelir eşitsizliğinin de belirleyicisi yapar.

Ücret eşitsizliği üzerindeki eğitimin etkisi, işgücü içindeki eğitimin dağılımıyla işgücü piyasasının içindeki eğitimin karşılığının birleşimidir. İyi eğitim birçok açıdan gelir eşitsizliğini azaltabilir. Örneğin daha iyi eğitilmiş insanlar, daha çok sağlıklarını geliştirmeye yönelirler bu daha çok gelire ve daha az gelir eşitsizliğine neden olabilir. Daha iyi eğitilmiş kişilerin daha küçük hane halkı olan hanelere sahip olacağı düşünülürse eğitim gelecekteki gelir eşitsizliklerini de dolaylı olarak etkileyebilir.

Şekil 6.6 Türkiye’de eğitim eşitsizliğinin, ücret eşitsizliğiyle birebir ilgili olduğunu göstermektedir. 1994’ten, 2007’ye eğitim eşitsizliği düşmüş, bu durum gelir eşitsizliğinin de düşmesine neden olmuştur.

Şekil 6.6: Ücret eşitsizliği, eğitim eşitsizliği, eğitimin getirisi

Tablo 6.10 Sahip olunan diplomaya göre eşitsizlik katsayılarını göstermektedir. Durumu görmek için Gini katsayısını hesapladığımızda bu rakam 1994 yılında 0,46, 2007 yılında 0,39 olmuştur. Üniversite mezunlarının arasında bu ölçümü yaptığımızda gini katsayısı 1994 yılında 0,36, 2007 yılında 0,32 olarak hesaplanmıştır. Gelir eşitsizliğinin azalması artan eğitim düzeyi ve cinsiyet ayrımcılığındaki azalmayla da açıklanabilir.

Tablo 6.11: Sahip olunan diploma – Eşitsizlik katsayıları

<u>Eğitim Düzeyi</u>	<u>Gini Katsayısı</u>	
	1994	2007
Üniversite	0,36	0,31
Meslek Lisesi	0,38	0,34
Diğer Liseler	0,41	0,35
Ortaokul	0,45	0,37
İlkokul	0,44	0,32
Okuryazar	0,41	0,30
Okuryazar Olmayan	0,48	0,39
Genel	0,46	0,39

7. SONUÇ

Bu çalışma 1994'ten 2007'ye eğitimin iş dünyasında daha çok yer bulduğunu, eğitim seviyesinin ve eğitime harcanan sürenin arttığını ve genişlediğini ortaya koymaktadır. Bu artış eğitimin getirisi için aynı durumda değildir. Daha yüksek eğitim, daha fazla gelir kazandırmaya devam etmektedir. Okur-yazar olmak 1994'lerde gelirlerde bir artış meydana getirirken, günümüzde okur-yazar olmamakla arasında bir farkı kalmamıştır. Bu artık iki grubunda aynı işleri yapmak zorunda kalmasıyla açıklanabilir. Aynı durum 1994 yılında ilkokul mezunlarıyla, okur-yazarlar arasında gözlemlenmekteydi. 1994'te bu iki eğitim seviyesi arasında gelir getirmesi açısından bir fark yoktur. 2007 yılında ise ilkokul veya ilköğretim (ortaokul) mezunu olmak aynı geliri getirmektedir. İlkokul veya İlköğretim (ortaokul) mezunu olmak diğer eğitim seviyelerinin aksine 1994'ten 2007'ye daha fazla gelir getirmeye başlamıştır. Meslek lisesi çok azda olsa 1994'te de 2007'de de diğer liselerden daha fazla kazanmaktadır. Ama bu okullardan mezun olanlar diğer bütün koşullar sabit bırakıldığında 1994 yılına göre daha az gelir elde etmektedir. Bu gelir düşüşünden en çok meslek lisesi ve üniversite mezunları etkilenmiştir. Lise mezunları 1994'e göre %7 gelir kaybı yaşarken, meslek lisesi mezunları %35, üniversite mezunları %30 daha az gelir kazanmaktadır. Ayrıca eğitim seviyesi arttıkça artan gelir 2007 senesinde erkekler için meslek liseleri ve lise arasında tam tersi gözlemlenmiştir. Erkekler arasında normal lise yerine meslek lisesinden mezun olmak 1994 yılında daha fazla gelir getirmekteyken, 2007 yılında daha az gelir getirmeye başlamıştır. Bu sonuçların en büyük nedeni meslek lisesi ve üniversite mezunu sayısındaki yüksek artıştır. İş piyasasındaki büyük rekabet, daha yüksek eğitimli fertlerin, daha az eğitimli fertlerin yapacakları işleri işsiz kalmamak için kabul etmeleri gelirlerini düşürmüştür. Bu sonuçların en büyük nedeni meslek lisesi ve üniversite mezunu sayısındaki yüksek artıştır. İş piyasasındaki büyük rekabet, daha yüksek eğitimli fertlerin, daha az eğitimli fertlerin yapacakları işleri işsiz kalmamak için kabul etmeleri gelirlerini düşürmüştür.

Türkiye’de 1994 yılında da 2007 yılında da düşük gelir grubunda (p25, p50) okur-yazar olmamak, olmak, ilkokul, ilköğretim (ortaokul) mezunu olup olmamak herhangi bir gelir değişimi yaratmamaktadır. Bu gelir gurubunda lise, meslek lisesi veya üniversite mezunu olmanın getirdiği gelirlerin düşüş gösterdiğini görmekteyiz. 1994 yılında düşük eğitim seviyeleri arasında ki gelir farksızlığı bütün gelir dilimleri için varlığını sürdürmektedir. 2007 yılında yüksek gelir gurubuna doğru gidildikçe düşük eğitim seviyeleri içinde eğitim arttıkça gelirden artmaktadır. Bu durum bize yüksek gelir gurubunun eğitim seviyelerini ufak da olsa arttırsalarsa bunun karşılığını alabildiklerini ancak düşük gelir gurubunun bu şansının bulunmadığını göstermektedir. Aynı durum meslek ve diğer liseler için de geçerlidir. Düşük gelir gurubunda meslek lisesi, diğer liseler ve üniversite mezunlarının gelirlerinde çok büyük bir düşüş meydana gelmiştir. Diğer gelir grupları için 1994 yılındaki eğitimin getirisiyle 2007 yılındaki eğitimin getirisi birbirine çok yakındır. Bunun anlamı 1994 yılında düşük gelir gurubundaki fertler eğitimlerini arttırarak bir üst gelir gurubuna geçebilirken, günümüzde bu şansı bulamamaktadırlar.

Geçmişte baktığımızda düşük gelir gurubunda bulunan bireylerin, üniversite ve lise düzeylerinde daha az ortalama saatlik gelire sahip olduklarını görüyoruz. Ayrıca yüksek gelir gruplarının da daha fazla ortalama gelire sahip olduklarını. Ancak günümüzde ise geçmişe görece düşük gelir gurubundaki üniversite ve lise düzeyi mezunlarının daha fazla, yüksek gelir guruplarının daha az ortalama gelire sahip olduğunu görmekteyiz. Bu durum artan eğitim düzeyiyle, gelir eşitsizliğinin de görece olarak geçmişten günümüze azaldığının göstergesidir.

Kadınların işgücüne katılım oranı 2007 yılında %23,6 iken, erkeklerin işgücüne katılım oranını %69,8 olarak göze çarpmaktadır. Fakat işgücüne katılabilecek kadın ve erkek sayısı yarı yarıyadır. Kadınların ve erkeklere göre eğitime harcadığı süre az da olsa daha fazladır. Kadınlar, işe giriş aşamasında ya ayrımcılığa maruz kalmaktadır ya da eğitim hayatından sonra işgücü piyasasına girmeyi düşünmemektedirler. İşgücü piyasasına girmeyi düşünmemeleri eğitimi bir yatırım amacı olarak görmedikleri anlamını taşıyabilir. 2007 yılının regresyon sonuçlarına bakıldığında, kadınlar eğer işgücü piyasasına katılabiliyorlarsa gelirlerinin erkeklere göre farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

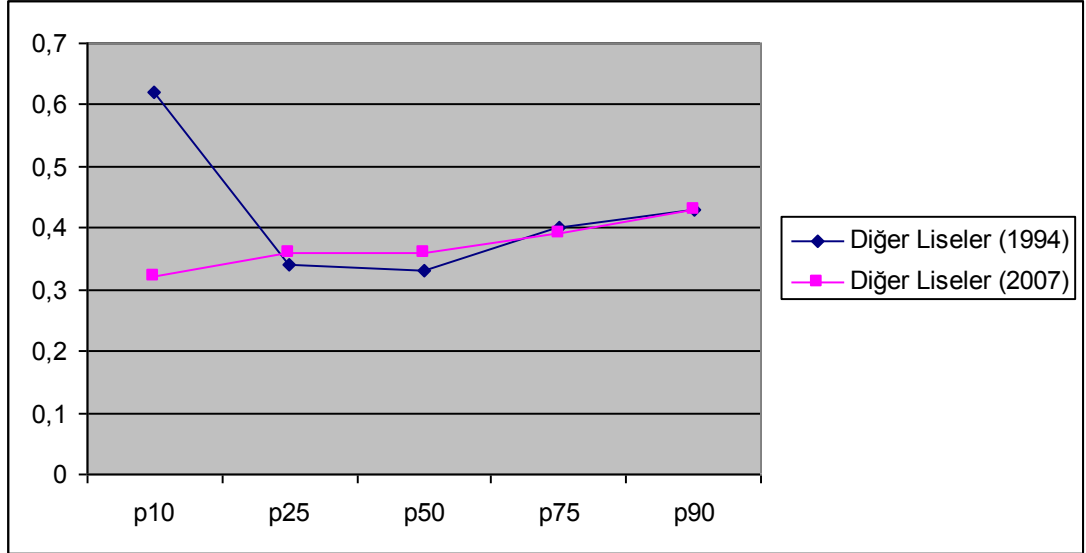
Gelir, yaş dolayısıyla deneyimden etkilenmektedir. Türkiye’de geçmişte de günümüzde de gençken az olan gelirler orta yaş seviyesinde zirve yapmış sonra düşüşe geçmiştir. Geçmişte daha hızlı, artıp daha hızlı düşen bir gelir gözlemlenirken. Günümüzde bu artış ve azalış görece olarak daha yavaştır. Üniversite mezunları için aynı durum söz konusu değildir gelirler yaşa göre artış gösterir ancak bu artış diğer eğitim seviyelerine göre hızlı değildir. Belli bir yaştan sonra ise ufak bir düşüş göstermektedir. Geçmişte bu artışın her yaş seviyesi için olduğu gözlemlenmektedir. 1994 yılında 60-70 yaş arasında zirve yapmıştır. Bu zirve, ilk üniversite mezunlarının çok büyük gelirler elde etmesine bağlanabilir. Her yaş gurubunda eğitim seviyesi artmıştır. Ancak gelirler bu artıştan etkilenmemiştir.

İstanbul gelir açısından en etkili il olmaya devam etmektedir. Her ne kadar cazibesini kaybetmediyse de azalmıştır. Ege, Akdeniz, Karadeniz gelirleri düşen diğer bölgelerdir. Bu düşüşten en çok Orta ve Güney Doğu Anadolu bölgeleri etkilenmiştir. Her bölge de eğitim seviyesi artmıştır. Ancak eğitim, bölgelerin gelirlerini olumlu olarak etkileyememiş, her bölgenin getirisi azalmıştır.

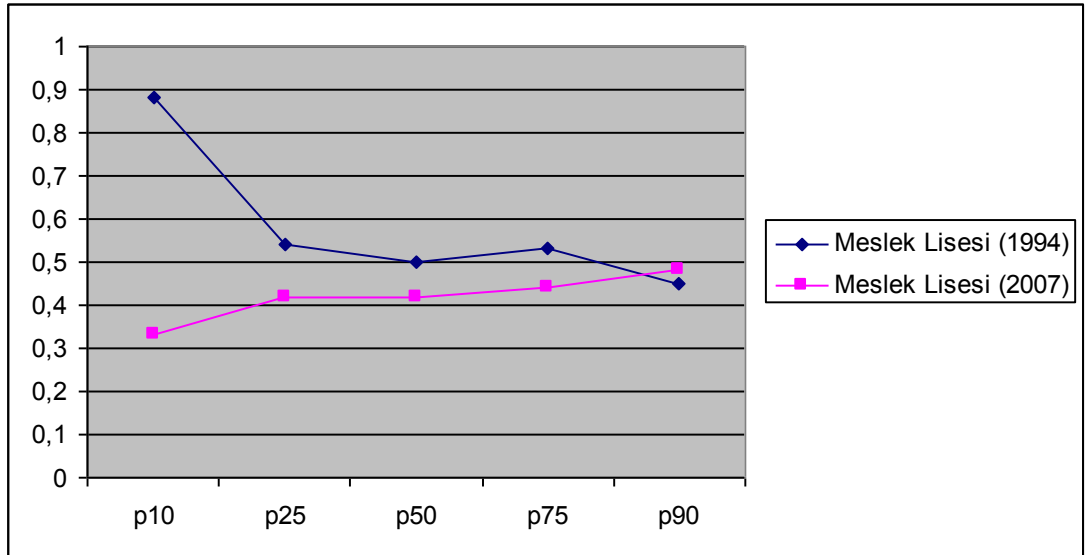
İşyerinin ana faaliyet alanı İmalat, İnşaat, Oteller ve Lokantalar, Mali Aracı Kuruluşların Faaliyetleri, Eğitim, Sağlık İşleri ve Sosyal Hizmetler olan bireyler gelirlerini arttırmışlardır. Bu artış eğitim seviyesindeki artış kadar olmamıştır. Diğer faaliyet alanlarında çalışanların eğitim seviyeleri artmış olmasına rağmen gelirleri azalmıştır. Kadın çalışanlar imalat faaliyet alanı dışında bütün faaliyet alanlarında daha az gelir elde etmektedirler. Erkek çalışanlar ise tersine Madencilik ve Taş ocakçılığı dışında bütün faaliyet alanlarında daha fazla kazanmaktadırlar.

Yine birçok meslek alanında da artık daha eğitimli bireyler çalışmasına rağmen daha az gelir elde edilmektedir. Bütün bu sonuçlara bakıldığında eğitimin geçmişe göre iyi bir yatırım aracı olduğu söylenemez.

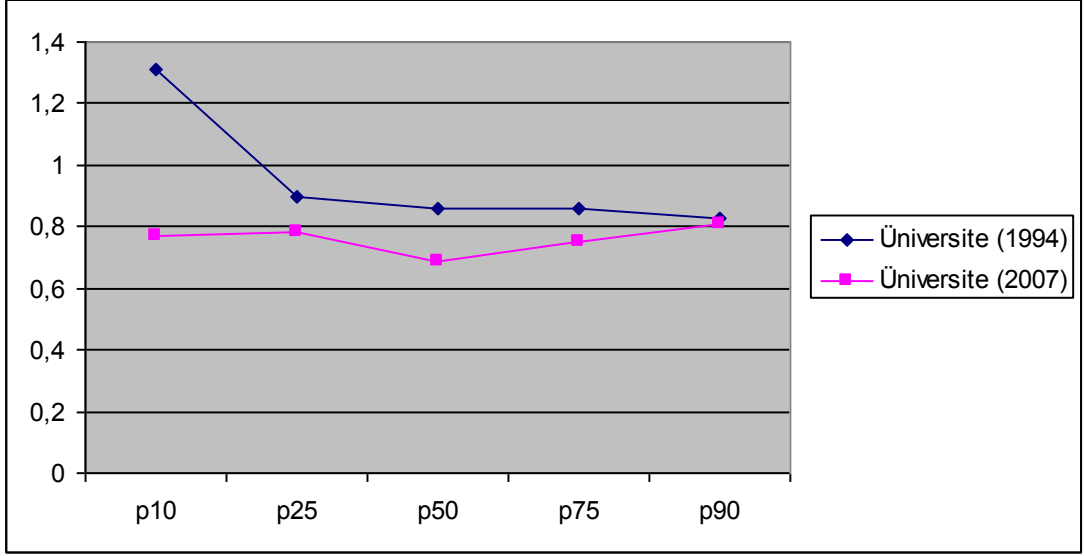
A. DİĞER TABLOLAR GRAFİKLER

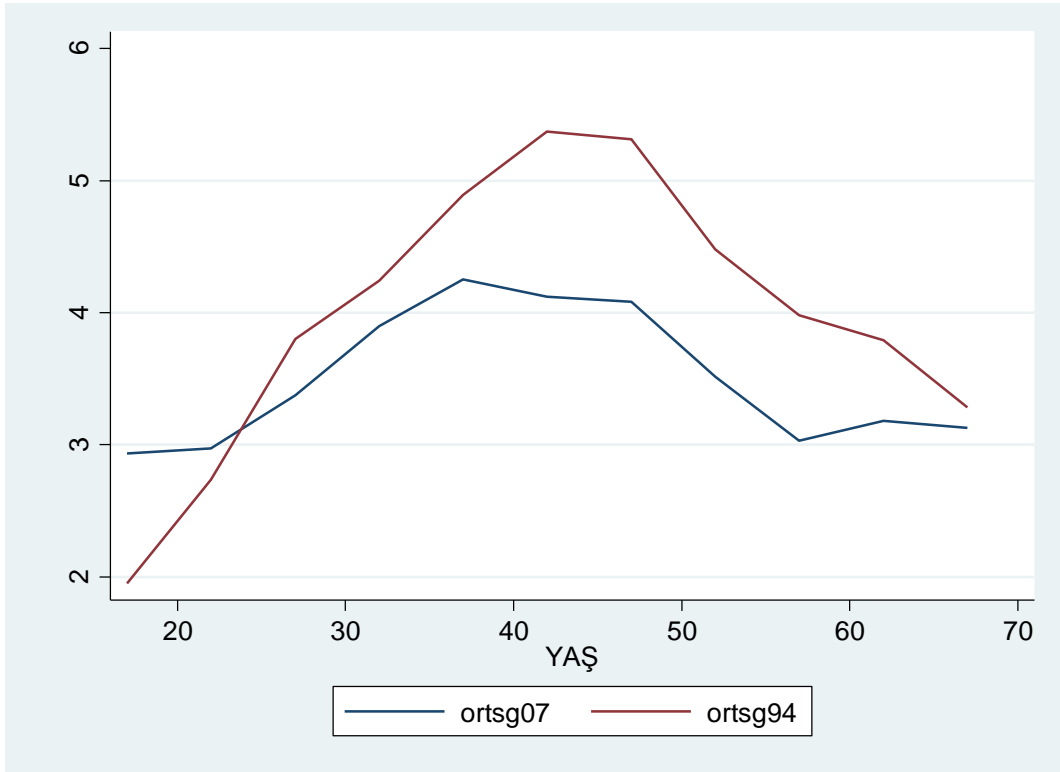
Şekil A.1: Lise eğitimin gelir guruplarına göre getirisi

Şekil A.2: Meslek lisesi eğitimin gelir guruplarına göre getirisi

Şekil A.3: Üniversite eğitimin gelir guruplarına göre getirisi

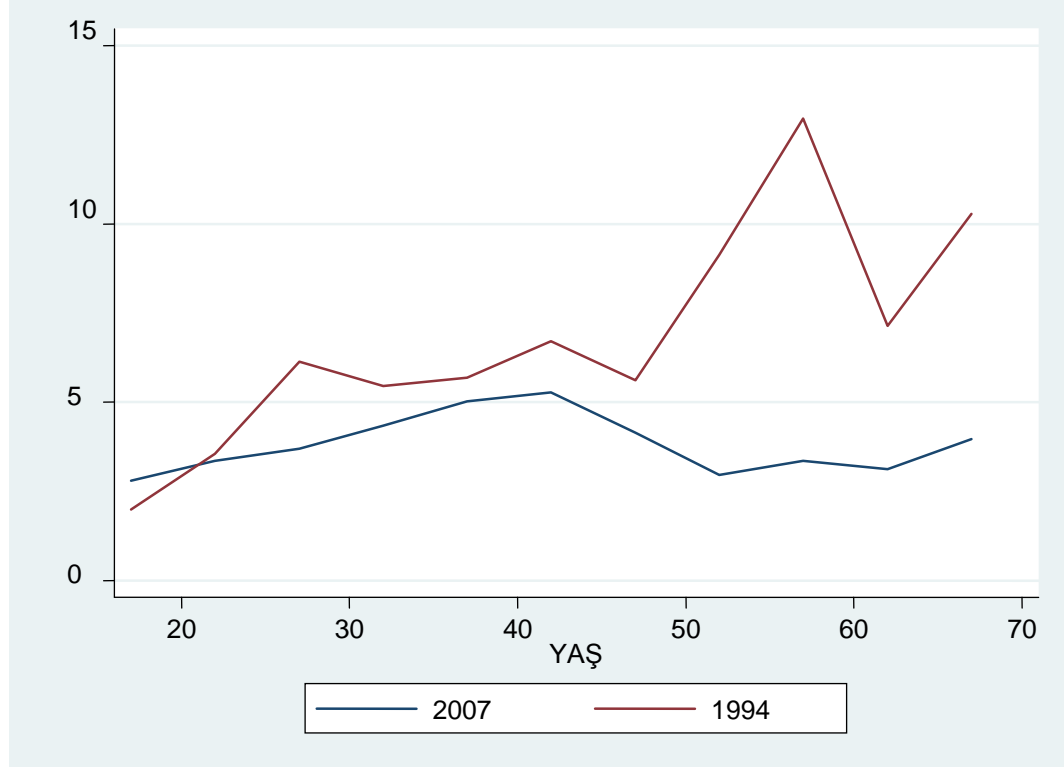
Şekil A.4: Yaş Gruplarına göre ortalama saatlik gelir

SAATLİK GELİR (TL)

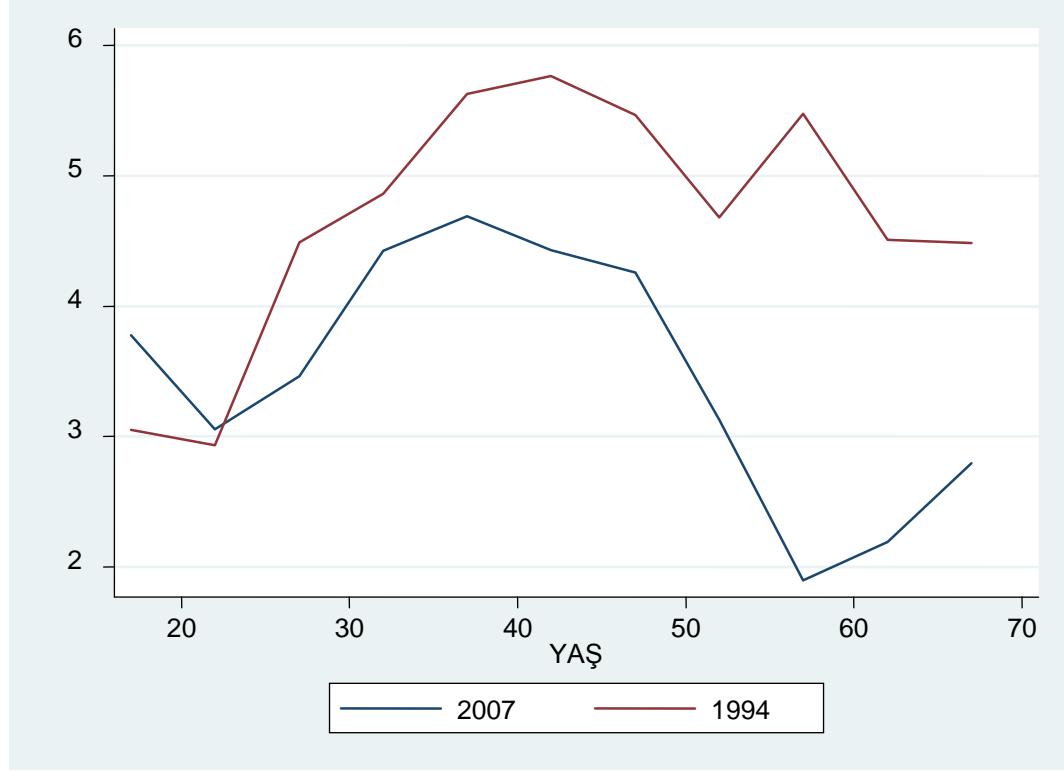
Şekil A.5: Üniversite mezunları için yaş gruplarına göre ortalama saatlik gelir

SAATLİK GELİR (TL)

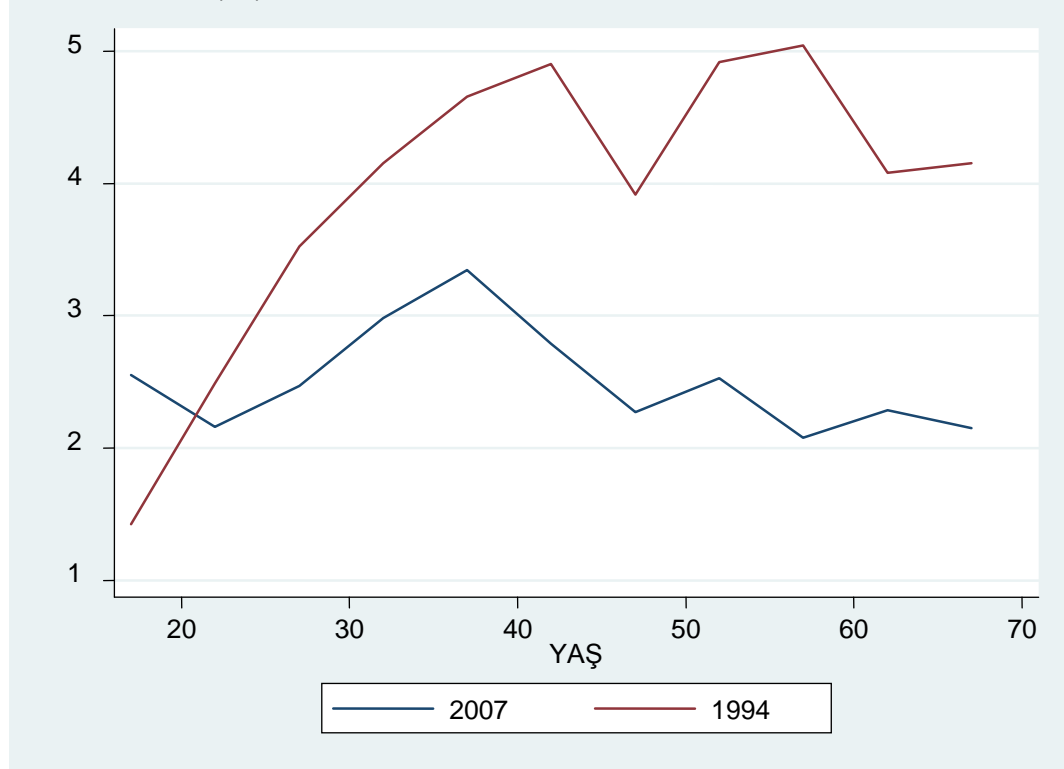
Şekil A.6: Meslek Lisesi mezunları için yaş gruplarına göre ortalama saatlik gelir

SAATLİK GELİR (TL)

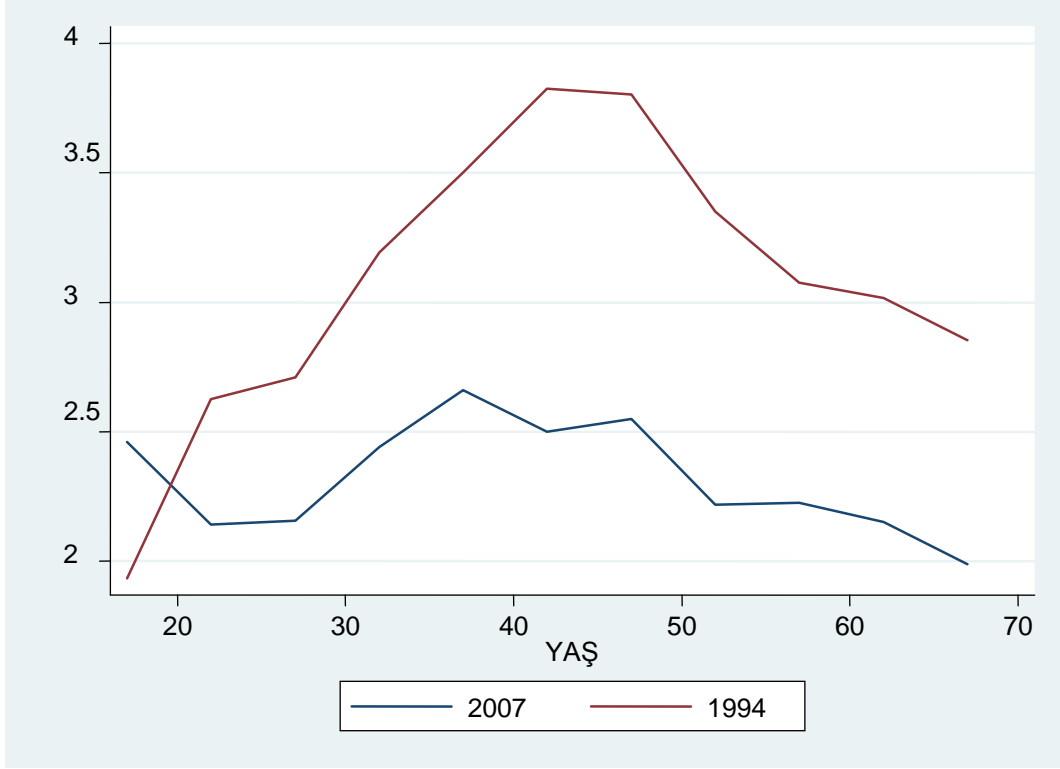
Şekil A.7: Diğer Lise mezunları için yaş gruplarına göre ortalama saatlik gelir

SAATLİK GELİR (TL)

Şekil A.8: Ortaokul mezunları için yaş gruplarına göre ortalama saatlik gelir

SAATLİK GELİR (TL)

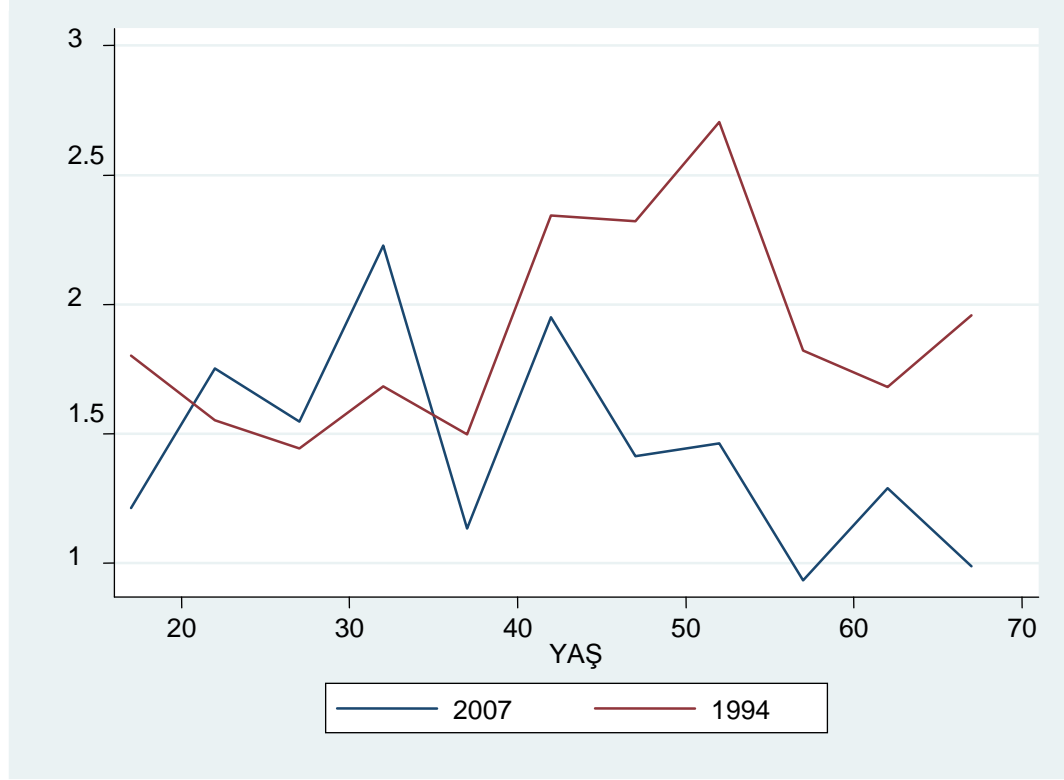
Şekil A.9: İlkokul mezunları için yaş gruplarına göre ortalama saatlik gelir

SAATLİK GELİR (TL)

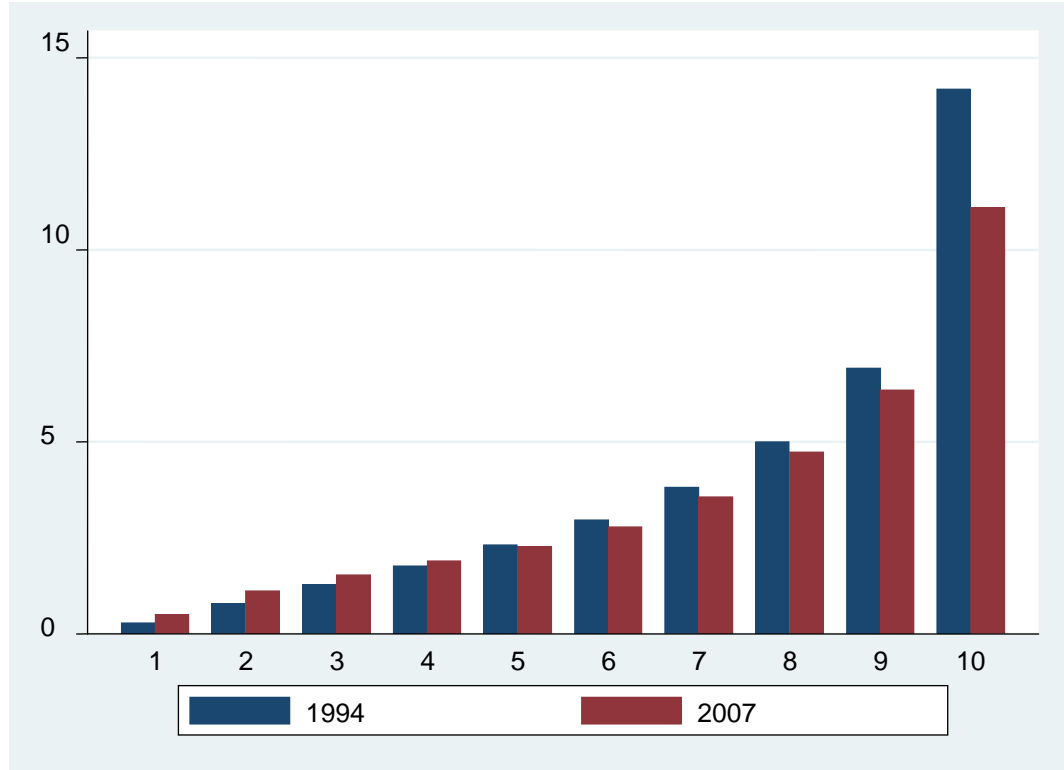

Şekil A.10: Okur-Yazar için yaş gruplarına göre ortalama saatlik gelir

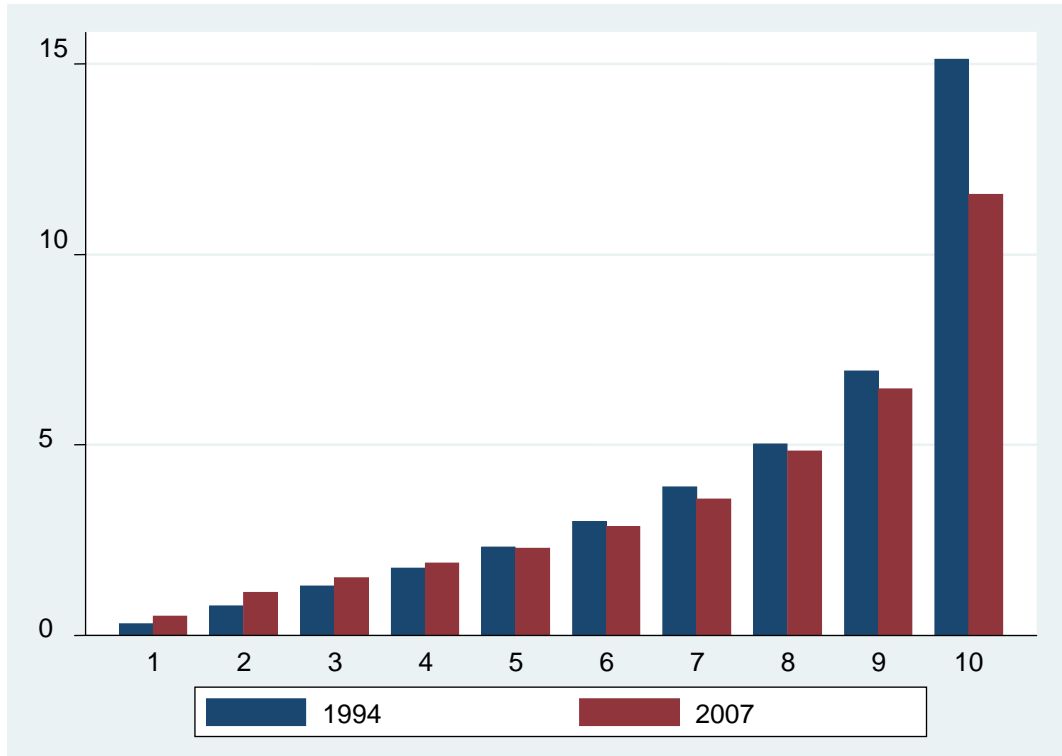
SAATLİK GELİR (TL)

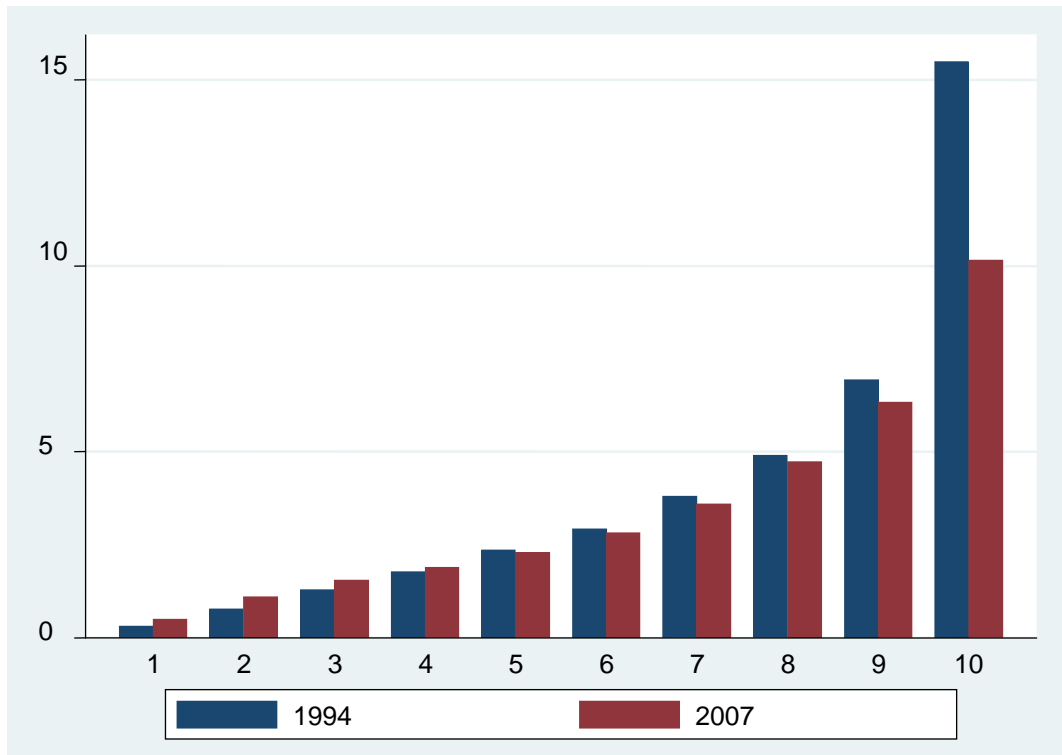
Şekil A.11: Okur-Yazar olmayan için yaş gruplarına göre ortalama saatlik gelir

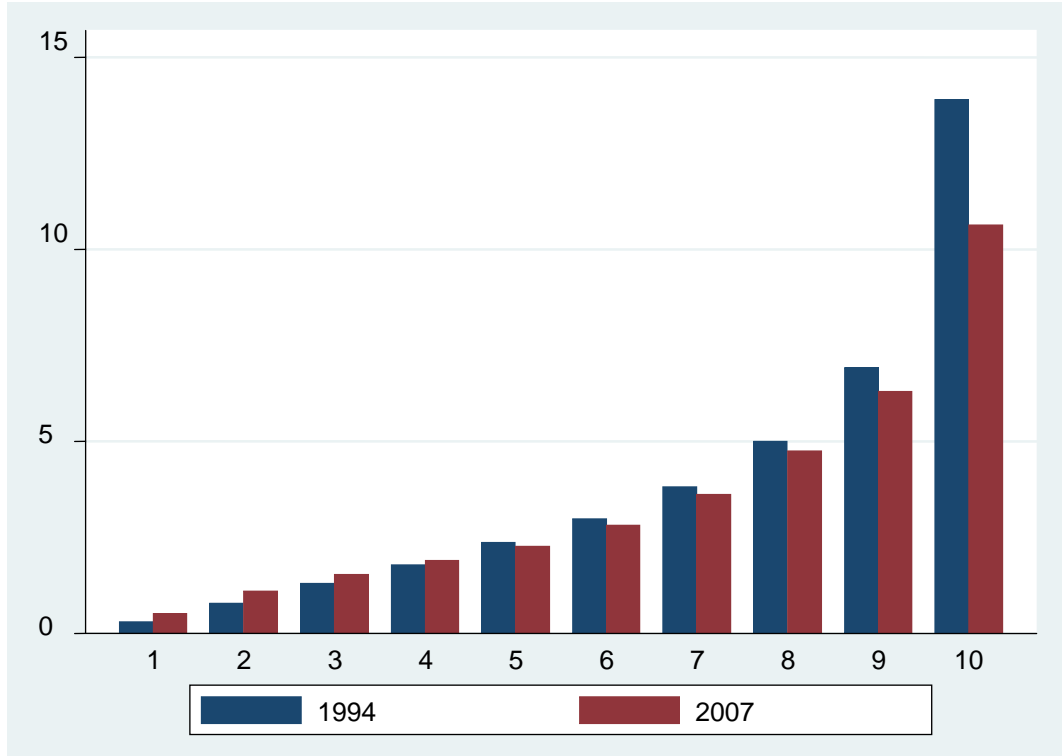
Şekil A.12: Gelir gruplarına göre ortalama saatlik kazanç değişimi

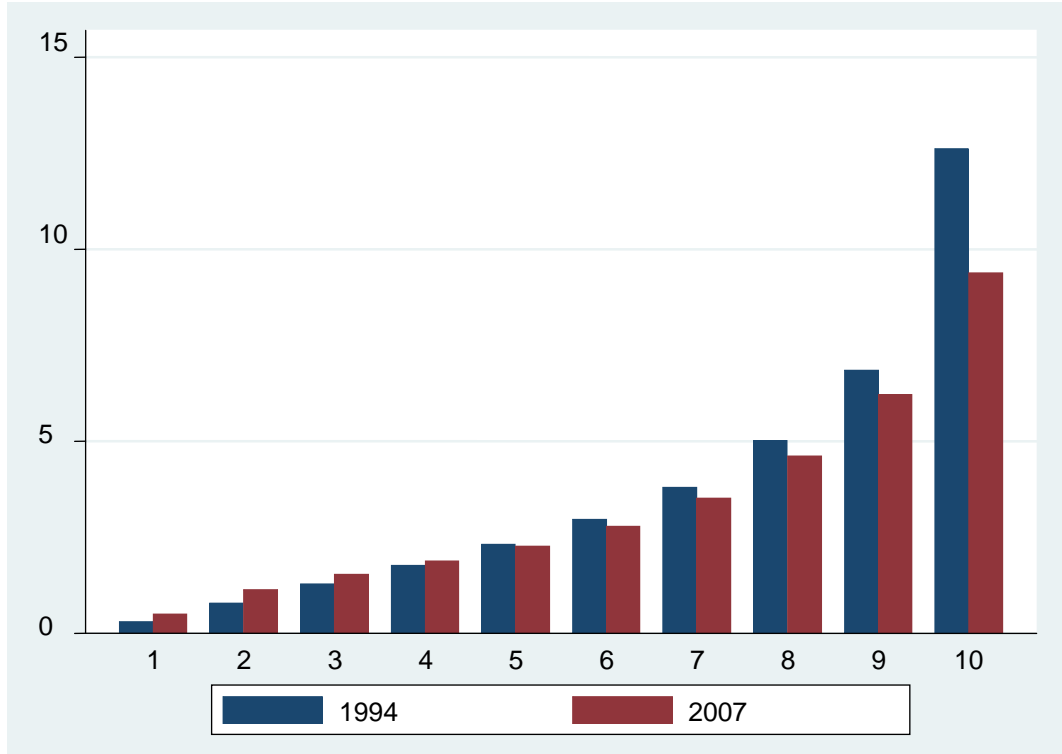
Şekil A.13: Üniversite mezunları için gelir gruplarına göre ortalama saatlik kazanç değişimi

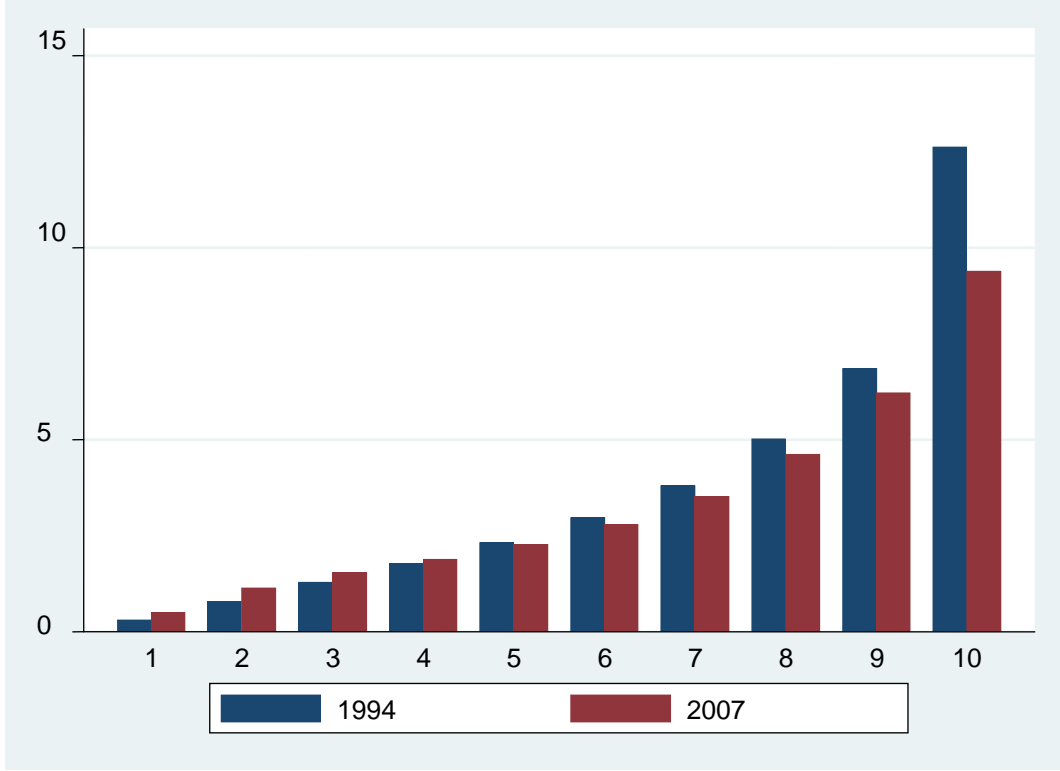
Şekil A.14: Meslek lisesi mezunları için gelir gruplarına göre ortalama saatlik kazanç değişimi

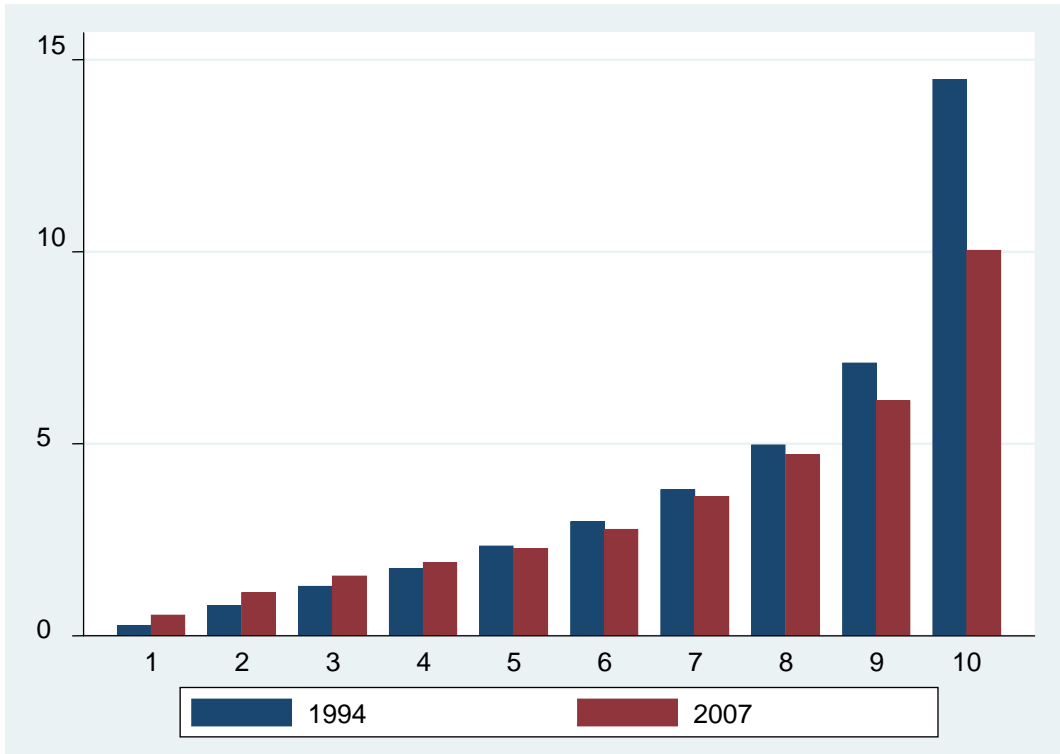
Şekil A.15: Diğer lise mezunları için gelir gruplarına göre ortalama saatlik kazanç değişimi

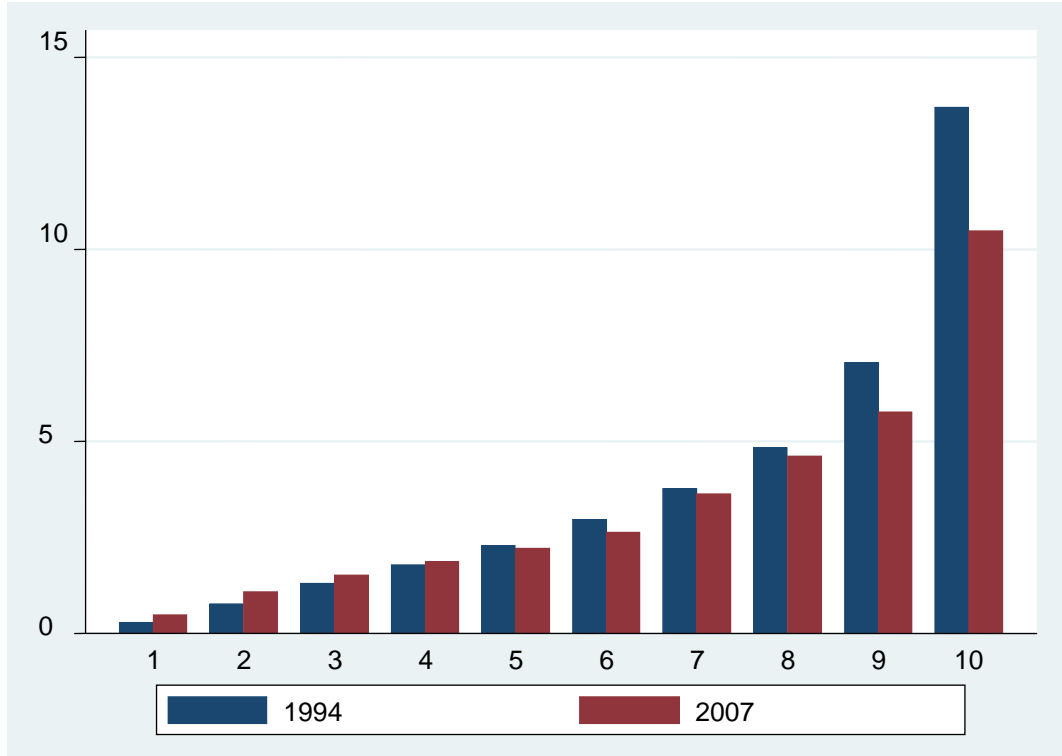
Şekil A.16: İlkokul mezunları için gelir gruplarına göre ortalama saatlik kazanç değişimi

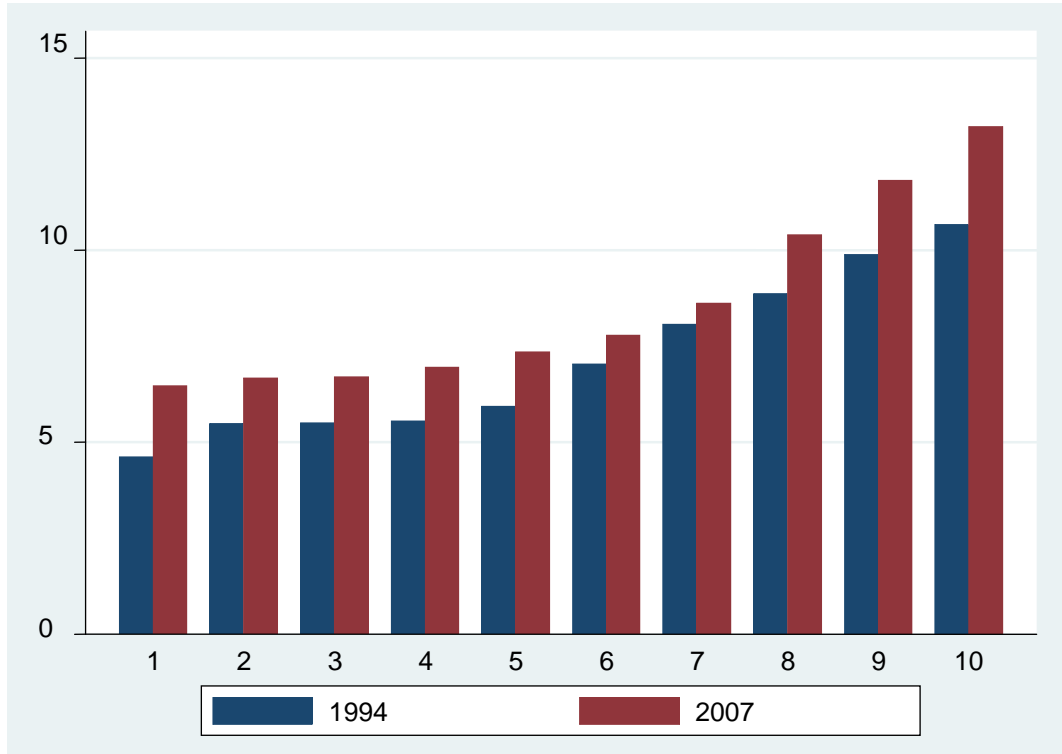
Şekil A.17: Okur-Yazar olanlar için gelir gruplarına göre ortalama saatlik kazanç değişimi

Şekil A.18: Ortaokul (ilköğretim) mezunları için gelir gruplarına göre ortalama saatlik kazanç değişimi

Şekil A.19: Okur-Yazar olmayanlar için gelir gruplarına göre ortalama saatlik kazanç değişimi

Şekil A.20: Gelir gruplarına göre eğitime harcanan ortalama sene değişimi

Tablo A.1: Gelir gruplarına göre saatlik kazanç tablosu

Ondalık Grup	Genel Ortalama 1994	Genel Ortalama 2007	Üniversite Ortalama 1994	Üniversite Ortalama 2007
1	0.28	0.50	0.30	0.50
2	0.78	1.11	0.76	1.12
3	1.28	1.53	1.29	1.51
4	1.76	1.89	1.76	1.90
5	2.32	2.27	2.31	2.28
6	2.96	2.78	2.98	2.85
7	3.80	3.56	3.89	3.58
8	4.99	4.73	5.02	4.84
9	6.92	6.35	6.94	6.47
10	14.18	11.10	15.11	11.57
Ondalık Grup	Meslek Lisesi Ortalama 1994	Meslek Lisesi Ortalama 2007	Diğer Liseler Ortalama 1994	Diğer Liseler Ortalama 2007
1	0.30	0.50	0.30	0.51
2	0.76	1.10	0.77	1.10
3	1.28	1.54	1.30	1.52
4	1.76	1.89	1.78	1.90
5	2.35	2.28	2.35	2.27
6	2.91	2.81	2.97	2.80
7	3.80	3.59	3.80	3.61
8	4.90	4.73	5.00	4.74
9	6.93	6.32	6.91	6.30
10	15.48	10.14	13.90	10.64

Ondalık Grup	Ortaokul (İlköğretim) Ortalama 1994	Ortaokul (İlköğretim) Ortalama 2007	İlkokul Ortalama 1994	İlkokul Ortalama 2007
1	0.26	0.53	0.29	0.50
2	0.78	1.11	0.78	1.13
3	1.28	1.54	1.28	1.53
4	1.75	1.89	1.76	1.89
5	2.33	2.27	2.31	2.26
6	2.96	2.76	2.96	2.77
7	3.79	3.61	3.79	3.51
8	4.96	4.71	5.01	4.61
9	7.10	6.11	6.85	6.21
10	14.48	10.04	12.60	9.38
Ondalık Grup	Okur-Yazar Ortalama 1994	Okur-Yazar Ortalama 2007	Okur-Yazar Olmayan Ortalama 1994	Okur-Yazar Olmayan Ortalama 2007
1	0.25	0.45	0.28	0.48
2	0.79	1.12	0.77	1.08
3	1.28	1.52	1.29	1.51
4	1.75	1.87	1.77	1.87
5	2.36	2.25	2.27	2.22
6	2.95	2.68	2.96	2.63
7	3.75	3.49	3.77	3.63
8	4.86	4.77	4.83	4.61
9	6.59	6.58	7.04	5.76
10	12.13	9.23	13.69	10.48

B. OLS REGRESYON MODELLERİ VE DEĞİŞKENLERİN AÇIKLAMARI

Modeller

$$\ln Y = \alpha + \beta_1 \text{egitim} + \beta_2 \text{den} + \beta_3 \text{den2} + \beta_4 \text{kadın} + \beta_5 \text{kent} + \varepsilon \quad (1a)$$

$$\begin{aligned} \ln Y = \alpha + \beta_1 \text{üni} + \beta_2 \text{mlise} + \beta_3 \text{lise} + \beta_4 \text{orta} + \beta_5 \text{ilk} + \beta_6 \text{okryzrolm} \\ + \beta_7 \text{den} + \beta_8 \text{den2} + \beta_9 \text{kadın} + \beta_{10} \text{kent} + \varepsilon \end{aligned} \quad (2a)$$

$$\begin{aligned} \ln Y = \alpha + \beta_1 \text{egitim} + \beta_2 \text{den} + \beta_3 \text{den2} + \beta_4 \text{kadın} + \beta_5 \text{TR1} + \beta_6 \text{TR3} + \beta_7 \text{TR4} \\ + \beta_8 \text{TR5} + \beta_9 \text{TR6} + \beta_{10} \text{TR7} + \beta_{11} \text{TR8} + \beta_{12} \text{TR9} + \beta_{13} \text{TRA} + \beta_{14} \text{TRB} \\ + \beta_{15} \text{TRC} + \beta_{16-03} + \beta_{17-04} + \beta_{18-05} + \beta_{19-06} + \beta_{20-07} + \beta_{21-08} \\ + \beta_{22-09} + \beta_{23-10} + \beta_{24-11} + \beta_{25-12} + \beta_{26-13} + \beta_{27-14} + \beta_{28-15} \\ + \varepsilon \end{aligned} \quad (1b)$$

$$\begin{aligned} \ln Y = \alpha + \beta_1 \text{üni} + \beta_2 \text{mlise} + \beta_3 \text{lise} + \beta_4 \text{orta} + \beta_5 \text{ilk} + \beta_6 \text{okryzrolm} + \beta_7 \text{den} \\ + \beta_8 \text{den2} + \beta_9 \text{kadın} + \beta_{10} \text{TR1} + \beta_{11} \text{TR3} + \beta_{12} \text{TR4} + \beta_{13} \text{TR5} + \beta_{14} \text{TR6} \\ + \beta_{15} \text{TR7} + \beta_{16} \text{TR8} + \beta_{17} \text{TR9} + \beta_{18} \text{TRA} + \beta_{19} \text{TRB} + \beta_{20} \text{TRC} + \beta_{21-03} \\ + \beta_{22-04} + \beta_{23-05} + \beta_{24-06} + \beta_{25-07} + \beta_{26-08} + \beta_{27-09} + \beta_{28-10} \\ + \beta_{29-11} + \beta_{30-12} + \beta_{31-13} + \beta_{32-14} + \beta_{33-15} + \varepsilon \end{aligned} \quad (2b)$$

$$\begin{aligned} \ln Y = \alpha + \beta_1 \text{egitim} + \beta_2 \text{den} + \beta_3 \text{den2} + \beta_4 \text{kadın} + \beta_5 \text{TR1} + \beta_6 \text{TR3} + \beta_7 \text{TR} \\ + \beta_8 \text{TR5} + \beta_9 \text{TR6} + \beta_{10} \text{TR7} + \beta_{11} \text{TR8} + \beta_{12} \text{TR9} + \beta_{13} \text{TRA} + \beta_{14} \text{TRB} \\ + \beta_{15} \text{TRC} + \beta_{16-03} + \beta_{17-04} + \beta_{18-05} + \beta_{19-06} + \beta_{20-07} + \beta_{21-08} \\ + \beta_{22-09} + \beta_{23-10} + \beta_{24-11} + \beta_{25-12} + \beta_{26-13} + \beta_{27-14} + \beta_{28-15} \\ + \beta_{29-94M1} + \beta_{30-94M3} + \beta_{31-94M4} + \beta_{32-94M5} + \beta_{33-94M6} \\ + \beta_{34-94M7} + \varepsilon \end{aligned} \quad (1c-1994)$$

$$\begin{aligned}
\ln Y = & \alpha + \beta 1 \text{üni} + \beta 2 \text{mlise} + \beta 3 \text{lise} + \beta 4 \text{orta} + \beta 5 \text{ilk} + \beta 6 \text{okryzrolm} + \beta 7 \text{den} \\
& + \beta 8 \text{den2} + \beta 9 \text{kadın} + \beta 10 \text{TR1} + \beta 11 \text{TR3} + \beta 12 \text{TR4} + \beta 13 \text{TR5} + \beta 14 \text{TR6} \\
& + \beta 15 \text{TR7} + \beta 16 \text{TR8} + \beta 17 \text{TR9} + \beta 18 \text{TRA} + \beta 19 \text{TRB} + \beta 20 \text{TRC} + \beta 21 \text{-03} \\
& + \beta 22 \text{-04} + \beta 23 \text{-05} + \beta 24 \text{-06} + \beta 25 \text{-07} + \beta 26 \text{-08} + \beta 27 \text{-09} + \beta 28 \text{-10} \\
& + \beta 29 \text{-11} + \beta 30 \text{-12} + \beta 31 \text{-13} + \beta 32 \text{-14} + \beta 33 \text{-15} + \beta 34 \text{-94M1} + \beta 35 \text{-94M3} \\
& + \beta 36 \text{-94M4} + \beta 37 \text{-94M5} + \beta 38 \text{-94M6} + \beta 39 \text{-94M7} + \varepsilon \quad (2c-1994)
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
\ln Y = & \alpha + \beta 1 \text{legitim} + \beta 2 \text{den} + \beta 3 \text{den2} + \beta 4 \text{kadın} + \beta 5 \text{TR1} + \beta 6 \text{TR3} + \beta 7 \text{TR4} \\
& + \beta 8 \text{TR5} + \beta 9 \text{TR6} + \beta 10 \text{TR7} + \beta 11 \text{TR8} + \beta 12 \text{TR9} + \beta 13 \text{TRA} + \beta 14 \text{TRB} \\
& + \beta 15 \text{TRC} + \beta 16 \text{-03} + \beta 17 \text{-04} + \beta 18 \text{-05} + \beta 19 \text{-06} + \beta 20 \text{-07} + \beta 21 \text{-08} \\
& + \beta 22 \text{-09} + \beta 23 \text{-10} + \beta 24 \text{-11} + \beta 25 \text{-12} + \beta 26 \text{-13} + \beta 27 \text{-14} + \beta 28 \text{-15} \\
& + \beta 29 \text{-07M2} + \beta 30 \text{-07M3} + \beta 31 \text{-07M4} + \beta 32 \text{-07M5} + \beta 33 \text{-07M6} + \beta 34 \text{-07M7} \\
& + \beta 35 \text{-07M8} + \beta 36 \text{-07M9} + \varepsilon \quad (1c-2007)
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
\ln Y = & \alpha + \beta 1 \text{üni} + \beta 2 \text{mlise} + \beta 3 \text{lise} + \beta 4 \text{orta} + \beta 5 \text{ilk} + \beta 6 \text{okryzrolm} + \beta 7 \text{den} \\
& + \beta 8 \text{den2} + \beta 9 \text{kadın} + \beta 10 \text{TR1} + \beta 11 \text{TR3} + \beta 12 \text{TR4} + \beta 13 \text{TR5} + \beta 14 \text{TR6} \\
& + \beta 15 \text{TR7} + \beta 16 \text{TR8} + \beta 17 \text{TR9} + \beta 18 \text{TRA} + \beta 19 \text{TRB} + \beta 20 \text{TRC} + \beta 21 \text{-03} \\
& + \beta 22 \text{-04} + \beta 23 \text{-05} + \beta 24 \text{-06} + \beta 25 \text{-07} + \beta 26 \text{-08} + \beta 27 \text{-09} + \beta 28 \text{-10} \\
& + \beta 29 \text{-11} + \beta 30 \text{-12} + \beta 31 \text{-13} + \beta 32 \text{-14} + \beta 33 \text{-15} + \beta 34 \text{-07M2} + \beta 35 \text{-07M3} \\
& + \beta 36 \text{-07M4} + \beta 37 \text{-07M5} + \beta 38 \text{-07M6} + \beta 39 \text{-07M7} + \beta 40 \text{-07M8} + \beta 41 \text{-07M9} \\
& + \varepsilon \quad (2c-2007)
\end{aligned}$$

Açıklamalar

Y = Bireysel saatlik gelir

Eğitim = Eğitim süresi

Den = Deneyim

den2 = Deneyimin karesi

Kadın = Cinsiyet kukla değişkeni

Yer = Yerleşim yeri kukla değişkenleri

<i>TR1- İstanbul</i>
<i>TR2- Batı Marmara</i>
<i>TR3- Ege</i>
<i>TR4- Doğu Marmara</i>
<i>TR5- Batı Anadolu</i>
<i>TR6- Akdeniz</i>
<i>TR7- Orta Anadolu</i>
<i>TR8- Batı Karadeniz</i>
<i>TR9- Doğu Karadeniz</i>
<i>TRA- Kuzey Doğu Anadolu</i>
<i>TRB- Orta Doğu Anadolu</i>
<i>TRC- Güney Doğu Anadolu</i>

üni= Üniversite mezunları kukla değişkeni

mlise= Meslek Lisesi mezunları kukla değişkeni

Lise= Lise mezunları kukla değişkeni

Orta = Ortaokul (ve dengi) mezunları kukla değişkeni

İlk = İlkokul mezunları kukla değişkeni

okryzrolm = Okur Yazar olmayanlar kukla değişkeni

Faaliyet = Ferdin esas işindeki çalıştığı yer, kuruluş veya işyerinin ana faaliyeti kukla değişkenleri.

<i>01- Tarım, Avcılık ve Ormancılık</i>
<i>02- Balıkçılık</i>
<i>03- Madencilik ve Taşocakçılığı</i>
<i>04- İmalat</i>
<i>05- Elektrik, Gaz ve Su</i>

06- İnşaat
07- Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Taşıt, Motosiklet, Kişisel ve Ev Eşy. Onr.
08- Oteller ve Lokantalar
09- Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama Hizmetleri
10- Mali Aracı Kuruluşların Faaliyetleri
11- Gayrimenkul, Kiralama ve İş Faaliyetleri
12- Kamu Yönetimi ve Savunma, Zorunlu Sosyal Güvenlik
13- Eğitim
14- Sağlık İşleri ve Sosyal Hizmetler
15- Diğer Sosyal, Toplumsal ve Kişisel Hizmet Faaliyetleri

Meslek = Ferdin esas işindeki meslek kukla değişkenleri

1994 yılı için;

94M1-İlmi ve teknik elemanlar, serbest meslek sahipleri ve bunlarla ilgili diğer mes.
94M2-Müteşebbisler, direktörler ve üst kademe yöneticileri
94M3-İdari personel vb. çalışanlar
94M4-Ticaret ve satış personeli
94M5-Hizmet işlerinde çalışanlar
94M6-Tarımçı, hayvancı, ormancı, balıkçı ve avcılar
94M7-Tarım dışı üretim faaliyetlerinde çalışanlar ve ulaştırma makineleri kull.

2007 yılı için;

07M1- Kanun Yapıcılar, Üst Düzey Yöneticiler ve Müdürler
07M2- Profesyonel Meslek Mensupları
07M3- Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları
07M4- Büro ve Müşteri Hizm. Çalışan Elemanlar
07M5- Hizmet ve Satış Elemanları
07M 6- Nitelikli Tarım, Hayvancılık, Avcılık, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları
07M 7- Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar
07M 8- Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları
07M 9- Nitelik Gerektirmeyen İşlerde Çalışanlar

C. 1. MODEL OLS REGRESYON SONUÇLARI

Tüm Çalışanlar İçin 1. Model OLS Regresyon Sonuçları

	1994			2007		
	A	B	C	A	B	C
<i>_Cons</i>	7,2196* (172,29)	6,5332* (57,45)	7,0761* (41,87)	7,7099* (194,28)	7,2843* (114,12)	7,9213* (87,08)
<i>Eğitim</i>	0,1033* (44,27)	0,088* (29,19)	0,0774* (22,45)	0,0843* (0,3672)	0,0627* (23,29)	0,0445* (14,04)
<i>Deneyim</i>	0,0499* (17,70)	0,043* (15,22)	0,0432* (15,14)	0,0207* (8,52)	0,0175* (7,63)	0,0174* (7,79)
<i>Deneyim^2</i>	-0,0008* (-14,35)	-0,0006* (-11,63)	-0,0006* (-11,7)	-0,0004* (-9,07)	-0,0003* (-8,12)	-0,0003* (-8,33)
<i>Kadın</i>	-0,2325* (-9,34)	-0,1733* (-6,80)	-0,1806* (-6,92)	0,0057 (0,31)	-0,0014 (-0,08)	-0,0056 (-0,33)
<i>Kent</i>	0,2427* (8,75)			0,266* (11,76)		
<i>TR1-İstanbul</i>		0,6284* (29,19)	0,63* (6,05)		0,4295* (10)	0,3878* (9,19)
<i>TR2- Batı Mar.</i>		-	-		-	-
<i>TR3- Ege</i>		0,302* (3,05)	0,3036* (3,09)		0,0551 (1,25)	0,0539 (1,24)
<i>TR4- Doğu Mar.</i>		0,2956* (2,91)	0,2959* (2,93)		0,1456* (2,95)	0,1298* (2,68)
<i>TR5- Batı Anad.</i>		0,337* (3,35)	0,3431* (3,43)		0,156* (3,36)	0,1565* (3,42)
<i>TR6- Akdeniz</i>		0,3813* (3,84)	0,3798* (3,86)		0,0131 (0,28)	0,0099 (0,22)

TR7- Orta Anad.	0,3115*	0,3003*	0,129*	0,1199*
	(3,01)	(2,92)	(2,7)	(2,51)
TR8- Batı Kar.	0,3306*	0,3244*	0,0236	0,0382
	(3,26)	(3,23)	(0,5)	(0,81)
TR9- Doğu Kar.	0,4729*	0,4674*	0,0956	0,0716
	(4,6)	(4,59)	(1,92)	(1,47)
TRA- Kuzey D.A.	0,528*	0,5307*	0,2057*	0,2204*
	(5,1)	(5,15)	(4,09)	(4,41)
TRB- Orta D. A.	0,5007*	0,5009*	-0,0177	-0,0159
	(4,89)	(4,92)	(-0,38)	(-0,34)
TRC-Güney D.A.	0,4857*	0,4827*	-0,0059	-0,159
	(4,87)	(4,88)	(-0,13)	(-0,35)
01- Tarım, Avc. .	-	-	-	-
02- Balıkçılık	-	-	-	-
03- Madencilik ve Taşocakçılığı	0,9958*	0,7818*	0,9124*	0,8395*
	(9,57)	(5,57)	(8,06)	(7,6)
04- İmalat	0,685*	0,4671*	0,7208*	0,6694*
	(13,05)	(4,28)	(15,72)	(13,32)
05- Elektrik, Gaz ve Su	1,1991*	0,9495*	1,1711*	1,0722*
	(12,11)	(6,83)	(9,89)	(9,09)
06- İnşaat	0,4973*	0,2802*	0,6315*	0,6107*
	(8,67)	(2,49)	(13,36)	(11,95)
07- Topt. ve Per. Tic.,...	0,6539*	0,3803*	0,6292*	0,5868*
	(11,55)	(3,33)	(13,06)	(11,56)
08- Oteller ve Lokantalar	0,4724*	0,3149*	0,6699*	0,6529*
	(7,04)	(2,7)	(11,22)	(10,49)
09- Ulaştırma, Haberleşme ve...	0,7864*	0,5653*	0,7921*	0,7087*
	(12,38)	(4,96)	(14,11)	(11,68)
10- Mali Aracı Kuruluşlar Faal.	0,9573*	0,7048*	1,13*	1,1021*
	(10,71)	(5,4)	(12,06)	(11,86)
11-Gayrimenkul, Kira. ve İş Faal.	0,7043*	0,4042*	0,5727*	0,5472*
	(6,78)	(2,89)	(10,23)	(9,91)
12- Kamu Yön. ve Sav., Zor. Sos.	0,8017*	0,581*	1,1261*	1,0282*
	(13,93)	(5,32)	(24,22)	(20,49)

<i>13- Eğitim</i>	0,7491*	0,3776*	0,9165*	0,6364*
	(12,17)	(3,33)	(17,11)	(10,86)
<i>14- Sağlık İşleri ve Sosyal Hizm.</i>	0,8886*	0,5273*	1,0264*	0,8908*
	(13,23)	(4,51)	(17,03)	(14,63)
<i>15- Diğer Sos., Top. ve Kişisel...</i>	0,5244*	0,2872*	0,5537*	0,4734*
	(7,98)	(2,48)	(8,66)	(7,44)
1994 MESLEK		0,281		
<i>1-İlmi ve teknik...</i>		(0,34)		
1994 MESLEK		-		
<i>2-Müteşebbisler,..</i>				
1994 MESLEK		-0,1873*		
<i>3-İdari personel..</i>		(-2,29)		
1994 MESLEK		-0,143		
<i>4-Ticaret ve s...</i>		(-1,5)		
1994 MESLEK		-0,3338*		
<i>5-Hizmet....</i>		(-3,85)		
1994 MESLEK		-0,5153*		
<i>6-Tarımcı...</i>		(-3,84)		
1994 MESLEK		-0,2684*		
<i>7-Tarım dışı..</i>		(-3,2)		
2007 MESLEK				-
<i>1- Kanun Yapıcı..</i>				
2007 MESLEK			0,0004	
<i>2- Prof. Meslek..</i>			(0,01)	
2007 MESLEK			-0,2805*	
<i>3- Yardımcı Prof..</i>			(-4,87)	
2007 MESLEK			-0,4942*	
<i>4- Büro ve Müş..</i>			(-8,42)	
2007 MESLEK			-0,4942*	
<i>5- Hizmet ve Sat..</i>			(-8,7)	
2007 MESLEK			-0,2706*	
<i>6- Nitelikli Tarım.</i>			(-2,14)	
2007 MESLEK			-0,5077*	
<i>7- Sanatkârlar...</i>			(-8,42)	

2007 MESLEK						-0,3523*
8- Tesis ve Mak..						(-5,99)
2007 MESLEK						-0,5728*
9- Nitelik Gerekt..						(-9,72)
Adj. R2	0,22	0,25	0,26	0,22	0,32	0,35
F Test	509,5	114,29	99,87	357,36	116,65	101,22
N	8296	8295	8295	6394	6394	6394

Kadın Çalışanlar İçin 1. Model OLS Regresyon Sonuçları

	1994			2007		
	A	B	C	A	B	C
<i>_Cons</i>	6,852*	6,241*	7,384*	7,802*	7,346*	7,838*
	(88,99)	(41,67)	(23,28)	(155,69)	(98,98)	(74,53)
<i>Eğitim</i>	0,125*	0,091*	0,076*	0,083*	0,063*	0,05*
	(25,72)	(14,84)	(11,73)	(24,93)	(17,12)	(11,61)
<i>Deneyim</i>	0,036*	0,028*	0,03*	0,012*	0,011*	0,01*
	(6,84)	(5,35)	(5,67)	(4,12)	(3,86)	(3,73)
<i>Deneyim^2</i>	-0,0006*	-0,0004*	-0,0004*	-0,0003*	-0,0002*	-0,0002*
	(-5,65)	(-3,67)	(-3,82)	(-5,03)	(-4,54)	(-4,54)
<i>Kent</i>	0,377*			0,264*		
	(6,69)			(8,78)		
<i>TR1-İstanbul</i>		0,827*	0,844*		0,407*	0,385*
		(5,45)	(5,61)		(7,01)	(6,73)
<i>TR2- Batı Mar.</i>		-	-		-	-
<i>TR3- Ege</i>		0,481*	0,491*		-0,002	0,009
		(3,54)	(3,65)		(-0,04)	(0,17)
<i>TR4- Doğu Mar.</i>		0,41*	0,414*		0,21*	0,197*
		(2,85)	(2,9)		(3,42)	(3,26)
<i>TR5- Batı Anad.</i>		0,509*	0,528*		0,095	0,107
		(3,51)	(3,68)		(1,57)	(1,8)
<i>TR6- Akdeniz</i>		0,515*	0,528*		0,01	0,025
		(3,77)	(3,89)		(0,17)	(0,43)
<i>TR7- Orta Anad.</i>		0,347*	0,331*		0,146*	0,148*
		(2,08)	(2,01)		(2,12)	(2,18)
<i>TR8- Batı Kar.</i>		0,416*	0,418*		0,009	0,031
		(2,9)	(2,94)		(0,15)	(0,49)
<i>TR9- Doğu Kar.</i>		0,643*	0,641*		0,04	0,008
		(4,24)	(4,27)		(0,56)	(0,13)
<i>TRA- Kuzey D.A.</i>		0,529*	0,541*		0,14	0,147*
		(2,92)	(3,01)		(1,92)	(2,05)

<i>TRB- Orta D. A.</i>	0,583*	0,591*	0,039	0,043
	(3,45)	(3,63)	(0,55)	(0,62)
<i>TRC-Güney D.A.</i>	0,667*	0,668*	0,0002	0,009
	(4,37)	(4,42)	(0,00)	(0,16)
<i>01- Tarım, Avc. .</i>	-	-	-	-
<i>02- Balıkçılık</i>	-	-	-	-
<i>03- Madencilik ve Taşocakçılığı</i>	1,492*	0,707	1,03*	0,979*
	(4,38)	(1,66)	(7,99)	(7,51)
<i>04- İmalat</i>	0,662*	0,009	0,711*	0,686*
	(8,41)	(0,03)	(13,87)	(11,58)
<i>05- Elektrik, Gaz ve Su</i>	1,582*	0,84*	1,04*	0,998*
	(5,16)	(2,09)	(7,33)	(6,97)
<i>06- İnşaat</i>	0,741*	0,015	0,636*	0,645*
	(2,64)	(0,04)	(10,86)	(10,02)
<i>07- Topt. ve Per. Tic.,...</i>	0,716*	-0,056	0,629*	0,631*
	(7,08)	(-0,20)	(10,86)	(9,99)
<i>08- Oteller ve Lokantalar</i>	0,886*	0,308	0,683*	0,701*
	(5,65)	(0,99)	(8,79)	(8,6)
<i>09- Ulaştırma, Haberleşme ve...</i>	1,036*	0,331	0,858*	0,809*
	(6,63)	(1,09)	(12,6)	(10,94)
<i>10- Mali Aracı Kuruluşlar Faal.</i>	1,166*	0,401	1,07*	1,08*
	(8,49)	(1,36)	(9,11)	(9,11)
<i>11-Gayrimenkul, Kira. ve İş Faal.</i>	0,788*	-0,001	0,507*	0,502*
	(5,6)	(-0,00)	(6,84)	(6,74)
<i>12- Kamu Yön. ve Sav., Zor. Sos.</i>	0,966*	0,254	1,15*	1,1*
	(9,16)	(0,92)	(18,9)	(16,91)
<i>13- Eğitim</i>	1,01*	0,075	0,908*	0,676*
	(10,15)	(0,26)	(12,68)	(8,48)
<i>14- Sağlık İşleri ve Sosyal Hizm.</i>	1,067*	0,155	0,985*	0,908*
	(10,38)	(0,55)	(12,93)	(11,41)
<i>15- Diğer Sos., Top. ve Kişisel...</i>	0,532*	-0,76	0,627*	0,556*
	(5,52)	(-0,27)	(8,2)	(7,05)
1994 MESLEK				
<i>1-İlmi ve teknik...</i>		-		

<i>1994 MESLEK</i>						0,541
<i>2-Müteşebbisler,..</i>						(1,49)
<i>1994 MESLEK</i>						-0,278*
<i>3-İdari personel..</i>						(-3,24)
<i>1994 MESLEK</i>						-0,269
<i>4-Ticaret ve s...</i>						(-1,85)
<i>1994 MESLEK</i>						-0,581*
<i>5-Hizmet....</i>						(-5,57)
<i>1994 MESLEK</i>						-1,144*
<i>6-Tarımcı...</i>						(-4,02)
<i>1994 MESLEK</i>						-0,453*
<i>7-Tarım dışı..</i>						(-4,05)
<i>2007 MESLEK</i>						0,009
<i>1- Kanun Yapıcı..</i>						(0,14)
<i>2007 MESLEK</i>						-
<i>2- Prof. Meslek..</i>						
<i>2007 MESLEK</i>						-0,239*
<i>3- Yardımcı Prof..</i>						(-3,7)
<i>2007 MESLEK</i>						-0,514*
<i>4- Büro ve Müş..</i>						(-7,96)
<i>2007 MESLEK</i>						-0,434*
<i>5- Hizmet ve Sat..</i>						(-6,71)
<i>2007 MESLEK</i>						-0,069
<i>6- Nitelikli Tarım.</i>						(-0,44)
<i>2007 MESLEK</i>						-0,447*
<i>7- Sanatkârlar...</i>						(-6,55)
<i>2007 MESLEK</i>						-0,259*
<i>8- Tesis ve Mak..</i>						(-3,75)
<i>2007 MESLEK</i>						-0,449*
<i>9- Nitelik Gerekt..</i>						(-6,75)
R-squared	0,3118	0,3634	0,3774	0,2275	0,3246	0,3523
F Test	234,94	43,35	37,55	232,67	55,83	48,63
N	2079	2078	2078	3165	3165	3165

Erkek Çalışanlar İçin 1. Model OLS Regresyon Sonuçları

	1994			2007		
	A	B	C	A	B	C
<i>_Cons</i>	7,271*	6,701*	7,036*	7,614*	7,208*	7,96*
	(158,79)	(63,66)	(46,43)	(146,59)	(96,84)	(76,58)
<i>Eğitim</i>	0,09*	0,083*	0,076*	0,085*	0,062*	0,039*
	(30,76)	(25,3)	(20,86)	(25,1)	(16,6)	(9,42)
<i>Deneyim</i>	0,056*	0,05*	0,049*	0,029*	0,024*	0,025*
	(18,45)	(16,13)	(15,94)	(9,06)	(8,02)	(8,3)
<i>Deneyim^2</i>	-0,0008*	-0,0007*	-0,0007*	-0,0006*	-0,0005*	-0,0005*
	(-14,47)	(-12,6)	(-12,59)	(-9,21)	(-8,17)	(-8,51)
<i>Kent</i>	0,195*			0,271*		
	(6,67)			(8,99)		
<i>TR1-İstanbul</i>		0,525*	0,525*		0,456*	0,402*
		(5,62)	(5,62)		(8,12)	(7,29)
<i>TR2- Batı Mar.</i>		-	-		-	-
<i>TR3- Ege</i>		0,211*	0,212*		0,117*	0,105
		(2,47)	(2,48)		(2,09)	(1,91)
<i>TR4- Doğu Mar.</i>		0,216*	0,217*		0,075	0,06
		(2,47)	(2,49)		(1,24)	(1,019)
<i>TR5- Batı Anad.</i>		0,243*	0,244*		0,225*	0,213*
		(2,81)	(2,83)		(3,73)	(3,69)
<i>TR6- Akdeniz</i>		0,299*	0,298*		0,02	0,001
		(3,51)	(3,5)		(0,35)	(0,02)
<i>TR7- Orta Anad.</i>		0,264*	0,257*		0,121	0,107
		(2,8)	(2,73)		(1,81)	(1,64)
<i>TR8- Batı Kar.</i>		0,267*	0,262*		0,041	0,054
		(3,04)	(2,99)		(0,63)	(0,85)
<i>TR9- Doğu Kar.</i>		0,389*	0,386*		0,152*	0,136
		(4,15)	(4,13)		(2,11)	(1,94)
<i>TRA- Kuzey D.A.</i>		0,483*	0,485*		0,261*	0,289*
		(5,04)	(5,06)		(3,64)	(4,12)

<i>TRB- Orta D. A.</i>	0,438*	0,438*	-0,061	-0,057
	(4,73)	(4,74)	(-0,88)	(-0,85)
<i>TRC-Güney D.A.</i>	0,392*	0,389*	-0,014	-0,045
	(4,45)	(4,42)	(-0,23)	(-0,73)
<i>01- Tarım, Avc. .</i>	-	-	-	-
<i>02- Balıkçılık</i>	-	-	-	-
<i>03- Madencilik ve Taşocakçılığı</i>	0,804*	0,74*	0,709*	0,627*
	(7,72)	(5,26)	(4,15)	(3,73)
<i>04- İmalat</i>	0,592*	0,517*	0,732*	0,657*
	(9,07)	(4,5)	(13,93)	(11,05)
<i>05- Elektrik, Gaz ve Su</i>	1,01*	0,92*	1,295*	1,137
	(7,69)	(5,74)	(9,16)	(8,08)
<i>06- İnşaat</i>	0,344*	0,273*	0,625*	0,583
	(5,13)	(2,34)	(10,62)	(9,11)
<i>07- Topt. ve Per. Tic.,...</i>	0,528*	0,406*	0,629*	0,546*
	(7,68)	(3,39)	(10,78)	(8,67)
<i>08- Oteller ve Lokantalar</i>	0,304*	0,264*	0,656*	0,608*
	(3,96)	(2,16)	(8,89)	(7,79)
<i>09- Ulaştırma, Haberleşme ve...</i>	0,623*	0,554*	0,711*	0,6*
	(8,28)	(4,6)	(9,78)	(7,68)
<i>10- Mali Aracı Kuruluşlar Faal.</i>	0,713*	0,624*	1,179*	1,107*
	(6,02)	(4,11)	(10,62)	(9,8)
<i>11-Gayrimenkul, Kira. ve İş Faal.</i>	0,566*	0,438*	0,636*	0,582*
	(5,12)	(3,02)	(8,49)	(7,73)
<i>12- Kamu Yön. ve Sav., Zor. Sos.</i>	0,645*	0,576*	1,09*	0,953*
	(9,24)	(4,99)	(17,66)	(14,43)
<i>13- Eğitim</i>	0,473*	0,299*	0,918*	0,593*
	(5,82)	(2,39)	(12,64)	(7,48)
<i>14- Sağlık İşleri ve Sosyal Hizm.</i>	0,645*	0,489*	1,09*	0,888*
	(6,77)	(3,64)	(11,92)	(9,5)
<i>15- Diğer Sos., Top. ve Kişisel...</i>	0,47*	0,353*	0,476*	0,393*
	(5,65)	(2,82)	(6,09)	(4,96)
1994 MESLEK				
<i>1-İlmi ve teknik...</i>		-		-

<i>1994 MESLEK</i>						0,017
<i>2-Müteşebbisler,..</i>						(0,19)
<i>1994 MESLEK</i>						-0,2*
<i>3-İdari personel..</i>						(-3,51)
<i>1994 MESLEK</i>						-0,099
<i>4-Ticaret ve s...</i>						(-1,37)
<i>1994 MESLEK</i>						-0,25*
<i>5-Hizmet....</i>						(-4,52)
<i>1994 MESLEK</i>						-0,307*
<i>6-Tarımcı...</i>						(-2,52)
<i>1994 MESLEK</i>						-0,215*
<i>7-Tarım dışı..</i>						(-4,05)
<i>2007 MESLEK</i>						-0,012
<i>1- Kanun Yapıcı..</i>						(-0,16)
<i>2007 MESLEK</i>						-
<i>2- Prof. Meslek..</i>						
<i>2007 MESLEK</i>						-0,306
<i>3- Yardımcı Prof..</i>						(-4,57)
<i>2007 MESLEK</i>						-0,474*
<i>4- Büro ve Müş..</i>						(-7,09)
<i>2007 MESLEK</i>						-0,552*
<i>5- Hizmet ve Sat..</i>						(-8,62)
<i>2007 MESLEK</i>						-0,464*
<i>6- Nitelikli Tarım.</i>						(-3,15)
<i>2007 MESLEK</i>						-0,562*
<i>7- Sanatkârlar...</i>						(-8,42)
<i>2007 MESLEK</i>						-0,429*
<i>8- Tesis ve Mak..</i>						(-6,32)
<i>2007 MESLEK</i>						-0,685*
<i>9- Nitelik Gerekt..</i>						(-10,32)
R-squared	0,1818	0,2104	0,2144	0,224	0,319	0,3463
F Test	345,14	61,1	51,13	232,65	55,77	49,87
N	6217	6217	6217	3229	3229	3229

D. 2. MODEL OLS REGRESYON SONUÇLARI

Tüm Çalışanlar İçin 2. Model OLS Regresyon Sonuçları

	1994			2007		
	A	B	C	A	B	C
<i>_Cons</i>	7,6196*	6,9174*	7,3703*	7,9*	7,4197*	7,9232*
	(120,32)	(56,76)	(42,84)	(128,55)	(94,31)	(79,63)
Üniversite	1,2882*	1,1253*	0,993*	1,2148*	0,971*	0,7465*
	(23,17)	(18,33)	(15,3)	(21,39)	(16,93)	(12,05)
Meslek Lisesi	0,7824*	0,6205*	0,5442*	0,7059*	0,5088*	0,4292*
	(11,4)	(8,89)	(7,69)	(11,83)	(8,91)	(7,39)
Diğer Liseler	0,6637*	0,4777*	0,418*	0,6727*	0,453*	0,402*
	(11,66)	(8,14)	(7,01)	(11,37)	(8,1)	(7,19)
Ortaokul	0,27*	0,1789*	0,1267*	0,3667*	0,2175*	0,1993*
	(4,33)	(2,38)	(2,029)	(6,25)	(3,95)	(3,62)
İlkokul	0,1525*	0,07812	0,0798	0,3259*	0,2371*	0,2188*
	(2,87)	(1,47)	(1,5)	(5,88)	(4,6)	(4,23)
Okur-Yazar	-	-	-	-	-	-
Okur-Yazar	-0,4156*	-0,4013*	-0,3981*	-0,2758*	-0,0879	-0,0796
Olmayan	(-6,45)	(-6,28)	(-6,24)	(-3,22)	(-1,11)	(-1)
Deneyim	0,0492*	0,0432*	0,0426*	0,018*	0,0166*	0,0166*
	(17,51)	(15,17)	(14,91)	(7,9)	(7,35)	(7,49)
Deneyim²	-0,0007*	-0,0006*	-0,0006*	-0,0004*	-0,0003*	-0,0003*
	(-14,18)	(-11,62)	(-11,45)	(-8,62)	(-7,99)	(-8,12)
Kadın	-0,2439*	-0,1768*	-0,1855*	-0,0005	-0,0077	-0,0094
	(-9,7)	(-6,95)	(-7,14)	(-0,03)	(-0,44)	(-0,54)
Kent	0,2448*			0,2598*		
	(8,82)			(11,51)		
TR1-İstanbul		0,6288*	0,6297*		0,4115*	0,3812*
		(6,03)	(6,07)		(9,55)	(9,01)

TR2- Batı Mar.	-	-	-	-
TR3- Ege	0,2968*	0,2986*	0,0409	0,0459
	(3,01)	(3,05)	(0,93)	(1,06)
TR4- Doğu Mar.	0,3026*	0,3029*	0,1446*	0,1298*
	(2,99)	(3,01)	(2,93)	(2,67)
TR5- Batı Anad.	0,3291*	0,3381*	0,1532*	0,1555*
	(3,29)	(3,4)	(3,3)	(3,39)
TR6- Akdeniz	0,3744*	0,3771*	0,009	0,0091
	(3,8)	(3,85)	(0,19)	(0,2)
TR7- Orta Anad.	0,2992*	0,2924*	0,129*	0,1225*
	(2,9)	(2,86)	(2,7)	(2,56)
TR8- Batı Kar.	0,328*	0,3239*	0,0229	0,0377
	(3,26)	(3,24)	(0,48)	(0,79)
TR9- Doğu Kar.	0,4642*	0,4616*	0,0873	0,0693
	(4,54)	(4,55)	(1,76)	(1,42)
TRA- Kuzey D.A.	0,5447*	0,5476*	0,2221*	0,2316*
	(5,3)	(5,35)	(4,43)	(4,64)
TRB- Orta D. A.	0,5064*	0,5091*	-0,0214	-0,0131
	(4,97)	(5,03)	(-0,46)	(-0,28)
TRC-Güney D.A.	0,4731*	0,4784*	-0,013	-0,0129
	(4,78)	(4,85)	(-0,28)	(-0,28)
01- Tarım, Avc. ..	-	-	-	-+
02- Balıkçılık	-	-	-	-
03- Madencilik ve Taşocakçılığı	1,024*	0,7957*	0,9813*	0,876*
	(9,89)	(5,68)	(8,71)	(7,95)
04- İmalat	0,6988*	0,468*	0,7552*	0,6841*
	(13,25)	(4,31)	(16,09)	(13,43)
05- Elektrik, Gaz ve Su	1,2389*	0,9735*	1,219*	1,1*
	(12,51)	(7,059)	(10,22)	(9,31)
06- İnşaat	0,5015*	0,2717*	0,6442*	0,6133*
	(8,72)	(2,43)	(13,46)	(11,88)
07- Topt. ve Per. Tic.,...	0,6739*	0,376*	0,6729*	0,6081*
	(11,89)	(3,31)	(13,79)	(11,82)

<i>08- Oteller ve Lokantalar</i>	0,483*	0,306*	0,7136	0,6715*
	(7,17)	(2,63)	(11,78)	(10,60)
<i>09- Ulaştırma, Haberleşme ve...</i>	0,8141*	0,5736*	0,8086*	0,7086*
	(12,78)	(5,06)	(14,22)	(11,56)
<i>10- Mali Aracı Kuruluşlar Faal.</i>	0,9765*	0,699*	1,11*	1,083*
	(11,06)	(5,41)	(11,84)	(11,67)
<i>11-Gayrimenkul, Kira. ve İş Faal.</i>	0,7114*	0,4039*	0,6033*	0,5652*
	(6,94)	(2,91)	(10,78)	(10,12)
<i>12- Kamu Yön. ve Sav., Zor. Sos.</i>	0,8275*	0,5878*	1,139*	1,037*
	(14,36)	(5,42)	(24,16)	(20,45)
<i>13- Eğitim</i>	0,655*	0,3193*	0,8164*	0,6204*
	(10,54)	(2,93)	(14,97)	(10,48)
<i>14- Sağlık İşleri ve Sosyal Hizm.</i>	0,8858*	0,5413*	1,015*	0,8995*
	(13,26)	(4,66)	(17,05)	(14,69)
<i>15- Diğer Sos., Top. ve Kişisel...</i>	0,5364*	0,2935*	0,5859*	0,5007*
	(8,14)	(2,55)	(9,27)	(7,87)
1994 MESLEK		0,035		
<i>1-İlmi ve teknik...</i>		(0,43)		
1994 MESLEK		-		
<i>2-Müteşebbisler,..</i>				
1994 MESLEK		-0,1041		
<i>3-İdari personel..</i>		(-1,26)		
1994 MESLEK		-0,0702		
<i>4-Ticaret ve s...</i>		(-0,73)		
1994 MESLEK		-0,2717*		
<i>5-Hizmet....</i>		(-3,12)		
1994 MESLEK		-0,4639*		
<i>6-Tarımcı...</i>		(-3,46)		
1994 MESLEK		-0,2153*		
<i>7-Tarım dışı..</i>		(-2,56)		
2007 MESLEK				
<i>1- Kanun Yapıcı..</i>				
2007 MESLEK				-0,0406
<i>2- Prof. Meslek..</i>				(-0,73)

2007 MESLEK						-0,2499*
3- Yardımcı Prof..						(-4,3)
2007 MESLEK						-0,4479*
4- Büro ve Müş..						(-7,5)
2007 MESLEK						-0,4373*
5- Hizmet ve Sat..						(-7,51)
2007 MESLEK						-0,2308
6- Nitelikli Tarım.						(-1,8)
2007 MESLEK						-0,4539*
7- Sanatkârlar...						(-7,3)
2007 MESLEK						-0,2977*
8- Tesis ve Mak..						(-4,9)
2007 MESLEK						-0,5177*
9- Nitelik Gerekt..						(-8,55)
Adj. R2	0,2254	0,2638	0,2688	0,2387	0,3319	0,3526
F Test	302,52	111,01	97,31	204,4	104,49	92,49
N	8296	8295	8295	6394	6394	6394

Kadın Çalışanlar İçin 2. Model OLS Regresyon Sonuçları

	1994			2007		
	A	B	C	A	B	C
_Cons	7,362*	6,631*	7,64*	8,001*	7,482*	7,825*
	(59,02)	(37,5)	(23,41)	(92,7)	(74,34)	(64,57)
Üniversite	1,5*	1,161*	0,975*	1,193*	0,981*	0,813
	(12,98)	(9,53)	(7,81)	(14,21)	(11,58)	(9,13)
Meslek Lisesi	0,908*	0,578*	0,433*	0,705*	0,542*	0,487*
	(6,29)	(4)	(2,97)	(8,12)	(6,43)	(5,74)
Diğer Liseler	0,773*	0,419*	0,303*	0,577*	0,381*	0,366*
	(6,65)	(3,58)	(2,56)	(6,65)	(4,54)	(4,34)
Ortaokul	0,298*	0,089	0,036	0,373*	0,245*	0,235*
	(2,33)	(0,71)	(0,3)	(4,41)	(3,02)	(2,94)
İlkokul	0,11	0,042	0,038	0,306*	0,236*	0,22*
	(1,01)	(0,4)	(0,37)	(3,83)	(3,09)	(2,91)
Okur-Yazar	-	-	-	-	-	-
Okur-Yazar	-0,404*	-0,302*	-0,316*	-0,303*	-0,147	-0,149
Olmayan	(-3,31)	(-2,53)	(-2,67)	(-2,71)	(-1,4)	(-1,43)
Deneyim	0,036*	0,029*	0,03*	0,011*	0,01*	0,01*
	(6,83)	(5,49)	(5,7)	(3,68)	(3,69)	(3,57)
Deneyim^2	-0,0006*	-0,0004*	-0,0004*	-0,0002*	-0,0002*	-0,0002*
	(-5,92)	(-4,03)	(-3,95)	(-4,64)	(-4,42)	(-4,37)
Kent	0,387*			0,258*		
	(6,88)			(8,67)		
TR1-İstanbul		0,83*	0,845*		0,396*	0,381*
		(5,519)	(5,66)		(6,88)	(6,67)
TR2- Batı Mar.		-	-		-	-
TR3- Ege		0,482*	0,489*		-0,02	-0,004
		(3,58)	(3,67)		(-0,37)	(-0,08)
TR4- Doğu Mar.		0,438*	0,444*		0,206*	0,194*
		(3,07)	(3,13)		(3,38)	(3,23)

TR5- Batı Anad.	0,497*	0,519*	0,107	0,115
	(3,46)	(3,63)	(1,78)	(1,93)
TR6- Akdeniz	0,5*	0,521*	0,01	0,026
	(3,68)	(3,86)	(0,18)	(0,44)
TR7- Orta Anad.	0,318	0,309	0,149*	0,153*
	(1,93)	(1,89)	(2,19)	(2,27)
TR8- Batı Kar.	0,422*	0,425*	0,007	0,026
	(2,97)	(3)	(0,129)	(0,42)
TR9- Doğu Kar.	0,623*	0,622*	0,031	0,009
	(4,14)	(4,17)	(0,45)	(0,139)
TRA- Kuzey D.A.	0,545*	0,561*	0,166*	0,165*
	(3,039)	(3,14)	(2,28)	(2,3)
TRB- Orta D. A.	0,61*	0,626*	0,036	0,045
	(3,63)	(3,76)	(0,52)	(0,65)
TRC-Güney D.A.	0,642*	0,658*	0,006	0,018
	(4,23)	(4,37)	(0,1)	(0,29)
01- Tarım, Avc. ..	-	-	-	-
02- Balıkçılık	-	-	-	-
03- Madencilik ve Taşocakçılığı	1,566*	0,77	1,091*	1,01*
	(4,64)	(1,81)	(8,49)	(7,8)
04- İmalat	0,711*	0,086	0,738*	0,702*
	(9,02)	(0,31)	(14,4)	(11,84)
05- Elektrik, Gaz ve Su	1,793*	1,022*	1,08*	1,026*
	(5,85)	(2,55)	(7,69)	(7,17)
06- İnşaat	0,718*	-0,002	0,635*	0,645*
	(2,57)	(-0,019)	(10,9)	(10,02)
07- Topt. ve Per. Tic.,...	0,787*	0,021	0,667*	0,65*
	(7,79)	(0,07)	(11,52)	(10,24)
08- Oteller ve Lokantalar	0,914*	0,359	0,726*	0,72*
	(5,87)	(1,16)	(9,38)	(8,81)
09- Ulaştırma, Haberleşme ve...	1,129*	0,415	0,866*	0,808*
	(7,24)	(1,38)	(12,78)	(10,92)
10- Mali Aracı Kuruluşlar Faal.	1,239*	0,463	1,018*	1,05*
	(9,03)	(1,57)	(8,74)	(8,81)

<i>11-Gayrimenkul,</i>	0,838*	0,06	0,532*	0,517*
<i>Kira. ve İş Faal.</i>	(5,99)	(0,2)	(7,23)	(6,95)
<i>12- Kamu Yön.</i>	1,043*	0,325	1,153*	1,107*
<i>ve Sav., Zor. Sos.</i>	(9,85)	(1,18)	(19,08)	(16,99)
<i>13- Eğitim</i>	0,935*	0,079	0,796*	0,649*
	(9,41)	(0,28)	(11,03)	(8,15)
<i>14- Sağlık İşleri</i>	1,122*	0,276	0,974*	0,913*
<i>ve Sosyal Hizm.</i>	(10,92)	(0,97)	(12,92)	(11,5)
<i>15- Diğer Sos.,</i>	0,559	-0,019	0,641*	0,574*
<i>Top. ve Kişisel...</i>	(5,84)	(-0,07)	(8,45)	(7,27)
1994 MESLEK				
<i>1-İlmi ve teknik...</i>		-		
1994 MESLEK		0,504		
<i>2-Müteşebbisler,..</i>		(1,4)		
1994 MESLEK		-0,167		
<i>3-İdari personel..</i>		(-1,91)		
1994 MESLEK		-0,204		
<i>4-Ticaret ve s...</i>		(-1,41)		
1994 MESLEK		-0,534*		
<i>5-Hizmet....</i>		(-5,1)		
1994 MESLEK		-1,05*		
<i>6-Tarımcı...</i>		(-3,73)		
1994 MESLEK		-0,413*		
<i>7-Tarım dışı..</i>		(-3,68)		
2007 MESLEK				0,037
<i>1- Kanun Yapıcı..</i>				(0,53)
2007 MESLEK				-
<i>2- Prof. Meslek..</i>				
2007 MESLEK				-0,168*
<i>3- Yardımcı Prof..</i>				(-2,55)
2007 MESLEK				-0,416*
<i>4- Büro ve Müş..</i>				(-6,22)
2007 MESLEK				-0,333*
<i>5- Hizmet ve Sat..</i>				(-4,94)

2007 MESLEK						0,011
6- Nitelikli Tarım.						(0,07)
2007 MESLEK						-0,362*
7- Sanatkârlar...						(-5,12)
2007 MESLEK						-0,172*
8- Tesis ve Mak..						(-2,39)
2007 MESLEK						-0,354
9- Nitelik Gerekt..						(-5,12)
R-squared	0,3205	0,3768	0,3888	0,2436	0,341	0,3601
F Test	108,43	38,64	34,14	112,88	50,64	43,95
N	2079	2078	2078	3165	3165	3165

Erkek Çalışanlar İçin 2. Model OLS Regresyon Sonuçları

	1994			2007		
	A	B	C	A	B	C
<i>_Cons</i>	7,616*	7,064*	7,332*	7,811*	7,338*	7,912*
	(111,28)	(52,51)	(46,85)	(97,69)	(76,91)	(67,97)
Üniversite	1,131*	1,06*	0,963*	1,224*	0,958*	0,682*
	(16,86)	(15,02)	(12,91)	(15,97)	(12,33)	(8,3)
Meslek Lisesi	0,722*	0,632*	0,583*	0,695*	0,481*	0,38*
	(8,83)	(7,78)	(7,05)	(8,73)	(6,2)	(4,91)
Diğer Liseler	0,602*	0,474*	0,44*	0,75*	0,516*	0,431*
	(9,49)	(7,09)	(6,82)	(9,56)	(6,77)	(5,67)
Ortaokul	0,246*	0,158*	0,143*	0,36*	0,196*	0,168*
	(3,76)	(2,24)	(2,21)	(4,7)	(2,66)	(2,32)
İlkokul	0,144*	0,086	0,086	0,336*	0,237*	0,213*
	(2,5)	(1,44)	(1,52)	(4,64)	(3,41)	(3,12)
Okur-Yazar	-	-	-	-	-	-
Okur-Yazar	-0,394*	-0,418*	-0,419*	-0,252*	-0,027	-0,004
Olmayan	(-5,71)	(-5,67)	(-6,18)	(-2,29)	(-0,26)	(-0,04)
Deneyim	0,055*	0,049*	0,049*	0,027*	0,023*	0,024*
	(18,15)	(14,98)	(15,63)	(8,36)	(7,6)	(7,889)
Deneyim^2	-0,0008*	-0,0007*	-0,0007*	-0,0005*	-0,0004*	-0,0005*
	(-14,5)	(-11,76)	(-12,68)	(-8,68)	(-7,95)	(-8,229)
Kent	0,194*			0,264*		
	(6,67)			(8,8)		
TR1-İstanbul		0,525*	0,525*		0,431*	0,392*
		(4,56)	(5,65)		(7,7)	(7,12)
TR2- Batı Mar.		-	-		-	-
TR3- Ege		0,205	0,207*		0,107	0,102
		(1,91)	(2,44)		(1,93)	(1,87)
TR4- Doğu Mar.		0,219*	0,22*		0,08	0,064
		(1,98)	(2,53)		(1,32)	(1,08)

TR5- Batı Anad.	0,263*	0,241*	0,21*	0,206*
	(2,38)	(2,81)	(3,51)	(3,5)
TR6- Akdeniz	0,293*	0,295*	0,014	-0,000
	(2,73)	(3,48)	(0,25)	(-0,00)
TR7- Orta Anad.	0,256*	0,253*	0,118	0,107
	(2,31)	(2,7)	(1,78)	(1,65)
TR8- Batı Kar.	0,263*	0,261*	0,044	0,06
	(2,38)	(2,99)	(0,69)	(0,94)
TR9- Doğu Kar.	0,385*	0,385*	0,151*	0,136
	(3,4)	(4,13)	(2,12)	(1,95)
TRA- Kuzey D.A.	0,499*	0,501*	0,275*	0,299*
	(4,46)	(5,24)	(3,86)	(4,27)
TRB- Orta D. A.	0,441*	0,443*	-0,068	-0,057
	(4)	(4,82)	(-0,99)	(-0,84)
TRC-Güney D.A.	0,385*	0,388*	-0,032	-0,046
	(3,58)	(4,42)	(-0,5)	(-0,74)
01- Tarım, Avc. ..	-	-	-	-
02- Balıkçılık	-	-	-	-
03- Madencilik ve Taşocakçılığı	0,827*	0,751*	0,789*	0,665*
	(7,21)	(5,37)	(4,66)	(3,96)
04- İmalat	0,599*	0,514*	0,776*	0,673*
	(8,99)	(4,49)	(14,7)	(11,3)
05- Elektrik, Gaz ve Su	1,025*	0,927*	1,336*	1,162*
	(9,03)	(5,8)	(9,53)	(8,27)
06- İnşaat	0,345*	0,265*	0,651*	0,59*
	(5,01)	(2,28)	(11,09)	(9,22)
07- Topt. ve Per. Tic.,...	0,54*	0,397*	0,679*	0,571*
	(7,75)	(3,33)	(11,63)	(9,029)
08- Oteller ve Lokantalar	0,311*	0,254*	0,703*	0,629*
	(3,94)	(2,08)	(9,55)	(8,04)
09- Ulaştırma, Haberleşme ve...	0,642*	0,558*	0,74*	0,602*
	(8,47)	(4,65)	(10,19)	(7,7)
10- Mali Aracı Kuruluşlar Faal.	0,721*	0,616*	1,18*	1,101*
	(6,1)	(4,07)	(10,71)	(9,75)

<i>11-Gayrimenkul,</i>	0,568*	0,439*	0,667*	0,599*
<i>Kira. ve İş Faal.</i>	(4,88)	(3,03)	(8,95)	(7,95)
<i>12- Kamu Yön.</i>	0,662*	0,579*	1,124*	0,969
<i>ve Sav., Zor. Sos.</i>	(9,41)	(5,03)	(18,15)	(14,63)
<i>13- Eğitim</i>	0,389*	0,246*	0,832*	0,589*
	(4,87)	(1,97)	(11,35)	(7,41)
<i>14- Sağlık İşleri</i>	0,627*	0,482*	1,074*	0,899*
<i>ve Sosyal Hizm.</i>	(7,45)	(3,6)	(11,83)	(9,64)
<i>15- Diğer Sos.,</i>	0,483	0,365*	0,523*	0,426*
<i>Top. ve Kişisel...</i>	(5,83)	(2,92)	(6,72)	(5,36)
1994 MESLEK				
<i>1-İlmi ve teknik...</i>		-		
1994 MESLEK		0,013		
<i>2-Müteşebbisler,..</i>		(0,15)		
1994 MESLEK		-0,135*		
<i>3-İdari personel..</i>		(-2,31)		
1994 MESLEK		-0,037		
<i>4-Ticaret ve s...</i>		(-0,51)		
1994 MESLEK		-0,198*		
<i>5-Hizmet....</i>		(-3,47)		
1994 MESLEK		-0,269*		
<i>6-Tarımcı...</i>		(-2,21)		
1994 MESLEK		-0,173*		
<i>7-Tarım dışı..</i>		(-3,18)		
2007 MESLEK			0,031	
<i>1- Kanun Yapıcı..</i>			(0,41)	
2007 MESLEK			-	
<i>2- Prof. Meslek..</i>				
2007 MESLEK			-0,241*	
<i>3- Yardımcı Prof..</i>			(-3,49)	
2007 MESLEK			-0,4*	
<i>4- Büro ve Müş..</i>			(-5,7)	
2007 MESLEK			-0,459*	
<i>5- Hizmet ve Sat..</i>			(-6,74)	

<i>2007 MESLEK</i>						-0,391*
<i>6- Nitelikli Tarım.</i>						(-2,63)
<i>2007 MESLEK</i>						0,466*
<i>7- Sanatkârlar...</i>						(-6,56)
<i>2007 MESLEK</i>						-0,331*
<i>8- Tesis ve Mak..</i>						(-4,58)
<i>2007 MESLEK</i>						-0,594*
<i>9- Nitelik Gerekt..</i>						(-8,48)
R-squared	0,1862	0,2185	0,2212	0,2392	0,3351	0,3599
F Test	159,06	54,04	46,17	112,48	50,34	44,8
N	6217	6217	6217	3229	3229	3229

E. 1994 YILI DİLİM REGRESYON SONUÇLARI

Simultaneous quantile regression
bootstrap(20) SEs

Number of obs = 8295
.10 Pseudo R2 = 0.1872
.25 Pseudo R2 = 0.1974
.50 Pseudo R2 = 0.1983
.75 Pseudo R2 = 0.1799
.90 Pseudo R2 = 0.1455

Insage1	Coef.	Bootstrap Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
q10						
okryzro1m	-.6007212	.2228346	-2.70	0.007	-1.037533	-.1639094
ilkokul	.1635581	.2037722	0.80	0.422	-.2358867	.5630029
ortaokul	.0728329	.2130076	0.34	0.732	-.3447156	.4903814
lise	.6295201	.1953873	3.22	0.001	.2465119	1.012528
mslise	.8844377	.1997769	4.43	0.000	.4928248	1.276051
universite	1.318492	.216883	6.08	0.000	.8933465	1.743637
q25						
okryzro1m	-.581926	.1281463	-4.54	0.000	-.8331249	-.3307271
ilkokul	.0175018	.058368	0.30	0.764	-.0969141	.1319178
ortaokul	.0638313	.0828749	0.77	0.441	-.0986243	.2262869
lise	.3484879	.0750208	4.65	0.000	.2014283	.4955475
mslise	.5471725	.0855718	6.39	0.000	.3794303	.7149146
universite	.9088695	.0844412	10.76	0.000	.7433436	1.074395
q50						
okryzro1m	-.3763322	.0676642	-5.56	0.000	-.5089711	-.2436933
ilkokul	-.0012804	.0623387	-0.02	0.984	-.12348	.1209192
ortaokul	.1224814	.0726182	1.69	0.092	-.0198685	.2648313
lise	.337764	.0589056	5.73	0.000	.2222943	.4532337
mslise	.5052092	.0690131	7.32	0.000	.3699263	.6404922
universite	.8645355	.0611912	14.13	0.000	.7445854	.9844855
q75						
okryzro1m	-.3138237	.0459181	-6.83	0.000	-.4038347	-.2238127
ilkokul	.0645217	.0516239	1.25	0.211	-.0366741	.1657175
ortaokul	.2489616	.0621514	4.01	0.000	.1271293	.370794
lise	.4091837	.0649998	6.30	0.000	.2817677	.5365997
mslise	.5353914	.0738942	7.25	0.000	.3905401	.6802427
universite	.8643605	.0669282	12.91	0.000	.7331644	.9955566
q90						
okryzro1m	-.2247021	.0698355	-3.22	0.001	-.3615974	-.0878069
ilkokul	.1355288	.0760695	1.78	0.075	-.0135866	.2846441
ortaokul	.3176052	.1019726	3.11	0.002	.1177132	.5174972
lise	.4305345	.0920481	4.68	0.000	.250097	.610972
mslise	.4534378	.1103554	4.11	0.000	.2371135	.6697621
universite	.8322131	.0904369	9.20	0.000	.6549339	1.009492

F. 2007 YILI DİLİM REGRESYON SONUÇLARI

Simultaneous quantile regression
bootstrap(20) SEs

Number of obs = 6394
.10 Pseudo R2 = 0.2020
.25 Pseudo R2 = 0.2278
.50 Pseudo R2 = 0.2788
.75 Pseudo R2 = 0.2965
.90 Pseudo R2 = 0.2627

Insage1	Coef.	Bootstrap Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
q10						
oyolmayan	-.0381816	.1343715	-0.28	0.776	-.3015951	.2252319
ilkokul	.1926746	.1304191	1.48	0.140	-.0629909	.4483402
ortaokul	-.0188149	.1452919	-0.13	0.897	-.3036361	.2660063
lise	.3260374	.1447183	2.25	0.024	.0423407	.609734
mesleklisesi	.3364894	.1535276	2.19	0.028	.0355234	.6374553
universite	.7725459	.1351171	5.72	0.000	.5076708	1.037421
q25						
oyolmayan	-.1597064	.0996565	-1.60	0.109	-.3550669	.035654
ilkokul	.202589	.0672523	3.01	0.003	.0707518	.3344263
ortaokul	.1128314	.0910056	1.24	0.215	-.0655703	.291233
lise	.3686664	.0861719	4.28	0.000	.1997404	.5375923
mesleklisesi	.4207471	.0912687	4.61	0.000	.2418296	.5996647
universite	.7829503	.0807611	9.69	0.000	.6246313	.9412693
q50						
oyolmayan	-.1424424	.0705427	-2.02	0.044	-.2807299	-.0041549
ilkokul	.167705	.0436748	3.84	0.000	.0820876	.2533223
ortaokul	.1570681	.032836	4.78	0.000	.0926986	.2214377
lise	.3686975	.0402774	9.15	0.000	.2897402	.4476549
mesleklisesi	.4240754	.0492711	8.61	0.000	.3274875	.5206634
universite	.6935205	.0477462	14.53	0.000	.5999219	.7871191
q75						
oyolmayan	-.1130807	.0587515	-1.92	0.054	-.2282534	.002092
ilkokul	.151159	.0323513	4.67	0.000	.0877395	.2145784
ortaokul	.2010719	.0499309	4.03	0.000	.1031905	.2989532
lise	.3993355	.0237042	16.85	0.000	.3528672	.4458037
mesleklisesi	.4463209	.0414042	10.78	0.000	.3651548	.527487
universite	.7519327	.0366727	20.50	0.000	.6800419	.8238235
q90						
oyolmayan	-.1215458	.1197245	-1.02	0.310	-.3562462	.1131546
ilkokul	.190527	.084739	2.25	0.025	.02441	.356644
ortaokul	.3059341	.0799309	3.83	0.000	.1492425	.4626258
lise	.4374928	.0668918	6.54	0.000	.3063622	.5686233
mesleklisesi	.4842469	.0818545	5.92	0.000	.3237844	.6447093
universite	.8152598	.085608	9.52	0.000	.6474391	.9830805

Kaynakça

- Adelman, I., & Morris, C. (1973). *Economic Growth and Social Equity in Developing Countries*. Stanford University Press .
- Becker, G. (1964). Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education. *Columbia University Press*.
- Becker, G. S. (1962, October). Investment in Human Capital: A Theoretical Analysis. *The Journal of Political Economy* , LXX (5 Part 2), p. 9.
- Benhabib, J., & Spiegel, M. M. (1994). The Role of Human Capital in Economic Developmet Evidence from Aggregate Cross-Country Data. *Journal of Monetary Economics* (34), 155.
- Bronfenbrenner, M. (1971). *Income Distibution Theory*. Chicago: Carneige-Mellon University.
- Camoy, M. (1992). *Education and Economic Development: First Generation*. (M. Blaug, Dü.) England: The International Library of Critical Writing in Economics.
- Chenery, H., & Syrquin, M. (1975). *Patterns of Development, 1950-1970*. Oxford University Press .
- Chiswick, B. R. (1974). *Income Inequality: Regional Analyses within a Human Capital Framework*. National Bureau of Economic Research.
- Çömlekçi, N. (1971). Türkiye'nin iktisadî Kalkınmasında Eğitimin Rolü. 85 (45), s. 4.
- Dayıoğlu, M. (1995). *Earnings in Equality Between Genders in Turkey*. Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dayıoğlu, M., & Kasnakoğlu, Z. (1997). Kentsel Kesimde Kadın ve Erkeklerin İşgücüne Katılımları ve Kazanç Farklılıkları. *METU Studies in Development* , 3 (24), s. 329-361.
- Dollar, D., & Kraay, A. (2000). *Growth is Good for the Poor*. World Bank Working Paper .
- Ducharme, L. M. (1998). *Measuring Intangible Investment. Introduction: Main Theories and Concepts*. OECD.
- Flenderson, D. R. (1993). *The Fortune Encyclopedia of Economics*. New York: Wamer Books.
- Florides, A. (tarih yok). *Human Capital: A Theoretical Outline*. www.maths.tcd.ie/pub/econrev/ser/html/hkap2.html adresinden alınmıştır
- Güven, M. (1995). Bölünmemiş İşgücü Piyasası Teorisi ve Türkiye Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 10 (1), 1.
- Kasliwal, P. (1995). *Development Economics*. Ohio: S. Western Collage Publisihing.
- Krueger, A. (1968). Factor Endowments and Per Capita Income Differences Among Countries. *Economic Journal* (78), s. 641-659.
- Krueger, A. (1971). Rates of Return to Turkish Higher Education. *Journal of Human Resources* , 7 (4), 482-499.
- McConnell, C., & Brue, S. (1989). *Contemporary Labour Economics*. Newyork: McGraw-Hill.
- Mincer, J. (1974). *Schooling, Experience, And Earning*. National Bureau of Economic Research: United States of America.
- Mincer, J. (1970). The Distribution of Labor Incomes: A Survey -With Special Reference to the Human Capital Approach. *Journal of Economic Literature* .

- Neal, D., & Rosen, S. (1998). *Theories of the Distribution of Labor Earnings*. Cambridge: National Bureau of Economic Research.
- Nelson, R. R., & Phelps, E. (1966). Investment in Humans, Technology Diffusion and Economic Growth. *American Economic Review* , 56 (2), 69-75.
- Odekun, M. (1977). The Impact of Education on the Size Distribution of Earnings in Turkey. Albany: State University of New York.
- Özcan, Y. Z., Özcan, M. K., & Üçdoğruk, S. (2003). Wage Differences by Gender, Wage and Self Employment in Urban Turkey. *Journal of Economic Corporation* .
- Psacharopolous, G. (1995). *The Profitability of Investment in Education: Concepts and Methods*. Worldbank.
- Sahota, G. S. (1978, March). Theories of Personal Income Distribution: A Survey. *Journal of Economic Literature* , XVI, s. 12.
- Sarı, R. (2002). Kazançlar Ve Eğitim İlişkisi: İl Bazında Yeni Veri Tabanı İle Kanıt. *ODTÜ Gelişme Dergisi* (29), 368.
- Savaş, V. (1986). *Kalkınma Ekonomisi*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım AŞ.
- Selowsky. (1967). On the Measurement of Education's Contribution to Growth. *Quarterly Journal of Economics* (81), pp. 162-170.
- Smith, A. (1776). *Wealth of Nations*.
- Staehle, H. (1943, February). Ability, Wage and Income.
- Tansel, A. (2002). Self-employment, Wage-employment, and Returns to Schooling by Gender in Turkey. (D. S. Isafhani, Dü.) *Ithaca Press*.
- Tansel, A. (1994). Wage Employment, Earnings and Returns to Schooling for Men and Women in Turkey. *Economics of Education Review* , 13 (4), s. 305-320.
- Tinbergen, J. (1970). A Positive and Normative Theory of Income Distribution. *Review of Income and Wealth* , 16 (2), s. 221-234.
- Tinbergen, J. (1975). *Income Differences: Recent Research*. Amsterdam.
- Tinbergen, J. (1980). Two Approaches to Quantify the Concept of Equitable Income Distribution. *Kyklos* , 33 (1), s. 3-15.
- Todaro, M. P. (1994). *Economic Development*. New York: Longman, Newyork University.
- Toffler, A., & Toffler, H. (1996). *Yeni Bir Uygarlık Yaratmak*. İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Üçdoğruk, S., Özcan, Y. Z., & Özcan, M. K. (2003). Türkiye'de Gelişmişlik İndeksine Göre Seçilmiş İllerde Gelir Farklılıklarını Belirleyen Etmenler. *Ekonomik Yaklaşım* , 29-57.
- Ünal, I. (1992). Eğitim ve Gelir İlişkisi. *A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* , 25 (1), s. 115.
- Ünal, I. (1991). İşgücü Piyasasında Eğitimsel Niteliklerin Rolü. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* , 24 (2), 757.
- Varlıer, O. (1982). Kişisel Gelir Dağılımına Farklı Yaklaşımlar. *ODTÜ Gelişme Dergisi* (9), 503.
- Varlıer, O. (1982). Türkiye'de Kazanç Eşitsizliklerinin Nedenleri. *Ankara Gazi Üniversitesi* , 89.
- Whitehead, A. K. (1992). Screening and Education: A Theoretical and Empirical Survey. M. Blaug (Dü.) içinde, *The Economic Value of Education* (Cilt 17, s. 243). The International Library of Critical Writing in Economics.

World Bank. (2000). *World Bank Development Report 2000: Attacking Poverty*. Washington D.C.: The World Bank.